

SOROS OKTATÁSI FÜZETEK

Diáktanácsadók
a felsőoktatásban

DIÁKTANÁCSADÓK
A FELSŐOKTATÁSBAN

DIÁKTANÁCSADÓK
A FELSŐOKTATÁSBAN

Budapest, 2001

Összeállította: Rajnai Nadinka
Szakmai lektor: Papp Lajos

ISSN 1219-5278
ISBN 963 9049 33 6

© Geszti Judit, Harkányi Adrien, Kaszás Judit,
Katona Edit, Katona Miklós, Kozek Lilla Katalin,
Liszniai Sándor, Nagy Zoltán, Papp Lajos, Rajnai Nadinka,
Ritoókné Ádám Magda, Szenes Márta, Szmejkál Szabolcs,
Tolonic István, Vargáné Dávid Márta, 2001

Kiadja a Soros Alapítvány
Felelős kiadó: a Soros Alapítvány igazgatója
Sorozatterv: H-ArtDirectors
Készült a Szalai Műhelyben,
1184 Budapest, Üllői út 290.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ (GESZTI JUDIT, PAPP LAJOS)	7
BEVEZETŐ (RAJNAI NADINKA)	9
INFORMÁCIÓS TANÁCSADÁS	15
INFORMÁCIÓS RENDSZEREK ÉS TANÁCSADÁS (LISZNYAI SÁNDOR)	15
Az információs rendszerek és a tanácsadás modellje	15
Információs rendszerek és tanácsadás – dilemmák	17
Az információk típusai	19
Interaktív lehetőségek	21
Új típusú információk és új elrendezések	22
Tanulságok	25
DIÁKTANÁCSADÓK AZ INTERNETEN (NAGY ZOLTÁN)	29
CHOICES, A PÁLYÁZATKERESÉST SEGÍTŐ SZÁMÍTÓGÉPES TANÁCSADÁSI RENDSZER (HARKÁNYI ADRIEN, KASZÁS JUDIT)	31
TANULMÁNYI TANÁCSADÁS	33
TANULMÁNYI TANÁCSADÁS A FELSOÓKTATÁSBAN (TOLONICS ISTVÁN)	35
Az iskoláról, a felsőoktatási intézményről	35
Az iskola, a felsőoktatási intézmény és a tanulmányi tanácsadás	37
A tanulmányi tanácsadás célja	38
A TANULMÁNYI TANÁCSADÁS LEHETŐSÉGEI A FELSOÓKTATÁSBAN (VARGÁNÉ DÁVID MÁRIA)	41
A csoportos tanácsadás specifikumai	42
BMGE DIÁKCENTRUM, TÁMPONT TANÁCSADÓ (TOLONICS ISTVÁN)	46
Az alapítás körülményei	46
Az alapítás előzményei	47
Az alapítás alapfeltételei	48
A működés főbb szakaszai	48
A BME TÁMASZ DIÁKTANÁCSADÓ INFORMÁCIÓS ANYAGA	57
Egy elsős naplója	57
SZEMÉLYES TANÁCSADÁS	67
A TANÁCSADÓI KAPCSOLAT, TANÁCSADÁS (RAJNAI NADINKA)	70
A tanácsadási helyzet	70
A pszichológiai, személyes tanácsadás keretei	72
A hallgatók tanácsadáson való részvételének feltételei	76
A KARRIER-TANÁCSADÁS SZEREPE A FELSOÓKTATÁSBAN (KOZEK LILLA KATALIN)	78
A pályatanácsadás és a karrier-tanácsadás viszonya	78
A karrier-tanácsadás nemzetközi trendjei	82
A karrier-tanácsadás Magyarországon	84
Következtetések leendő tanácsadók és kliensek számára	85
AZ ELTE BTK DIÁKTANÁCSADÓ KÖZPONTJA (RITOÓKNÉ ÁDÁM MAGDA, SZMEJKÁL SZABOLCS)	87

A FELSŐOKTATÁSI TANÁCSADÁS A KODOLÁNYI FŐISKOLA	
DIÁKTANÁCSADÓ ÉS INFORMÁCIÓS IRODÁJÁBAN (RAJNAI NADINKA)	93
Előzmények, megalakulás	94
Az intézmény működésének alapelvei, filozófiánk	95
Elvárások, melyekre a tanácsadói tevékenységünk épül	96
Eddigi tevékenységek, különböző tevékenységi formák	98
KORTÁRS SEGÍTŐK	105
A KORTÁRS SEGÍTÉS SZEREPE A DIÁKTANÁCSADÓK MŰKÖDÉSÉBEN	
(SZENES MÁRTA)	109
Tagtoborzás, felkészítés a tanácsadói feladatokra	110
Képzési tematika	110
A kortárs segítők tevékenységi területei a diáktanácsadás keretein belül Szegeden	113
A DIÁKCENTRUM UNIVERSITAS, SZEGED MŰKÖDÉSÉNEK BEMUTATÁSA	
(SZENES MÁRTA, KATONA EDIT, KATONA MIKLÓS)	118
Előzmények, megalakulás, fejlődés	118
A Diákcentrum Universitas elhelyezkedése az egyetem struktúrájában, belső felépítése	119
A működés alapelvei, célkitűzései, szolgáltatások	121
Kapcsolatrendszer – Kommunikáció	123
Az intézmény elhelyezése – infrastrukturális jellemzők	125
A működés anyagi forrásai	125
SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ DIÁKKÖZPONTOK (RAJNAI NADINKA)	127
FÜGGELÉK	137
KÜLFÖLDI TOVÁBBTANULÁSI INFORMÁCIÓS KÖZPONTOK	137
A SOROS ALAPÍTVÁNY ÁLTAL TÁMOGATOTT DIÁKCENTRUMOK, DIÁKTANÁCSADÓK	139
JEGYZETEK	143

ELŐSZÓ

Olyan kiadványt tart kezében a Kedves Olvasó, melyhez a Soros Alapítvány sikeres pályázati programja szolgáltatta az „alapanyagot”.

Módszertani és információs kiadványunkat azoknak a felsőoktatási intézményeknek szánjuk, amelyekben még nem folyik ugyan diáktanácsadás, de el szeretnék indítani, s azoknak is, amelyek ez irányú munkájukat szeretnék újabb kezdeményezésekkel kiegészíteni, továbbfejleszteni, illetve meg akarják ismerni a diáktanácsadás társintézményeit. Ajánljuk e kiadványt persze az érdeklődő diákoknak is, akik a diáktanácsadók tevékenységében aktívan részt vesznek, vagy csak „haszonélvezői” annak – vagy éppen hallgatói oldalról „motorjai” lennének új vagy szélesebb profilú tanácsadók létrehozásának.

A Soros Alapítvány több hónapos tervezés után, 1998 őszén hirdette meg pályázatát diáktanácsadó központok támogatására, felsőoktatási intézmények számára. A kiírás szerint mind új irodák létrehozásának, mind a már meglévők fejlesztésének támogatására lehetett pályázni, három tanéven át tartó támogatásra. A pályázat célkitűzései közül a legfontosabbak a következők voltak:

- alakuljon ki a szolgáltató szemléletű, sokféle információt és segítséget nyújtó, kellően felszerelt, motivált munkatársakkal működő diáktanácsadók országos hálózata;
- a diáktanácsadók kialakulása segítse az intézményeken belüli és az intézmények közötti információcserét, az együttműködést, az integrációs folyamatokat;
- az irodák épüljenek be az intézmények adminisztratív apparátusába, az intézményvezetés vállalja a tevékenységet, és a működtetésről gondoskodik a hároméves program lezárulta után is.

Az első, 1999–2000-es tanévre számos felsőoktatási intézménytől, kisebb főiskoláktól a nagy tudományegyetemekig összesen 28 pályázat érkezett. Ezek közül 20 részesült közel 48 millió forint ösztámogatásban. Kiestek azok a pályázók, amelyeknél nem látszott biztosítottnak az intézményi háttér: a pályázathoz alapfeltételként helyiséget, berendezést, két munkahelyi státust és rezsifedezetet kellett garantálni, valamint az intézmény vezetésének nyilatkoznia kellett, hogy a pályázati futamidő lejárta után is tovább működteti a diáktanácsadót.

Az alapítványi döntést két szempont erősen motiválta, egyrészt az, hogy a támogatás révén lehetőség szerint az ország minden felsőoktatási régiójában alakuljon diáktanácsadó, másrészt, hogy az azonos városban vagy régióban lévő tanácsadók működjenek együtt, mi több, a következő fordulóban lehetőleg pályázzanak közösen. A második, 2002–2001-es tanévre jelentősen javult a pályázatok színvonala. Az ösztámogatás: 14 pályázónak 28 millió forint volt. Letisztult a feladat, megvalósítható,

konkrét elképzelések, együttműködések alakultak ki. Ehhez hozzájárult egy fontos, részben a pályázat által gerjesztett, de lényegében spontán folyamat: a diáktanácsadók együttműködése, konzultációk, konferenciák szervezése. A Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület (FETA) keretében a már nagyobb tapasztalattal vagy felkészültebb szakembergárdával rendelkező intézmények segítik az újakat, sőt a szakmai képzés és továbbképzés körvonalai is kirajzolódnak.

Pályázatunk még egy, a 2001–2002. tanévre teszi lehetővé a tanácsadók támogatását. Szeretnénk a megszerzett tapasztalatokat továbbadni, elterjeszteni, hogy az elvégzett munka a pályázat lejárta után is hasznosuljon. A támogatott diáktanácsadóktól összegyűjtött anyagokból és a FETA révén rendelkezésre álló összeállításokból ezért szerkesztettük meg ezt a kiadványt, mely reményeink szerint az alapítványi program lezárulta után is haszonnal lesz forgatható.

Budapest, 2000. szeptember

Geszti Judit
programvezető, Soros Alapítvány

Papp Lajos
felsőoktatási szakértő

BEVEZETŐ

Az oktatási rendszer változásainak kihívásaira reagálva, a hazai és nemzetközi tapasztalatokra építve a felsőoktatási törvény (1993. LXXX. 37/A [2] pontja) a felsőoktatási intézmények feladatává teszi, hogy segítsék diákjaik *beilleszkedését, karrierépítését*. Az e törvényben előírt feladat megvalósításának feltételeit a felsőoktatási tanácsadás biztosíthatja. A felsőoktatási tanácsadás mind a felsőoktatási intézmény, mind a hallgatók számára megfelelő eszköz arra, hogy ez a pozitívan kijelölt cél valóban megvalósuljon.¹ *A felsőoktatási tanácsadás a diákoknak nyújtott, beilleszkedést, karrierépítést segítő szolgáltatás.*

A felsőoktatás utóbbi évtizedben bekövetkezett igen intenzív változása – egyre inkább tömegoktatássá váló jellege – napjainkra világossá tette, hogy egy, *a diákok segítésére, tanácsadásra létesült – szervezet és szakembergárda – felsőoktatási tanácsadás intézményi rendszerének kiépítése fontos*, enélkül a felsőoktatás nem tudja megfelelően ellátni a funkcióját. A diákságnak a tanulmányokkal, a diákélettel, karrierépítéssel és elhelyezkedéssel összefüggő feladatainak megoldásához *szolgáltatás-szintű* támogatásra van szüksége. Az oktatás külső és belső környezetének folyamatos és radikális differenciálódása és változása következtében a (létszámában tömegessé vált, tartalmát, képzési formáit tekintve sokszínű és rugalmasan, folytonosan megújuló) felsőoktatás csak *célzott és szakszerű felsőoktatási tanácsadás* útján tudja az intézmény és a hallgatók korrekt kapcsolatát biztosítani.

A kihívásokra reagálva egyre több felsőoktatási intézményben valósul meg az utóbbi években a felsőoktatási tanácsadás, s alakult ki a feladat ellátásának intézményes kerete. Szövényi Zsolt szerint „ott szervezték meg a tanácsadókat, ahol az oktató–hallgató, intézmény–hallgató kapcsolatban a változást felismerték. Ott, ahol még az universitas-fogalom eredeti tartalmának megfelelően az oktatók és hallgatók egységét, universitasát is az egyetem lényegének tekintették.”² A felsőoktatási tanácsadás sztenderd szolgáltatássá válása, intézményesülése azonban napjainkban Magyarországon még nem általános, de kezdeményei jelentősek.

E kötet anyagából megmutatkozik, hogy van aktivitás, szakmai erő a felsőoktatási tanácsadásban Magyarországon. A felsőoktatási tanácsadás részére a *Soros Alapítvány* által biztosított támogatás első egy éve alatt megizmosodott tanácsadók, a tanácsadói hálózat aktivizálódása fényes bizonyíték erre, s a működés eredményessége, hatékonysága visszaigazolja létüket.

Gondot jelent a felsőoktatási tanácsadási munka általános elterjedésében és a megkezdett munka stabilizálódásában, hogy a felsőoktatásban jelenleg nincs olyan célzottan felhasználható anyagi erőforrás, amiből a hivatkozott felsőoktatási törvény által előírt tanácsadási feladat megvalósítható lenne. Azok a szervezetek, amelyek Magyarországon tanácsadási szolgáltatásokat látnak el – mint ahogy évek óta hagyománnyá vált – esetlegesen meghirdetett-elyvert pályázati forrásokra, részben még mindig önkéntes munkára építhetnek csupán.

Az OM a felsőoktatási tanácsadás segítése érdekében két egymást követő alkalommal (1997-ben kezdődően) hirdetett olyan *Programfinanszírozási pályázatot*, amely néhány felsőoktatási intézménynek lehetővé tette, hogy projektszervezetet hozzon létre – egyéves program keretében – a felsőoktatási tanácsadás feladatainak megvalósítására. Ezen pályázati program megszűnése veszteség a felsőoktatási tanácsadás intézményi, strukturális és szakmai stabilizálódása szempontjából. Anyagi források hiányában működési bizonytalanság jellemzi valamennyi, még a szakmailag erős szervezetek munkáját is. A Soros Alapítvány három évre hirdetett programjág a felsőoktatási tanácsadással foglalkozó szakemberek csupán egyetlen évre tervezhették biztosan a munkát. S bizonytalanságban élnek azok a szervezetek is, amelyek a költségvetés által biztosított hallgatói normatíva (biztosabb) forrására építik az alapszolgáltatásaikat (pl. HÖK), mivel ők is az időszakosan itt-ott megjelenő (a felsőoktatási tanácsadást nem szem előtt tartó) pályázati programok feltételeinek megfelelően kényszerülnek változtatni, építgetni szolgáltatási programjaikat. Az intézményhez kötődő tanácsadásnak ez a „pályázatfüggő” útja viszont nem kedvez a szakmai stabilitásnak. Nem a pályázati rendszer, hanem az okoz gondot, hogy a szervezeti és szakmai működés alapjai nem biztosítottak. Holott a – pályázattal támogatott, a specifikus, időszakosan előtérbe kerülő ifjúságot támogató – programok akkor valósulhatnak meg hatékonyan, ha az *alapellátást nyújtó* szervezetek szakmai kompetenciával biztosítják a programok bázisát – s az időszakos programokkal az alapellátást is megizmosítva teremtik meg a szükséges szolgáltatási rendszert. A felsőoktatási tanácsadás szervezeti keretei biztosíthatnák azt a szakmai és szervezeti hátteret, amelyre az időszakos és speciális preventív, támogató és fejlesztő programok megvalósításakor építeni lehetne.

A felsőoktatási tanácsadás intézményes kereteinek kezdeti alakulása 10–15 éves múltira tekint vissza Magyarországon. Az első felsőoktatási tanácsadói szervezetek („Négyszemközt” a SOTE-n és KLTE-n, Pszichológiai Diáktanácsadó az ELTE-n, az Universitas Szegeden) a hallgatók személyes – pszichológiai, mentálhigiénés – tanácsadási igényeire reagálva, pszichológiát tanító tanárok kezdeményezésére, önkéntes segítők támogatásával, tanszékekhez kapcsolódva jöttek létre. Néhányan a kezdeményezők közül: Bagdy Emőke, Bugán Antal, Glauber Anna, Hegedűs András, Hajduska Marianna, Popper Péter, Rajnai Nadinka, Ritoók Magda, Sükösd Enikő, Szenes Márta.

A *Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület* (FETA) megalakulása óta rendezvényeivel, programjaival, szakmai kapcsolatok fenntartásával kezdeményezően igyekszik támogatni a magyarországi felsőoktatási rendszer kialakulását, szakmai munkáját – s a FETA támogatásával az OM és az ELTE is sokat tesz azért, hogy a felsőoktatási tanácsadás szakmai, szervezeti rendszere megizmosodjék.

A *Soros Alapítvány* 1998-ban meghirdetett pályázata – mind azzal, ahogyan a pályázási feltételeket alakította (l. Geszti Judit és Papp Lajos előszavát), mind azzal, ahogy folyamatosan követi és támogatja a szakmai munkát (pl. a FETA Budapesten 2000 májusában, Szegeden 2000 októberében megrendezett konferenciáját) – lehetőséget biztosított a szakmailag megalapozott tanácsadási szolgáltatások kezdeményeinek meg erősítésére.

A *pályázó felsőoktatási intézményeknek* is komoly szerepük van abban, hogy a felsőoktatási tanácsadás megfelelő teret nyerjen Magyarországon, hiszen vállalták a tanácsadók működési alapfeltételeinek biztosítását a jelenben és a jövőre nézve is. (Sajnos néhány intézményben, ahol a felsőoktatási tanácsadásnak van szakmai bázisa, élő gyakorlata, nem került sor a tanácsadási munkát stabilizáló pályázat benyújtására, aminek háttérben feltehetően az áll, hogy az intézmény nem tudta vállalni a pályázási feltételeket.)

A különböző hallgatói-intézményi szükségletekből kiindulva a diáktanácsadók arra törekednek, hogy minél szélesebb körben biztosítsák a tanácsadási szolgáltatást. Az egyes diáktanácsadók – eltérő fejlődésük, filozófiájuk, szervezeten belüli pozíciójuk, hagyományaik, céljaik alapján – némileg különböznek működési profiljukat, működési módjukat tekintve. Eredményeik jelentősek. Azt reméljük, hogy ezen kötet anyaga világosan felmutatja a felsőoktatási tanácsadás iránti igényeket és az ezekre adható válaszlehetőségeket. Számolni kell azzal, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozás során a hallgatói mobilitás lehetősége minden irányban felerősödik, s a felsőoktatási tanácsadási szolgáltatások nélkül lehetetlenné válik a mobilitás támogatása és a vele járó problémák kezelése.

Jelen kötet a felsőoktatási tanácsadás eddig kialakult területeinek bemutatása, a felhalmozódott tapasztalatok összefoglalása mellett arra vállalkozik, hogy körképet adjon a Soros Alapítvány által támogatott 14 tanácsadási intézmény első pályázati évének munkaeredményeiről, tapasztalatairól – a programmegvalósítók beszámolójára építve.

A közölt tanulmányokban is hivatkozási alapul szolgáló nyugat-európai felsőoktatási tanácsadásról készített riport³ a tematikusan, módszertanilag és intézményesen is sokszínű tanácsadási munkának három nagy területét emeli ki. Mi a kötetünkben a tanácsadás területeinek bemutatásához a FETA 2000 májusában tartott konferenciájára kialakított tematikus rendszerezést tartottuk meg.

A felsőoktatási tanácsadási területek áttekintésekor mind a tanácsadás *tematikus irányulására (információs, karrier-, tanulmányi és életvezetési)*, mind a tanácsadás *módszertanára (tájékoztató, konzultációs és pszichológiai)* figyelmet fordítottunk.

A Soros Alapítvány által támogatott 14 felsőoktatási tanácsadási feladatok ellátó intézményről készült körképük az Alapítványhoz eljuttatott munkabeszámolókra épül. Az alapanyagot az intézetek maguk nyújtották – azon kérdések, szempontok megválaszolása alapján, amelyeket 2000 júniusában kaptak kézhez. Nem tesszük közzé a kötetben a 2000 augusztusában készített 14 munkabeszámoló teljes szöveganyagát. Összeállításunkból tematikusan rendezett (*tanulmányi tanácsadás, kortárs segítő munka, pszichológiai tanácsadás, szolgáltatások köré szerveződő tanácsadók*), tablószerűen átfogó kép alakulhat ki a felsőoktatási tanácsadás jelen működési módjáról, megismerhető belőle az intézmények fejlődésének karakterisztikája. A beszámoló „megnyirbálásával” készült „hrabali rövidítés” azért volt szükséges, hogy a tájékozódást kereső olvasó ne vesszen el a részletekben. Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy egy-egy tanácsadó intézmény megjelenhetett volna más tematikai összeállítású tablón is, hisz a tanácsadók többrétegű tevékenységet folytatnak. Az egyes tematikus fejezetekben közölt teljesebb intézményi munkabeszámolókat *esettanulmányként* is érdekesek. Feltárul belőlük az olvasó előtt a felsőoktatási tanácsadók szerveződési mintázata. Megismerhetők az intézményi működést meghatározó munkakoncepciók, munkafeltételek, az elért eredmények, a felmerülő problémák – betekintés nyerhető tanácsadási munkát meghatározó körülményekbe.

Az *információs tanácsadás* fejezetben Lisznyai Sándor tanulmánya áttekinti a felsőoktatási tanács egyes területein mind az információk gyűjtésének, közvetítésének módozatait, mind a modern információhordozók tanácsadásban való használatának kérdéseit. Ez a tanulmány felhívja a figyelmet arra, hogy a tanácsadás nemcsak a hallgatóknak nyújtott szükséges szolgáltatás, hanem a felsőoktatás működési rendszerét alakító tényező is. Az internet (Nagy Zoltán), a számítógép támogatta tanácsadás (Harkányi Adrienn–Kaszás Judit) bemutatása az információs tanácsadás módszertani változatosságát is hivatott közvetíteni.

A *tanulmányi tanácsadás* fejezet két tanulmányt tartalmaz: Tolonics Istvánét a tanulmányi tanácsadásról, Vargáné Dávid Máriét a tanulás-módszertani tréningről. Áttekintés található ebben a fejezetben azokról a diáktanácsadókról, amelyek a tanulmányi tanácsadás alapfunkcióból kiindulva építik ki a tanácsadás szervezetét.

Ebben a fejezetben olvasható a BGME munkabeszámolója, amely mind a tematikus munka, mind a tanácsadó szerveződési folyamata szempontjából igen érdekes, esettanulmányaként is érdeklődésre tarthat számot.

A *személyes tanácsadás* mind tematikusan, mind módszertanilag ugyancsak sokszínű és többretegű tanácsadási terület. A tanulmányi, karrier-, életvezetési konzultációs tanácsadástól a pszichológiai, terápiás tanácsadásig az elhelyezkedést segítő karrier-tanácsadástól az életpályatervezést segítő tanácsadásig többszintű tanácsadási feladatot foglal magában. Rajnai Nadinka tanulmánya a tanácsadási kapcsolat *tematikus területeivel* (tanulmányi tanácsadás, a karrier-tanácsadás, az életvezetési tanácsadás, a mentálhigiénés tanácsadás), *céljával és módszertanával* (személyes, konzultatív, fejlesztő-gyógyító tanácsadás) kapcsolódóan foglalkozik a személyes tanácsadással. A felsőoktatási tanácsadás szemléletét, munkakereteit tekinti át. A *karrier-tanácsadás* lehetőségeiről szól Kozek Lilla Katalin tanulmánya. Áttekintés található azokról a felsőoktatási intézményekről, amelyek az egyéni és csoportos *pszichológiai tanácsadás* gyakorlatából bontakoztatták ki komplexebb tanácsadási rendszerüket. Két ilyen diáktanácsadó: az ELTE BTK és a KJF munkabeszámolója megtalálható ebben a fejezetben.

A *kortárs segítő tanácsadás* igen fontos területe a magyar felsőoktatási tanácsadásnak. A kortárs segítő csoport szerepéről, lehetséges – kipróbált – képzési programjáról szól Szenes Márta tanulmánya. Összefoglaló ismertetés található azokról a diáktanácsadókról, amelyekben egy pregnáns szerveződési módként a kortárs segítő munka köré épül a tanácsadás. A szegedi Univerzitás munkabeszámolója igen sok tapasztalattal szolgálhat az olvasónak ahhoz, hogy egy ilyen szerveződésű tanácsadó munkaprogram kialakulását, szerveződését áttekinthesse.

A kortárs munkára is építő tanácsadó szerveződésének egy másik módját figyelhetjük meg a „*szolgáltatáscentrikusnak*” tekinthető diákcentrumok körében.

A *Szolgáltatást nyújtó Diákközpontok* fejezetben feltárul az a sokszínű és magas szintű szolgáltatási irányulás, melyet a felsőoktatási tanácsadás nyújthat a diákoknak. Ebben a fejezetben azon *Diákcentrumok* munkabeszámolójának összefoglaló áttekintése található, amelyek a szolgáltatások megszervezésére helyezik a hangsúlyt. A diákok számára gazdag tájékoztató anyagokat, hagyományos és újszerű információszerzési lehetőségeket, technikai segédeszközöket és használatukat (tájékoztató füzetektől az elektronikus információhordozók, printerek, fénymásolók használatáig sokféle – hagyományosan szolgáltatásnak nevezett – dolog tartozik ebbe a körbe), és sok egyéb tanácsadási szolgáltatás (pl. gazdasági, karrier-, jogi, pszichológiai stb.) igénybevételének lehetőségét biztosítják.

A felsőoktatási tanácsadás magyarországi erőssége abban rejlik, hogy *interaktív*, azaz az oktatók és a hallgatók, valamint a tanácsadás különböző szintjeinek, szervezeteinek egymással való aktív kölcsönhatásában épült ki. A továbbiakban is éltetni szeretnénk az interaktivitásban rejlő erőforrást.

Jelen kiadványunk azzal a céllal készült, hogy elősegítse a párbeszédet a tanácsadási szakemberek, a felsőoktatási tanácsadásban érdekelt intézmények között. Reméljük, a kötet hasznukra lesz az érdeklődőknek.

Rajnai Nadinka

INFORMÁCIÓS TANÁCSADÁS

Információs rendszerek és tanácsadás

AZ INFORMÁCIÓS RENDSZEREK ÉS A TANÁCSADÁS MODELLJE

A tanácsadói tevékenységet egy ötszintű modellel szokás szemléltetni, ahol az egyes szintek az egyes tanácsadási formákat jelentik. Az alábbiakban ezt a modellt – az egyes információs szintek használatának következményeivel együtt – mutatjuk be.

Az öt szint valójában az emberi problémák alapmodelljének tekinthető, a döntési helyzetek egyes szintjeit reprezentálja. Az első szint nagyrészt információk hiányán alapuló döntési problémáit a további szinteken – az egyre inkább – az emberben, a személyiségben rejlő döntési problémák követik.

Az egyes tanácsadási formák esetében az *öt szint* jellemzője, hogy az általános, minden tanácskérő számára fontos információktól az egyre személyesebb, egyre szabottabb szolgáltatások felé halad.

1. Információs tanácsadás: naprakész információk rendszerezése, elérhetővé tétele

A diáktanácsadók egyértelmű feladata, hogy megszerezzék, rendszerezék és mindenki számára elérhetővé tegyék a diákok boldogulásához leginkább szükséges információkat. Az információs anyag egyúttal segíti a tanácsadók munkáját is, hiszen az *ügyfélszolgálat* → *személyre szabott szolgáltatások* vonalban leginkább a személyre szabott szolgáltatások esetében korlátozott a tanácsadók kapacitása.

Az informatika szerepe különösen fontos ezen a szinten, mégpedig az alábbiak miatt:

- az információs rendszerek jelentik a leggazdaságosabb adathordozót, amelyen a szükséges *nagy mennyiségű információ* tárolható;
- a felhasználók – az információk birtokában – maguk is *viSSzajelzhetnek* az intézményeknek, ha esetleg valamely információ nehezen érhető el, vagy éppen nem is létezik (pl. hiányzik a terembeosztás, nem egyértelmű a TVSZ szabályozása egy kérdésben stb.);
- a hálózatra feltett információk *állandó publicitást* jelentenek, ezért sokkal inkább megkövetelik az adminisztráció hatékonyságát, az információk *naprakészen* tartását.

2. Információs tanácsadás: ügyfélszolgálat

Akik valamilyen módon nem férnek hozzá a fenti adatokhoz, de szükségük lenne valamilyen információra, vagy éppen nem tudnak arról, hogyan férhetnek hozzá, igénybe vehetik a hagyományos információ-hordozó kiadványokat és a tanácsadók ügyfélszolgálatát.

Sok esetben az ide forduló diákok számára elegendő, ha megkapják a fenti internetes vagy belső hálózati oldalak elérhetőségének paramétereit. A tanácsadók számára is hasznos és állandóan rendelkezésre álló referencia lehet a kiterjedt internetes információs bázis.

Az ügyfélszolgálati tevékenységek *nagy része végezhető az interneten keresztül* is, legegyszerűbben elektronikus levelezés formájában.

3. Információs tanácsadás: alternatívák tisztázása

Ez a tanácsadástípus jelenti a klasszikus értelemben vett tanácsadói (counseling) munka kezdetét – amikor a hallgatóknak azután is konzultációra, segítségre van szükségük, hogy megkapták a rendelkezésre álló, szükséges információs anyagot, adatokat.

Az informatikai rendszerek – a szükséges információs adatháttér biztosításán túl – segédprogramokat, szimulációkat futtató rendszerekkel is segíthetnek a döntés előkészítésében. Erre az egyik legegyszerűbb példa a „komprehenzív vizsgaszabályzat” (l. az *Információk típusai* részben) – amely a szabályozást példákkal, az egyes szituációkat a lehetséges következményekkel együtt illusztrálja.

4. Személyre orientált tanácsadás: alternatívák közötti választás

Az információs rendszerek elsősorban eszközökként jelennek meg: a tanácsadó és a kliens – többnyire személyes kapcsolat keretében – az információs rendszerek adta háttérrel a választás, a döntési folyamat következményeinek finomabb, részletekre kiterjedő elemzéséhez használja fel.

5. Személyes, pszichológiai tanácsadás

Mint ahogy magukban a tanácsadási helyzetekben, az információs rendszerek használatában is különleges esetet jelent a pszichológiai tanácsadási szint, ahol a tanácsadó–tanácskérő kommunikációjának, a személynek szóló tanácsadásnak *megindítója* és *alakítója* is lehet a számítógép hordozta információs rendszer.

INFORMÁCIÓS RENDSZEREK ÉS TANÁCSADÁS – DILEMMÁK

Az információs rendszerek felhasználásának előnyeit, pozitív következményeit a *Tanulások* részben gyűjtöttük össze. Ebben foglaljuk majd össze az informatika, az internet és általában a számítógépek felhasználásával kapcsolatban szerzett tapasztalatainkat a tanácsadói munkában.

E bevezetésben egy tágabb, elméleti megközelítésben vázoljuk fel e rendszerek lehetséges előnyeit, de szó lesz arról is, hogy egyes esetekben ezen új megoldások inkább kihívásként jelennek meg a tanácsadók számára: olyan új körülményként, amellyel meg kell küzdeni, és ami nem tartozik szervesen hozzá a tanácsadás nagyrészt humán jellegű tevékenységéhez. (Bár ez a megközelítés elsősorban előítélet, van relevanciája néhány különleges esetben.) Mivel ez a hozzáállás általában nem kap teret az elemzésekben, itt néhány mondatban felvázoljuk ezt a problémát.

1. Az információs rendszerek mint kibívás

Magyarországon a felsőoktatási tanácsadói munka egyik fontos kezdeménye, inspirációja a személyes szolgáltatás, a *hallgató-központúság* alapfilozófiája tevékenységünknek. Ez az alapja az információs munka egyik fontos, az intézmények számára nyújtott visszacsatolásának. Üzenete: hogy a hallgatók úgy érzik, az intézmény, ahol tanulmányaikat végzik, túlzottan személytelen, nem veszi figyelembe az ő egyedi körülményeiket; a tanácsadók ezzel az „alternatív” szolgáltatási formával egyszerre korrigálják a hiányt, és vissza is jelezhetik az intézmény vezetésének a legproblémásabb területeket.

Az információs rendszerek sok esetben a humán interakció, a személyes kapcsolat alternatívájaként jelennek meg. Lehetőség nyílik arra, hogy a legfontosabb adminisztratív teendőket a hallgatók az interneten keresztül bonyolítsák le: itt fizethetnek tandíjat, itt vehetik fel az óráikat – sőt a *tanácsadás egyes formáit is* igénybe vehetik. Felmerülhet az a kifogás, hogy ez a tevékenység még azt a kevés élő interakciót is „kiveheti” a rendszerből, ami a felsőoktatási intézményekben még megmaradt. (A hallgatók közötti kapcsolatok is redukálódtak azáltal, hogy megszűntek a tanulócsoportok, tankörök. A legtöbb helyen – a kreditrendszer bevezetésével – maga az évfolyam is. A diákok számára lehetséges harmadik interakciós partner, a tanár, az oktató is egyre kevésbé jelent valódi kapcsolatot, hiszen egyre gyakoribb az írásbeli vizsgáztatás, egyre kevesebb és egyre nehezebb bekerülni a szűk körű, személyes vitákra lehetőséget adó szemináriumokra.)

A felsőoktatási intézmények személyes kapcsolatra lehetőséget adó helyzetei tehát mind inkább eltűnőben vannak, jobban formalizált, hatékonyabb, de személytelenebb eljárások „írják felül” őket – mindhárom területen: az egyetemi tanulmányi adminisztrációban, az oktatók és a

diáktársak közti kapcsolatokban egyaránt. Ebben a helyzetben különösen indokolatlannak tűnik, hogy az informatikai rendszerek bevezetésével elszemélytelenítsük még a segítség és információnyújtás aktusát is.

E kritikai szempontokkal szembeállítható, hogy könnyen átlátható: a tanulócsoportok valamelyest kényszerűek voltak: a társak megválasztása független volt a hallgatótól. Hasonlóan értelmezhető az információs rendszerek nélküli adminisztráció és diáktanácsadás: a hallgató rákényszerült a személyes kapcsolatra – aminek lehetőségei valóban csökkenőben vannak, de általa egy sokkal perspektivikusabb, belülről vezéreltebb kapcsolatalakítás előtt nyílnak meg az utak.

Még egy fontos érv az információs rendszerek felhasználása mellett: a korlátozott kapacitás, a korlátozott felsőoktatási erőforrások léte. Minden olyan esetben, ahol az emberi erőforrás felhasználása nem szükségszerű, érdemes kiváltani – nem elsősorban azért, hogy száműzzük a rendszerből, hanem épp azért, hogy hatékonyabb helyen használhasuk fel. Például amennyiben egy egyetemi/főiskolai diáktanácsadónak összesen egy vagy két pszichológus munkatársa van, nem célszerű őket az információs tanácsadás, a diszpécsterszolgálat és/vagy ügyfélszolgálat céljaira felhasználni. Mivel azonban az intézmények nem engedhetnek meg maguknak népesebb tanácsadó irodát, amennyiben a mechanikusabb jellegű (bár jobb esetben valóban teljes embert igénylő) tanácsadói formák megoldhatók vagy nagyban segíthetők az információs rendszerek által, lehetőség van arra, hogy az erőforrásokat a személyesebb szolgáltatásokhoz csoportosítsuk. Maga a diáktanácsadás – funkcióját tekintve – nem illeszkedik egyértelműen a három felsorolt nagy egyetemi/főiskolai alrendszer egyikéhez sem: közvetítő szerepet tölt be. Ezen alrendszerek nagyobb automatizálása következtében magára a tanácsadásra sokkal nagyobb feladat hárul az új helyzetben.

2. Az informatika mint feladat

Az információs tanácsadás egy fontos problémája az információs rendszerek elterjedtségének, ismertségének mértéke. Ide tartozik a rendszerek ára és gyors amortizációja: valóban olyan sok diák eléri-e az e rendszereken közzétett, információkat? Érdemes-e kiépíteni, megvenni a kifejlesztett rendszereket, hiszen a tanácsadók számára is sok többletmunkával jár megtanulni ezek használatát? A megvásárolt rendszerek hamar elavulnak – állandó többletkiadással jár frissíteni az alapvető szoftvereket, amelyekben a rendszerek futnak.

Ezeknek az aggályoknak van egy fontos tanulságuk a tanácsadó szolgáltatásokat szervezők számára: választható formában érdemes és szükséges a tanácsadó elérhetőségét biztosítani – egy bonyolult és tetszetős animációval megoldott web alapú kapcsolattartási, üzenetküldési lehetőség mellett a legegyszerűbb, e-mailezési lehetőséget is biztosítani kell – mind a bejövő üzenetek számára, mind azon tanácskérők és tanácsadók számára, akik csupán a rendszerek használatának alapjait ismerik,

és csak a legegyszerűbb eszközökkel rendelkeznek. Ez lehetővé teszi a kommunikációt a szélesebb rétegekkel, másrészt biztonságossá teszi a rendszerek használatát: még amennyiben a források időlegesen elapadnak is, egy „régibb” e-mailrendszerrel még sokáig fenntarthatók a diáktanácsadó internetes kapcsolatai.

Természetesen valóban van az információs fejlesztéseknek egy el nem idegeníthető kényszerjellege is: szükségszerű a fejlesztés ahhoz, hogy az általában vett (nem csupán informatikai) információs rendszerek kompatibilisek maradjanak a külső rendszerekkel. Amennyiben egy egyetem vagy főiskola hatékonyan akarja kezelni az ösztöndíjak kifizetését és a tandíjak bevételezését, célszerű, ha kapcsolatot tud fenntartani a bankok információs rendszereivel – bár az ehhez szükséges eszközök komoly befektetést igényelnek. Ha a diáktanácsadó – karrierszolgáltatásai keretében – szeretné a hallgatók önéletrajzeit nagyobb adatbázisok számára elérhetővé tenni, a megfelelő rendszereken kell őket tárolnia. Ezek a fejlesztések, a „lépéstartás” valójában már nem szabad választás kérdése az intézmények számára – ugyanakkor talán a leglátványosabban megtérülő befektetések.

Az információs tanácsadás két fő konceptuális megközelítést jelenthet: a tanácsadás épülhet egyrészt leginkább ügyfélszolgálati, a döntéshez szükséges információkhoz való hozzáférést biztosító tevékenységre (informational guidance), másrészt jelentheti a modern információfeldolgozási és információtovábbítási technológiák alkalmazását.

Az alábbi megfontolások ezt a két felfogást mutatják be.

AZ INFORMÁCIÓK TÍPUSAI

1. Tanulmányi információk

Az egyetemeken és főiskolákon működő diáktanácsadók természetesen kapcsolódnak az adott intézmények tanulmányi rendszeréhez, a tanulmányokat segítő tanulmányi tanácsadók munkájához. Ebben az esetben az informatikai háttér valóban elsődleges eszközt jelent, amelynek segítségével a tanulmányi segítő, de a tanulmányi adminisztráció munkája is hatékonyabb lehet.

A tanulmányi információk rendszere nagyon jól tervezhető: mind maga az információ, mind az a csoport, amelynek az információ szól.

2. A felvétellel kapcsolatos információk

a felvételi eljárást, a felvételi pontszámokat, az egyes szakok tanrendjét, főbb tantárgyait, tematikus egységeit, valamint a megszerezhető képzettségre vonatkozó információkat jelentik. Kérdés az, hogy mivel ezek az információk más egyetemi/főiskolai szervezeti egységek tulajdonát is

képezik, része legyenek-e a diáktanácsadó információs anyagának. Egy honlapon vagy más, esetleg belső információs hálózaton a felvétellel kapcsolatos információk így több helyen is megjelenhetnek (amennyiben a diáktanácsadó maga is közölni akarja ezeket az információkat, nem csupán utalni a Felvételi Osztály – vagy bármilyen ezzel foglalkozó szervezeti egység – megfelelő helyére).

Ez a probléma áthidalható, ha a különösen fontos anyagok nem szervezeti egységhez kötve, hanem rögtön az intézmény honlapján jelennek meg, jól láthatóan egy külön információs blokkban a *leendő diákok* számára.

A diáktanácsadó sok értékes információval egészítheti ki a hivatalos felvételi tájékoztatást. Más elrendezésben szerepeltetheti, pl. úgy, ahogyan azt a felmerülő „esetek”, azaz az érdeklődők kérdései, igényei diktálják. A felvétellel kapcsolatos szoros információk mellett érdemes közölni a megszerezhető képzettségekre vonatkozó információkat, a „tanrendet” stb. Ez az egyetemek és főiskolák által produkált anyag egy új elrendezését jelenti – s jobban kielégíti a felételre jelentkezők érdeklődését.

3. Diákmunkával, állásokkal, adózással, tanulmányokkal kapcsolatos információk

fontos, hogy új, a hallgató számára jól használható elrendezésben szerepeljenek.

A tanulmányi információkkal kapcsolatban például az alábbi praktikus megoldásokat kínálhatjuk a diáktanácsadók információs rendszerein:

- a vizsgaidőpontokat tartalmazó naptár;
- a fontosabb dátumok (a tárgyfelvételi, a szorgalmi és a vizsgaidőszak kezdete, vége, a hivatalos egyetemi szünetek stb.) időpontjait tartalmazó kalendárium;
- az adott félévben érvényes kurzuskínálat specialitásai (eltérések, újdonságok);
- az érvényes TVSZ (változások kiemelése, időszakosan jelentőssé váló szabályok külön kigyűjtése – pl. halasztás stb.).

4. A segítő szoftverek

használatának megajánlása, amivel az információk „komprehenzívebbé” tehetőek. Például: azokon az egyetemeken és főiskolákon, ahol a diákok szabadon állíthatják össze órarendjüket, nem csupán a *lebetséges kurzusokat tartalmazó információk, az órarendfelvétel szabályait bemutató TVSZ, valamint az összes kurzus szakleírása* – mint három tanulmányozható információforrás – gyűjthető össze segítségül (bár ennek ingyenes informatikai megjelenítése is komoly – anyagi, időgazdálkodási – segítség, figyelembe véve ezen kiadványok árát), de egy *órarend-*

készítő szoftver is biztosítható, amely segít a diákoknak megtervezni – adott paraméterek szerint – egy féléves órarendet, bemutatva akár egy több évre szóló verziót is.

Lehetséges konfliktusforrás a hallgatóknak nyújtott ilyen típusú támogatásoknál az (ami sok tanácsadó részéről megfogalmazódik), hogy az egyetemi képzés az életfeladatokkal való megküzdés egy lehetséges forrásának tekinthető (az egyetemi szervezettel, az „élettel való megküzdés megtanulása” fontos, szemben azzal, hogy minél kellemesebbé kell tenni az egyetemi/főiskolai éveket a hallgatók számára). Az ilyen segítségekkel az intézmény nem immunizálná eléggé – mint egy „legyengített vírussal” – a hallgatókat a későbbi problémákkal szemben. A fenti konkrét esetben például ez azt jelentené, hogy egy ilyen szoftver gátolhatná az órarend elkészítéséhez szükséges készségek (*tervezés, time management* stb.) kialakítását.

5. Néhány további információkategória, témák szerint (abogyan például egy esetleges honlapon előfordulhatnak):

- Információk a szolgáltatásokról
- Kik a tanácsadók?
- Képzési ekvivalenciák
- Levelezőlisták
- Napi friss hírek
- Nyelvvizsgákkal kapcsolatos információk
- Külföldi ösztöndíj-lehetőségek
- Friss hírek
  - Aktualitások
  - Rendezvények
- Linkek
  - Diáktanácsadókhoz
  - Egyetemi szervezetek
  - Külső linkek
- Öregdiákok – utánkövetés
- Napló
- Címek, telefonkönyv.

INTERAKTÍV LEHETŐSÉGEK

A *tanácskérőktől* az interneten alapvetően három típusú, háromféleképpen strukturált információ érkezhethet, amely nagyjából meghatározza a válasz – „a tanácsadás” – formáját is.

1. Problémafelvetés

A problémafelvetés az „élő” tanácsadás megvalósulása az interneten. Abban az esetben lehet róla szó, ha a küldő jól strukturálja, formálja az üzenetet, ugyanis csak ekkor alakítható egyértelműen a visszajelzés adekvát formája.

Legtöbb esetben problémajelzés formájában információkérésről van szó.

2. Visszajelzés

Felmerült, hogy érdemes *lehetőséget nyújtani* a diákoknak, hogy *visszajelzéseket adjanak* az egyetemi élettel, az egyetem/főiskola működésével kapcsolatban. Ezek nem feltétlenül negatív visszajelzések („panaszláda”), de lehetőséget teremtenek arra, hogy olyan információk is visszajussanak viszonylag szabad formában a rendszerbe, amelyek a hagyományos információs csatornákon keresztül nem lennének képesek visszahatni az egyetem működésére.

3. Információkérés

A már több diáktanácsadóban is működő, megvalósult szolgáltatás az interneten (többnyire e-mailen) adott felvilágosítás.

ÚJ TÍPUSÚ INFORMÁCIÓK ÉS ÚJ ELRENDEZÉSEK

Sok szó esik ma arról, hogy az internet forradalmasítja a kommunikációt, sőt új társadalmi formák létrejöttéhez, új típusú társadalmi folyamatok beindulásához is hozzájárulhat. A számítógépes adattárolás és feldolgozás adta új lehetőségek következtében – amelyekből néhányat itt is kiemelünk – a tanácsadói folyamat változása is lehetséges.

A pályaépítés induktív módja

Az egyik legfontosabb lehetőség a pályák és általában a kategóriák felépítésének logikai kapcsolatokon alapuló, azaz csak a felhasználó köztöttségeit magán hordozó volta. Míg a tanácsadó nem ismeri az összes lehetőséget, amit a pályaválasztás előtt álló vagy pályakorrekciót kereső kliensnek prezentálhat, addig az információs rendszerek tetszőleges kombinációkat engednek meg.

Például: valaki szeretne egy olyan állást, amelyben nem kell emberekkel foglalkoznia, a bajaikat hallgatnia, de nem bír órákon át csendben lenni: beszélgetni szeret, de csak felületesen, fecsegve. Ért a gazdasági dolgokhoz (középiskolás fokon), és valamilyen könnyű, de viszonylag jól fizető munkát keres.

Ennyi szempont és adat alapján nem könnyű valakinek tanácsot adni, mivel gyakran egymástól távol álló, koherens egészet nem alkotó tulajdonságokról van szó. Részben nem mindig hasznos, ha a tanácsadó képet gyárt magának a kliensről, részben ideális, ha a kliens állít össze magának valamit a lehetőségekből.

A kliens és a tanácsadó interakciójának jellegzetességei, a tanácsadó elképzeléseinek, „sémáinak” a kliens lehetőségeit meghatározó vagy legalábbis befolyásoló volta ismert jelenség a tanácsadás folyamatának kutatói számára. A géppel dolgozó (játészó...) kliens esetében a lehetőségek megtalálása, kategóriák felépítése inkább a tudományos megismerés folyamatához hasonlít. Azaz nincsenek rögzített megoldások, a kérdés végig nyílt marad: bármilyen részinformációkból összeállítható egy kereső kategória, legyenek ezek a részletek akár egymástól annyira távol esők, mint a fenti példában. (A CHOICES nevű karrierorientációs szoftver gépi adattára szerint a példánk feltételei meghatároznak pár jól körülírható foglalkozáskört, illetve foglalkozást – például ilyen a díjbeszedő.)

A gépi információs rendszerek használatának előnye tehát az információfeldolgozás minőségi jellemzőiből ered: bármely paraméterekből képesek vagyunk kategóriákat összeállítani. Így olyan kategóriákat (is) kaphatunk, amelyek nem triviálisak – nem foghatók meg egykönnyen a hétköznapi fogalmak segítségével. Ma, amikor a változó piaci feltételek miatt nem állapíthatók meg stabil kritériumrendszerek, beválási mutatók, piaci értékek, egy ilyen, mindenki által elvégezhető személyes konstrukció-építésre a korábbinál nagyobb szükség van.

Az identitás problémái – a virtuális self

A fent vázolt információáramlásra alapozott pályaépítés veszélyei között sokan az identitás válságát látják, és talán ezen alapul sok tanácsadó idegenkedése a gépi eszközök felhasználásától, például a pályatanácsadás esetében. Az identitás válságának közvetlen oka éppen a tanácsadó implicit direktív szerepének kiesése a tanácsadás folyamatából – ami által a fiatalok elől egy lehetséges személyes tapasztalat és azonosulási minta vész vagy veszne el.

Ennek a problémának az élet elveszi, hogy az információs szolgáltatás nem kizárólagos, és nem helyettesíti az „élő” tanácsadást. A hangsúly és az arányok kérdése vitatható, de nem igazán a tanácsadást aktívan alakító szakemberektől, inkább a kényszerű modernizációs törekvések megvalósulásától függ. Az identitás veszélybe kerülésének esélye azért is kevésbé valós lehetőség, mivel az információs rendszer (pl. a számítógép) nem teljesen komoly dolog: igazi lehetőségeket éppen azért rejt magában, mert az információk rendezésének, kombinálásának mindig van bizonyos játékos jellege. Amennyiben ezt a legkézenfekvőbb motívációs forrást lovagolja meg az informatikai eszközöket felhasználó

guidance jellegű tanácsadás, ezek a széttagolt és azonosulási minta nélkül leszűrt kategóriák *más szinten jelentkeznek*, de eszközei lehetnek a valós, komoly döntéseknek.

A hallgatók, belépve egy információs rendszerbe, nem csupán az „információs tanácsadás” szolgáltatásait vehetik igénybe. Ismét kínálja magát az összehasonlítás a személyes ügyfélszolgálattal: egy „valós” tanácsadótól a tanácskérő csupán komoly információt kérhet – legtöbb esetben nincs rá lehetősége, hogy megkérdezze, „mi lenne, ha félbehagynám a szakot, és egy teljesen újat kezdenék?” – abban az esetben, ha ez valóban komoly lehetőség. Rendszerint azért nem kerül sor ilyen típusú kérdésekre, mert a hallgató is tudja: a tanácsadónak *limitált az ideje*, hogy egyvalakivel foglalkozzon, és nem várható el tőle, hogy minden „hipotetikus” kérdésre választ találjon. Másrészt azért nem, mert az ilyesmit inkább fantáziásíkon, kipróbálás nélkül szoktuk elgondolni, így az ilyen kérdésfeltevések irreális vágy szintjén sokáig fennmaradhatnak. A számítógépen keresztül, vagy magával a számítógéppel végzett interakcióban ki lehet próbálni az egyelőre nem reális, de valami miatt *érdekes* lehetőségeket, amelyek a későbbi pályaeépítés során fontos támpontok lehetnek.

A tanácsadó számára külön szerepet definiál az a feladat, hogy a technikai eszközöket egyszerre hatékonyan és humánusan használja fel a karrier-tanácsadás folyamatában. Sok modellt dolgoztak ki arra, hogyan lehet a modern technika előnyeit úgy kihasználni, hogy „elidegenítő” hatásai ne rontsák a karrier-tanácsadás amúgy is érzékeny munkáját. Egy modell például (high tech – high touch, csúcstechnológia és jó kapcsolat néven) a csoportos tanácsadás és általában a csoportfoglalkozás szerepét hangsúlyozta, ami a minimumra csökkenti az elidegenítő hatásokat a csoportos együttlét facilitáló szerepére alapozva, másrészt a számítógépes információfeldolgozás előnyei megmutatkozhatnak a konkrét célok megfogalmazása, az előnyök és hátrányok pontos elemzése stb. terén.

Újfajta személyesség

Az informatikai rendszereknek van egy keveset méltatott tulajdonságuk is: összetett rendszerek, amelyek képesek szabadon minősíteni az általuk hordozott információkat.

Vegyünk egy egyetemi tanulmányi tanácsadót, akitől a félévhalasztás vagy a tandíjfizetés módozatairól érdeklődnek. A tanácsadó természetesen a tőle telhető legaktuálisabb információt igyekszik továbbítani – amennyiben ez létezik, és ehhez az információs rendszerek nagyban hozzájárulnak –, sok lehetőségről, kiskapuról, „szokásról” azonban nem tájékoztatja a tanácskérőt. Korrektül közli a helyes utat, de sokszor nagyon hasznos, bejárattott „módszerektől” esik el a hallgató (például mit mikor érdemes intézni, hogy sorban állás nélkül lehessen hozzájutni a megfelelő okmányokhoz stb.). Az ilyen jellegű információk általában

személyesek, nem alkalmasak arra, hogy az egyetem vagy a főiskola nyomtatott anyagai között kapjanak helyet. Néhány intézmény diákkiadványokkal, diákrendezvényekkel igyekszik biztosítani ezen információk hatékony belső áramlását (pl. gólyatáborokban). A diákcsoportok – mint minden csoport – egyik alapvető funkciója a közösség életével kapcsolatos információk, szokások, hagyományok fenntartása, de épp az ilyen csoportok sajnálatos felbomlásával, gyengülésével jellemezhető a felsőoktatási intézmények többsége.

A számítógépen megjelenő „kiadványok”, a számítógépes levelezőrendszerek lehetőséget adnak arra, hogy azt az űrt, amely az információk egy fontos részének az áramlását megakadályozza, az információs rendszerek által létrehozott „virtuális csoportok” – legalábbis részben – betöltsék.

A virtuális csoportok sok esetben megőrzik az eredeti csoportformációra jellemző sajátosságokat is. Az ELTE bölcsészkarának több szakán például az elsős hallgatók, miután szembesültek az egyetemi rendszerbe való beilleszkedés és a tanulmányi adminisztráció nehézségeivel, beléphetnek egy levelezőrendszerbe (többnyire ez egy egyszerű levelezőlista – egy e-mailt mindenki megkap, aki feliratkozott a listára), ahol felteszik a tanulmányok megkezdésével kapcsolatos legfontosabb kérdéseket, és többnyire választ is kapnak rájuk. Az ilyen levelezőlistának másodlagos előnye lehet, hogy az informális szerepek, csoportfunkciók gazdára találnak: kiderül, hogy ki az, aki a leginkább képes hozzájutni bizonyos információkhoz, aki a leghamarabb képes a tapasztalatokat összegezve „tanácsot adni” a legpraktikusabb stratégiát illetően egy-egy ügy elintézésénél, egy adott vizsgára való felkészülésnél.

TANULSÁGOK

Kiszámíthatóság és felelősség – Az információk megjelenítése az interneten és a belső hálózatokon

Sok diák számára jelent problémát az egyetemi/főiskolai adminisztráció, a tanulmányokkal kapcsolatos rendelkezések nehezen kiszámítható volta. Akár egy szemeszter közben is megváltozhatnak a tanulmányok rendjére vonatkozó bizonyos szabályok, s emiatt a diákok sokszor kerülnek önhibájukon kívül nehéz helyzetbe. Példaként hozhatók fel a kreditrendszer részleges bevezetésével kapcsolatos nehézségek, amelyek sok egyetemen és főiskolán arra kényszerítik a tanulmányi adminisztrációt és az oktatókat – akik az órarendeket készítik –, hogy folyton újragondolják, újrastrukturálják a tanulmányok menetét. A szabad tárgyfelvétel sok esetben szükségessé teszi „előfeltétel-rendszerek” kidolgozását: azaz kötött órarendek helyett egyes tantárgyak elvégzését más tárgyak előzetes teljesítéséhez kötik.

A fenti órarend-átdolgozás nem kis munka, ráadásul a tudományos-szakmai megfontolások mellett más rendszerekhez is igazodnia kell, emiatt sokszor kényszerülnek arra az oktatók és az adminisztráció, hogy év közben, már az órarendek kialakítása után léptessenek életbe új szabályozásokat.

Az ilyen eljárás természetesen hátrányos a hallgatókra nézve, és gyakorlatilag törvénytelen is (a hallgatókra mindig az érvényes TVSZ vonatkozik). A TVSZ év közbeni módosításairól (például a kari tanács üléseiről) azonban a hallgatók a legtöbb felsőoktatási intézményben nem szereznek tudomást, hiszen az intézmények még sok esetben az év elején (mint a fentiekből látszik, nem feltétlenül az egész évre) érvényes példányok közreadását sem mindig engedhetik meg maguknak.

Nagy segítség lehet ebben az internet használata. Mert bár a TVSZ-t és általában a képzéssel összefüggő információkhoz való hozzáférést a hallgatók számára a *felsőoktatási törvény* szabályozza, mégis, a „hordozó” (a papír, azaz a könyv, amely a TVSZ-t tartalmazza) nem írható elő ingyenes szolgáltatásként a felsőoktatási intézmények számára. Az interneten azonban mindig az aktuális TVSZ-nek kell megjelennie, amelynek mindig a legújabb rendelkezéseket kell tartalmaznia. Ez annyit biztosan jelent, hogy elvileg mindenki (aki hozzáfér az internethez) használhatja ezeket az információkat, de azt is biztosítja, hogy egyáltalán *létezzenek*: azaz nem csupán olyan formába kell hozni őket, hogy mindenki számára hozzáférhető, hanem hogy mindenki előtt vállalható legyenek.

Az adminisztráció és a bürokrácia csökkenése – új lehetőségek

Néhány egyetem és főiskola meg tudta valósítani, hogy a tanulmányi adminisztráció lényegében már most majdnem teljes egészében az interneten keresztül valósuljon meg – nem csupán kiegészítve a „papír” adminisztrációt, de ténylegesen felváltva azt. Ez azt jelenti, hogy a tanulmányi gondok olyan alapvető részei, mint a tandíjbefizetés, tantárgy-felvétel és -törlés, jelentkezés szemináriumokra, vizsgákra, jegybeírás, órarendkészítés stb. kizárólagosan az interneten keresztül intézhető.

Kérdés azonban, hogy a diáktanácsadók információs rendszere, megvalósuló szolgáltatásai (például a karrier-tanácsadók által gyűjtött önéletrajzok) milyen mértékben épülhetnek rá ezekre a rendszerekre. A tanácsadók információs rendszereinek kiépítésekor érdemes erre figyelni.

Diákpárticipáció

A finanszírozás kapcsán komoly problémaként merülhet fel, hogy az informatikai háttér biztosítása mellett is komoly problémát jelenthet egy informatikai tanácsadó rendszer állandó karbantartása, frissítése. Ennek egy lehetséges megoldása a diákok bevonása az információs rendszerek létrehozásába és fenntartásába.

A diákok részvétele – annak költségkímélő voltán túl –, újabb hasznos „mellékhatásként”, a kortárs segítség nagyobb térnyerését is eredményezi. Stratégiai célként is megfogalmazható a diákok részvételének növelése a felsőoktatási intézmény életében.

Szakmai sztenderdek és modellek létrehozásának szükségessége

Különösen az interaktív lehetőségek kapcsán sok kétség merül fel az internetes „tanácsadás” hatékonyságával és szakmai korrektségével kapcsolatban. Felmerül a kérdés, például lehetséges-e pszichológiai tanácsadás e-mailes levelezésen keresztül, az interneten megvalósítható-e a segítő kommunikáció egy szakmailag is ellenőrizhető formája.

Bár ezek a problémák nem olyan élesen vetődnek fel a tanácsadás más formái esetén (például biztosan hasznos és hatékony az e-mailen kért és adott információval bonyolított információs tanácsadás), mégis jelentkezik az igény egy szakmai képzési és ellenőrzési rendszer kialakítására, amely külön az interneten megvalósuló tanácsadó tevékenységekre vonatkozik. Ez a rendszer már sikeresen kiépült a telefonos tanácsadás esetén, és elképzelhető, hogy sok tapasztalat hasznosítható ez utóbbi képzési rendszer tapasztalataiból az internetes interaktív tanácsadók szervezése esetében is.

Az internetes kommunikáció lehetősége nem csupán a tanácsadási folyamatra van hatással, de a kliensek tanácsadási rendszerbe való bekerülésének feltételeit, az erőforrások aktivizálását befolyásolják. Míg eddig az információs tanácsadás–tanulmányi tanácsadás–pszichológiai tanácsadás egymásra épülése, valamint az egyes tanácsadási formákon belül is érvényesülő „tölcsérszerű”, egyre egyénibb megközelítés érvényesítését jelentő „bekerülési pálya” jól tervezhető volt (l. a bevezetőben említett tanácsadó modellt), addig az internet használatának esetében a problémák jellege és a bekerülési küszöb viszonya alapvetően megváltozik: a diáktanácsadóval kapcsolatba kerülő hallgatók számára nem lesz feltétlenül szükséges, hogy túllépjenek a problémák személyes képviselőjével járó nehézségeken (amely nehézségek eddig a bekerülés akadályát is jelenthették, de pozitív szerepet is játszottak a tanácsadói folyamatban). Az internetes tanácsadás tervezésekor mindenesetre meg kell gondolni, lehetőséget teremtünk-e egyáltalán a tanácsadás egyes formáira interneten keresztül – amennyiben igen, fel kell készülnünk az ezzel járó változásokra.

Külön-külön egy homepage és/vagy egy közös diáktanácsadó központ?

Megfontolandó, hogy érdemes-e minden egyes információtypust külön megalkotni és minden egyes diáktanácsadó weboldalára felrakni. Hiszen sok információ általánosabb érvényű: például a diákkedvezmények, a diákjogi információk, a felsőoktatási törvény stb. Ezeket egy diáktanácsadók közötti együttműködés keretében hasznos lenne közösen összegyűjteni és frissíteni, és csak az adott felsőoktatási intézményre speciálisan érvényes információkat külön kezelni.

Természetesen adódó probléma ebben az esetben, hogyan szervezhető meg a hatékony együttműködés az egyes tanácsadó intézmények között, hogy ezek a közös információforrások létrejöhessenek. Ugyanakkor egy adott felsőoktatási intézmény belső információs rendszere könnyebben elérhető – sok esetben kizárólagosan csak az érhető el – a diákok számára.

Az információs rendszer hierarchikus szervezése magával vonja egy egyetemek és főiskolák fölötti, konkrét szolgáltató központhoz nem köthető rendszer létrehozását. A FETA megtette a kezdeti lépéseket ennek kiépítésére. E rendszer ma az alábbi megoldandó problémákat veti fel.

Személyi problémák: kik tudják folyamatosan és érvényesen biztosítani a rendszer működését? Létrehozható-e egy „szerkesztőbizottság” a működő diáktanácsadók munkatársaiból?

Kapcsolat más kormányzati vagy más országos információs rendszerekkel: hogyan használja fel vagy teremtsen kapcsolatot a rendszer más adatbázisokkal?

Nem érdemes például kiépíteni a felvétellel kapcsolatos információk rendszerét, ha egyszer erre már más rendszerek szakosodtak. Fontos azonban, hogy ezekhez az információkhoz az országos diáktanácsadó információs rendszer is utat nyisson, és lehetőség szerint ezekkel strukturálisan összegeyztethető adatbázisokat használjon.

A finanszírozás problémái: a tanácsadók általában a felsőoktatási intézmény szerves részeként, sőt egyes esetekben a rendszer nyíltabbá tételének katalizátoraiként nyernek támogatást, és ezt a felsőoktatási törvény is garantálja számukra. Az intézmények fölötti rendszer esetében ez a folyamatosan nem biztosított.

A szakmai képviselő problémái: egy országos diáktanácsadó információs rendszer valószínűleg a diákok és a tanácsadók szakmai érdekképviselőt, a szakma arculatának megjelenítését is hivatott szolgálni. A szakmának és a diákoknak is egyszerre szóló rendszer kiépítése konceptuálisan lényegesen nehezebb, mint a szakma által a diákok számára készült tanácsadó honlapok és rendszerek kiépítése.

Mindezen problémák mellett megkezdődött egy ilyen rendszer kiépítése. 2000 októberétől elérhetővé vált a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület által gondozott honlap (<http://feta.bethlen.hu>) A mellékletben megtalálható a Soros Alapítvány által támogatott felsőoktatási tanácsadók internetes elérési lehetősége.

Lisznyai Sándor

Diáktanácsadók az interneten

Az elmúlt évek során bekövetkezett gyors gazdasági-technikai fejlődésnek köszönhetően az emberek egyre nagyobb csoportja kapcsolódhat az internetre. Az internethasználók között tudhatunk – a SuliNet programnak köszönhetően – több mint 320 iskolát s iskolánként legalább 500 diákot. Az egyetemi, főiskolai hálózat igen jelentős – és egyre tovább fejlődik, bővül a továbbiakban is. A középiskolások és a felsőoktatásban tanulók – a diáktanácsadók által megcélzott réteg – aránya a magyar internetezők között igen jelentékeny. A diákokkal kapcsolatban lévő intézmények – így a felsőoktatási diáktanácsadók is – viszonylag gyorsan felismerték a diákokkal való kapcsolat internetes lehetőségét, és megtették az első lépéseket a saját weblapjuk kialakítására.

A tanácsadó irodák munkája egyszerűsíthető az internet nyújtotta lehetőségek felhasználásával. Szokványos problémának gondolom, hogy egy felsőoktatási tanácsadónak munkája ellátása során bizonyos információkat sokszor és szinte változatlanul ismétlődően kell átadnia a különböző időpontban megjelenő hallgatóknak, és a hallgatók igen sokféle információs körben érdekeltek. Egy felsőoktatási tanácsadó olyan sokrétű, állandó – vagy legalábbis egy-két hétig nem változó – adatokkal dolgozik, amelyek átadásához nem volna szükség mindig humán erőforrásra. Valójában egy ember nem is képes hagyományos módon mindazt az adatot könnyedén kezelni, amire a diákoknak szükségük lehet. Ismerős probléma az is, hogy ha a tanácsadó esetleg egy komolyabb segítségnyújtással van elfoglalva, biztos, hogy telefonál valaki, betoppan 4-5 diák, akiket csak egy-két időpont érdekel. Persze nem egyszerre érkeznek, hanem úgy 13 percenként, s a komolyabb tanácsadás így lehetetlenné válik.

A probléma megoldása egy olyan információs rendszer kialakítása, amely képes adatokat szolgáltatni a diákok, hallgatók számára, lehetőleg nagyon rövid időn belül, nemcsak a tanulmányi osztály vagy diáktanácsadó nyitvatartási idejében, és akkor is, ha a diák távol van a főiskolájától, egyetemétől. A faliújság is nagyon jó információközvetítő, de ez általában kicsinek bizonyul az adatok nagy mennyisége miatt.

A megoldás a számítógépes rendszerek által nyújtott lehetőségek mondhatni kimeríthetetlen tára.

Az interneten elhelyezett információk előnye, hogy – elméletileg – korlátlan számban képes információt nyújtani a diákoknak. (Az olcsón megvalósítható rendszerek technikai határa körülbelül 1000 emberre terjed ki. Vagyis ugyanabban a másodpercben legfeljebb 1000 ember kérheti a rendszertől ugyanazt az információt.)

Természetesen, ha a tanácsadás egy – a monoton – részét internetre vesszük, a diákok által könnyen elérhető weboldal létesítünk, akkor annak ellenére, hogy a lehetőségek valóban korlátlanok, több probléma merülhet fel. Az egyik gond a technikai megoldásoké:

- hol helyezzük el az internetes információkat;
- hogyan lehet az oldalt frissen tartani – frissíteni;
- ki frissítse?

E kérdések közül általában az első jelenti a valós problémát, hiszen a diáktanácsadók nem feltétlenül rendelkeznek olyan forrásokkal, hogy teljesen önállóan megoldhatnák ezt a problémát. Az egyetemek és főiskolák honlapszerkesztőivel való együttműködéssel mind az intézmény, mind a diáktanácsadó nyer: valószínű, hogy minden intézmény szívesen veszi a diáktanácsadó weboldal elhelyezésére irányuló kérelmét.

A következő és kicsit komplexebb probléma a frissíthetőség: összefügg az oldal leíró nyelvével, vagyis a weboldal programozási nyelvével.

A frissíthetőség jó technikai megoldása fontos, mert nem cél, hogy a diáktanácsadók munkatársai megtanulják a HTML vagy ASP, esetleg VBS programozási nyelveket.

Itt két egyszerű megoldás is ajánlható azoknak, akik nem akarnak számítástechnikai segítséget igénybe venni:

1. Sok olyan program terjed az interneten, amit weboldal-fejlesztésre találtak ki. Ezekkel az információt hordozó weboldalak könnyen megnyithatók, és alap számítástechnikai képzettséggel könnyen szerkeszthetővé válnak.
2. Az oldal az általa ismertett információkat adatbázisból is kaphatja. Ennek létrehozása nehezebb feladat, de karbantartása és frissítése könnyebb.

Ezeken a módokon gondoskodhatunk a diáktanácsadó állandó frissítésének technikai megoldásáról, és ez nem kell, hogy napi tíz percnél többet igénybe vegyen. Napi tíz percet viszont érdemes rászánni, hiszen ezzel akár 10 000 embernek is adhatunk közérdekű információt.

A diáktanácsadók egy része jelenleg is rendelkezik internetes oldallal. Ahogy áttekintettük: információt adnak magáról a tanácsadásról, de általában nem terjednek ki a jogi, egészségügyi és egyéb általános infor-

mációs és tanácsadási kérdésekre. Pedig érdemes az ilyen jellegű információkat is közzétenni. Sokszor probléma, hogy a diáktanácsadók oldala inkább közlő, nem eléggé interaktív. A mai technikai lehetőségek mellett csak a fantázia szab határt a lehetőségeknek. Nagyon kevés olyan helyet találtunk, ahol interneten keresztül lehet kérdezni a tanácsadó munkatársait, de elenyésző az olyan helyek száma is, ahol beszélgető fórummal találkoztam. Egy weboldal akkor sikeres, ha látogatott. A látogatottság pedig nagymértékben függ attól, van-e olyan információ az oldalon, amiért érdemes felkeresni. Ilyen lehet a fórumon feltett kérdésre várt válasz, vagy a friss információk utáni keresés lehetősége.

A FETA jelenlegi honlapja (<http://feta/bethlen.hu>) nagyjából megfelel a fent ismertetett koncepciónak. Megtalálható benne az az *információs* rész, amely minden – az adatbázisban szereplő – intézményről információt ad. Az oldal készítői alapvetően átfogó információk ismertetésére helyezték a hangsúlyt. Az oldal felépítése támogatja az *interaktív* megoldásokat, mert *ASP* nyelven készült. Ennek köszönhetően már *üzemel a fórum* is. Itt alakulhatnak ki beszélgetések, eszmecserék különböző témákban, hiszen lehetőség van alforumok, „szobák” létrehozására is. A „*kérdezz*” rész is ezt az interaktív koncepciót tükrözi. Az oldalon helyet kaptak az *egyéb információs blokkok* is – bár ezek jelenleg még nem tartalmaznak elégséges információt. Természetesen vannak *bíróvotok* is, és megtalálható rajta az országos *diáktanácsadók címjegyzéke*. *Szakmai fórumainkat* a tanácsadási szakma művelői, de a diákok is érdekelődéssel látogathatják.

Az oldal felépítése tehát globális, és átfogó képet kíván nyújtani a diákok és a diáktanácsadók számára egyaránt.

Remélem, hogy egyre több intézmény és diáktanácsadó fogja diákjainak lehetővé tenni az internetes tájékozódást és haszonnal...

Nagy Zoltán

Choices, a pályakeresést segítő számítógépes tanácsadási rendszer

A Choices a pályadöntést elősegítő számítógépes tanácsadási rendszer, amelynek feladata, hogy segítse az egyéni pályatervezési, pályakeresési folyamatot.

A tanácsadási program (szoftver) neve is (amely magyarul „választások”-at jelent) utal arra a karrierépítő folyamatra, amelyet – tudatosan, de talán nem mindig szisztematikusan végiggondolva – valamennyien megteszünk életpályánk során.

Képességeink, érdeklődésünk tudatossága, amelyet általában reális önismeretnek hívunk, és a választási lehetőségek széles körű ismerete (foglalkozásokról, képzési formákról, iskolákról és egyéb képző helyekről) együttesen szükségesek egy jól megalapozott pályaválasztási döntéshez. Ugyancsak ezeket az összetevőket kell számba vennünk olyankor is, ha már nem éppen kezdőként, pályaváltásra kényszerülünk. A Choices tanácsadási szoftver hatékony segítő eszköz lehet ezekben a döntési helyzetekben.

Az *öntájékoztató rendszer* széles körű információt nyújt a foglalkozásokról, a képzési lehetőségekről. A program használata során az ügyfelek önmagukról is sok mindent megtudnak, megfogalmazhatják igényeiket, személyes jellemzőiket, gyakorolhatják a döntéshozatal szakértelmét.

Célmeghatározó, tervező folyamatra tanít, lehetőséget ad megfontolt, mélyreható önelemzésre, és olyan értékes készségeket segít felszínre hozni, amelyek sok más élethelyzetben is alkalmazhatók: hogyan hozunk megfelelő kompromisszumokat a számunkra látszólag egyaránt fontos foglalkozáskeresési szempontokban? Mennyire fontosak számunkra a választandó munka, foglalkozás temperamentumjellemzői, vagy hajlandók vagyunk-e valamivel alacsonyabb fizetésért, de érdeklődési területünkhöz közelebb álló foglalkozásokat keresni? Magasabb kereseti lehetőségért vállalnánk-e alacsonyabb képzettséget igénylő munkákat? – és így tovább. Az *alku folyamatának* végigvitele, az abból adódó tapasztalatok szimulált, „íróasztal melletti” környezetben való megélése megkímélhet minket az életben esetleg rossznak bizonyuló döntésektől... és ezáltal a nem kívánt kudarcoktól.

A Choices része egy ún. *Tervező modul*, amely többféle gyakorlati támogatást nyújt a pálya-, munkakereső számára. Lehetőség nyílik például a képzési tervek összeállítására, életrajz elkészítésére (az alapkészségek áttekintése segítségével), felvételi beszélgetésre való felkészülésre és az egyéb, a munkavállaláshoz kapcsolódó ismeretek áttekintésére, valamint az ún. *Cselekvési terv* elkészítésére.

A rendszer a személyes prioritások és értékek megfogalmazásán túl pályaváltás esetében lehetőséget nyújt a pályaalternatívák felkutatásához, a korábbi munkatapasztalatok alapján hasonló vagy kapcsolódó foglalkozások kereséséhez.

A szoftvert az ország egész területén használják a munka- és pályatanácsadók, a tanácsadó szakpszichológusok a munkaügyi szervezet ki- rendeltségein, az álláskereső klubokban, a Foglalkozási Információs Tanácsadóknak, valamint a rendszer használatára kiképzett tanárok a megyei Pedagógiai Intézetekben és a világbanki modell alapján oktató középiskolákban.

TANULMÁNYI TANÁCSADÁS

A tanulmányi tanácsadás a felsőoktatási tanácsadás kiemelt és egyik központi területe. Napjainkban az oktatásban megjelenő kurzusok már a főiskolák, egyetemek alapképzéseiben is igen sokszínűek, alternatívákat nyújtok, speciális feltételekhez kötöttek lehetnek, s igen változatos, folyamatosan megújuló ráképzési, továbbképzési rendszer alakul ki. Mint ahogy Tolonics István tanulmányi tanácsadásról szóló írásában olvasható, napjainkra a *tanulmányi munka rendszerében* következett be változás.

A felsőoktatásba való bejutás feltételrendszerének, egy szak vagy szakkombináció, képzettség feltételeinek teljesítéséhez többféle út vezet. A felsőoktatási intézmények tantervi kurzusai igen változatosak mind tartalmi irányulásukat, mind munkamódszerüket tekintve (gyakran alternatívan választható kurzuslehetőségek találhatók egyazon szakhoz, szakpárhoz tartozóan egyazon intézményen belül is, s változatosság tapasztalható a különböző képző intézmények azonos szakirányhoz tartozó kurzusai között). A hallgatók többféle módon rendezhetik a tantárgyfelvételt képzési programjukon belül. Más-más az egyes tantárgyak, tanegységek indexbe való felvételének feltétele, az eredményes teljesítés kritériuma stb. Komoly tájékozottság szükséges ahhoz, hogy a tanulmányi rendet az egyéni törekvésekhez, pályacélhoz lehessen igazítani, s az intézmények közötti (egyre gyakoribb) mozgás (áthallgatás, átmenetel stb.) lehetőségeinek feltárása is áttekintést igényel.

Egyre több hallgatónak van lehetősége arra, hogy sokféle tantárgy közül válasszon, különféle módokon állítsa össze a tanrendjét. Az új tanulmányi rendszer együtt jár azzal, hogy céljuk megvalósításához a hallgatóknak át kell látniuk a képzési rendet, a tanulmányok térbeli és időbeli rendezhetőségének szabályait, a vizsgára jelentkezés és a vizsgázás módját, a szakváltásnak, szakirányú és kiegészítő vagy akár pályakorrekciós tanulási programoknak a rendjét és lehetőségeit, valamint a diákélethez tartozó egyéb adminisztrációs feltételrendszereket (pl. a diákigazolvány érvényesítésének, felhasználásának lehetőségeit intézményen belül és kívül, a nyelvvizsga-feltételeket, az ösztöndíjszerzés, külön eljárási díjak szedésének módját stb.) – és mindezek „folyamatos” változását.

A felsőoktatási tanulmányi rend napjainkra jellemző változása a diákstátus jellegzetességeinek intézményhez, szakokhoz kötődő sokféleségét ugyanúgy magával hozta, mint például a tanárokkal és társakkal való kapcsolatok változatosságát. A felsőoktatási rendszer ma sokféle lehetőséget biztosít a hallgatóknak – viszont az eligazodás a lehetőségek és kötelezettségek között olyan feladat, amit egy-egy hallgató nem feltétlenül tud egymaga megoldani. Mindezekkel összefüggően, felké-

szülten segítő tanácsadó nélkül kisebb az esély a problémák zökkenőmentes és hatékony megoldására, azaz egyre nagyobb szerepet kell kapnia a tanulmányi tanácsadásnak.

Az újonnan létrejött egyetemek és főiskolák – mint pl. a Pázmány Péter Katolikus Egyetem – intézményi rendszerük kialakításában eleve számba vették, hogy a leendő hallgatókat, hallgatókat, végzősöket diáktanácsadással kell segíteni, s a tanulmányi osztály részeként kialakították a diáktanácsadót. A nagy egyetemek – mint a BMGE és az ELTE – ugyancsak szervezetileg reagáltak a változásokra: diáktanácsadó-státusokat, -részleget hoztak létre. Az egri főiskola személyesebben, a diáksegítőkön keresztül kezdte meg a tanulmányi tanácsadást. Szinte valamennyi diáktanácsadó intézmény beszámolójában megtalálhatjuk: nem lehet megkerülni azt, hogy a diáktanácsadók tanulmányi kérdésekkel, tanulmányi tanácsadással – annak legkülönbözőbb területeivel – foglalkozzanak. (A Gábor Dénes Főiskola például kifejezetten azzal a céllal létesítette a diáktanácsadóját, hogy a hallgatók tanulmányi területeken kívül is kapjanak segítséget. Tevékenységei körébe mégis felvette a tanulmányi tanácsadó munkát.) Az a felsőoktatási tanácsadó is foglalkozik tanulmányi tanácsadással, amelyik nem kötődik szorosan intézményhez – pl. a szegedi Universitas (a kortárs segítők „streetworkerként” segítik a társaikat a tárgyfelvételi időszakban). Az eddig említett tanácsadókon kívül a Kodolányi, a Képzőművészeti Egyetem, a szolnoki főiskola, az Apor Vilmos Főiskola, a pécsiek is tanácsadó munkájuk részének tekintik a tanulmányi tanácsadást.

Érdekes módon a *kortárs segítők*nek igen fontos szerepük kezd kialakulni a tanulmányi tanácsadásban: nagyon hatékony tanulmányi tanácsadók. Az Eszterházy Károly Főiskola évek óta épít a tanulmányi tanácsadásban a kortárs segítők munkájára. A kortárs segítők a saját intézményen belül szerzett tapasztalataikat igen hatékonyan tudják átadni társaiknak mind a tanulmányi munka formális feltételeire vonatkozóan, mind az informálisan átadható, de hasznos – pl. tanárok elvárásaira vonatkozó – információk közvetítésében.

Azon diáktanácsadóknak, amelyek kifejezetten a tanulmányi tanácsadás köré építik munkájukat, jellegzetességük, hogy a többi tanácsadási terület integrációjának a jelentőségét is érzékelik, látják, s töreksznek a korrekt információs tanácsadástól a személyes konzultációs, pszichológiai tanácsadás biztosításáig többféle szintű szolgáltatásra. A jól szervezett információs tanácsadás preventív hatású, a személyes tanácsadás, konzultáció, esetleges tréning megerősítő, fejlesztő és korrektív-gyógyító hatású lehet. A tanulmányi és tanulási problémák háttérben ugyanis nagyon gyakran pozitív pályafejlődési törekvések, de személyes konfliktusok (kapcsolati vagy fejlődési krízis), pályacélbeli bizonytalanság, életviteli zavar, nehézségek eszkalációja húzódnak meg. Érzékeny tanulmányi tanácsadó önmaga is sokat segíthet az egyes diákoknak, de megfelelő – támogató, tanácsadó – kapcsolat megkereséséhez is hozzásegítheti őket.

Tanulmányi tanácsadás a felsőoktatásban

Az itt következő írás kijelentéseket tartalmaz. Azt remélem, hogy miközben az olvasó kételkedik bennük, egyetért, vagy vitába száll velük, végiggondolja, hogy saját intézményében milyen tanulmányi tanácsadási formára lehet szükség.

Az *első fejezet* a felsőoktatásban folyó oktatás változásáról szól. Feltételezi, hogy e változásnak van Magyarországon általánosan érvényes iránya. Megpróbálja megmutatni azokat a jellemzőket, amelyekkel felmérhető, hogy adott felsőoktatási intézmény mekkora utat tett már meg ebben az irányban.

A *második fejezet* a tanulmányi tanácsadást a felsőoktatási intézmény szervezeti felépítésébe illeszkedő rendszerként mutatja be. Arról is szól, hogy ez a felfogás milyen pontokon jelent újdonságot a hagyományos tanácsadási formákhoz képest.

A *harmadik fejezet* a tanulmányi tanácsadás elsődleges céljaként a prevenciót jelöli meg, és megmutatja annak két irányát, az intézmény, illetve az egyetemi (főiskolai) polgárok számára nyújtott tanácsadást. Jelzésszerűen tesz említést a tanácsadó tevékenység marketing kérdéseiről.

Az *utolsó fejezet* az egyéni tanulmányi tanácsadást írja le, megmutatja a kapcsolódási pontot a pszichológiai tanácsadáshoz.

AZ ISKOLÁRÓL, A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYRŐL

A megnövelt hallgatói létszám szükségszerűen megváltoztatja az oktatás, oktatásszervezés jellegét:

- a tanulmányi ügyintézés személytelenebbé válik;
- az egyes hagyományosan oktatói funkciókat (segítő, nevelő) érdekvédelmi és tanácsadó rendszerek veszik át.

A konzervatív („a tanárnak mindig igaza van”) iskolai erkölcsi rendet egy tanulmányi jogrendszer (a kreditrendszer) váltja fel, amely hallgatókra és oktatókra egyformán érvényes.

A tanulmányi környezetről szóló kijelentéseket az alábbiakban részletezem:

- a megnövekedett hallgatói létszám, a normatív finanszírozási rendszer, a tanár–diák létszámarány változása és a tanulmányi adminisztrációban dolgozók relatív létszámcsökkenése;
- a felsőoktatásban dolgozók fizetésének romlása;
- a felsőoktatási jogszabályok változása, az intézményi tanulmányi szabályok változása, a kreditrendszer és a hallgatói információs rendszerek (számítógépes nyilvántartás) bevezetése;

- a felvételi rendszer változása (a felvételi vizsga nélküli felvételi lehetőség)

hosszú távon a felsőoktatás intézményeinek, kultúrájának szükségszerű megváltozásához vezet: egyik oldalról egy államilag finanszírozott és ellenőrzött, fajlagosan olcsóbb felsőoktatáshoz, másik oldalról viszont *az oktatás és az oktatásszervezés személyes jellegének megszűnéséhez.*

Tendencia, hogy a tanárok egyre kevesebb időt töltenek együtt a hallgatókkal; akár azért, mert oktatási tevékenységük mellett más munkát is végeznek, akár azért, mert a nagy hallgatói létszám megnöveli az oktatás adminisztrációs idejét (pl. dolgozatjavítások stb.) Egyre kevésbé található példát a pedagógusi feladatokat is ellátó oktatóra (pl. osztályfőnöki rendszer). Ez a felelősségvállalás a tanár számára egyre inkább „szorgalmi” feladattá válik.

A kiszámíthatatlan szabálykörnyezet is lehetetlenné teszi az iskolai tapasztalatok átadását tanárok és hallgatók, főlsősök és elsősök között. Manapság a szabályozás hiányossága, ellentmondásossága okoz bizonytalanságot. A tanulmányi jogszabályok (pl. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat) folyamatos változása lehetetlenné teszi bármilyen új rend kialakulását.

A most bevezetés alatt álló kreditrendszer – megformálódását, „véglegessé” válását követően – a jövőben jelentheti majd ezt a rendet. A tanulmányok szabadabb alakítását biztosítja majd, bár e szabadságot egy összetett tanulmányi jogrendszer írja le. A bevezetésre kerülő tanulmányi jogszabályok – akár ismertek, akár nem – tanárra, diákra egyaránt kötelező érvényűek. A szabályok nyilvánosságának biztosítása, megismertetése, az oktatók és hallgatók alkalmi személyes tájékoztatása, eligazítása szükségessé teszi egy tanácsadó szervezet működését.

A megnövelt felvételi létszám. Újabb problémát okoz, ha a felvételi pontszám meghatározta bekerülési feltételek és az intézményi tanulmányi követelmények elszakadnak egymástól, vagyis szakadék nyílik a felvétel felkészültsége és a velük szemben támasztott elvárások között. Ráadásul minél alacsonyabb a bekerülést lehetővé tevő felvételi pontszám értéke (ami általában szintén arányos a felvételi ponthatárral), annál kevésbé motiváltak az elsősök e szakadék áthidalásában, annál élesebben jelentkezik a probléma az oktatásban.

Az esélyegyenlőség elvének biztosítása a felsőoktatásba történő felvétel során olyan hallgatói csoportok megjelenését eredményezi, amelyek speciális (kulturális, oktatási vagy technikai) segítségre szorulnak felsőoktatási tanulmányaik kezdetekor, illetve azok folyamán.

Az iskoláról szóló első két kijelentés () érvényessége konkrét intézmény esetében attól függ, hogy a fent bemutatott dimenziók mentén milyen az aktuális pozíciója.

Ezek a dimenziók még egyszer röviden:

- az oktatás és az oktatásszervezés személyes–személytelen jellege;
- az egyetemi polgárok biztonságérzetét meghatározó kiszámítható–kiszámíthatatlan szabálykörnyezet, szabályalkalmazási gyakorlat;
- a szak presztízsének és a tanulmányok „nehézségének” egymáshoz való viszonya.

AZ ISKOLA, A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY ÉS A TANULMÁNYI TANÁCSADÁS

A felsőoktatási intézményekben vannak hagyományos tanácsadás jellelű szolgáltatások. Ezeket főként a tanulmányi osztályok, a hallgatói képviselők, a gólyák fogadására létrejövő hallgatói csoportok nyújtják. A helyenként még meglévő osztályfőnöki vagy nevelőtanári rendszer tevékenysége is annak tekinthető.

A tanácsadó rendszer kialakításakor törekedni kell a célszerű és gazdaságos működésre. Mérlegelni kell, hogy az egyes tanácsadó funkciókat mely intézményi szinten (kari, intézményi, universitas) érdemes működtetni. A tanulmányi tanácsadást az egyetemi funkció- és intézményrendszer szerves részeként kell létrehozni.

A tanulmányi tanácsadás nem spanyolviasz. Veszélyes, ha a hagyományokat figyelmen kívül hagyó, a meglévőkkel versenyre kelő, azokat maga alá gyűrő új szolgáltatásként jelenik meg. Ugyanígy az is veszélyes, ha az intézmény nem hajlandó észrevenni a tanulmányi tanácsadás új értékeit: az új szemléletmód, a rendszerelvű megközelítés, és a minőségbiztosítási elvárások adta új minőséget.

Az új szemléletmód: a hallgató és a tanár ügyfél. Számukra kell olyan környezetet teremteni, ami alkalmas a tanításra-tanulásra. Konkrétan: olyan tájékoztatói és szolgáltató rendszert kell kialakítani, amely mellett az egyetemi (főiskolai) polgár hétköznapi szinten kényelemben és biztonságban érezheti magát. (Az érthetőség kedvéért analógiaként vegyük egy bank szolgáltatásait az ügyfél kényelmének és bizalmának érdekében.)

A rendszerelvű szemlélet: az információk könnyű elérhetősége, a szolgáltatások hatékonysága érdekében a tanácsadási rendszer elemei az intézmény azon szervezeti egységeinél működnek, ahol az a felhasználó-

lók számára legcélszerűbb. Ezek azonban nem elszigetelten, hanem egymás tevékenységének ismeretében, egymás munkájára támaszkodva, tanácsadó szakember intézményi szintű vezetésével működnek.

A minőségbiztosítás: a rendszer részeként működő szolgáltatások megbízhatósága érdekében, a szolgáltatást nyújtó munkatársakat rendszeresen oktatni, vizsgáztatni, ellenőrizni kell. Az információk nyilvánosságát a hitelesség és az aktualitás elvárásainak megfelelően kell biztosítani.

A TANULMÁNYI TANÁCSADÁS CÉLJA

A tanulmányi tanácsadás célja elsősorban az egyéni problémabehelyeztetések kialakulásának megelőzése (prevenció), valamint konzultatív segítségnyújtás az információ vagy élettapasztalat hiányában bajba került, de döntésképes hallgatók számára.

Magyarországon jelenleg a tanulmányi–karrier–pszichológiai tanácsadás felosztást használjuk. Megpróbálom szemléltetni, mennyire független, mégis mennyire összefüggő a három tanácsadási terület tárgya.

Jelezzé három egymás mellett futó görbe, hogy egy hallgató az említett három területen mennyire terhelt problémákkal!

Amikor magánéleti (pl. szerelmi) problémája van, akkor az egyik, amikor bizonytalanán válik a pályaválasztását illetően (megér-e ennyi tanulást?), akkor a másik, amikor tanulmányi problémák tornyosulnak előtte (pl. sikertelen vizsgák), akkor a harmadik görbe fut fel magas értékekig.

Akkor érzi, hogy bajban van, ha e három görbe értékeinek összege meghaladja azt a küszöböt, amit még elviselni képes. A legveszélyesebb tehát egy hosszú ideig magas értéken futó görbeszakasz, mert ha bármelyik másik görbe akár csak rövid időre is magas értéket vesz fel, az összeg meghaladhatja a küszöböt. A cél tehát az elhúzódó problémahelyzetek elkerülése.

E szemléltetés értelmében a tanulmányi tanácsadásnak az a célja, hogy a tanulmányok minél kiegyensúlyozottan folyjanak, illetve hogy a mégis kialakuló problémahelyzetekben a hallgató számára természetes legyen, hogy ezekre a problémákra igyekszik gyorsan megoldást találni, akár úgy is, hogy igénybe veszi a szakember, a tanácsadó segítségét.

A megelőzés egyik iránya, hogy a felsőoktatási környezetet az intézménynek nyújtott szakmai tanácsadással úgy alakítja, hogy az a tanulásra (önmegvalósításra) minél inkább alkalmas terep legyen.

A felsőoktatási intézménybe jelentkezők számára intézményi szinten biztosítani kell, hogy minél pontosabban előre megismerhessék a várható anyagi, tanulmányi és pszichikai terheket.

Azért, hogy a felsőoktatási intézmény polgárai (hallgatók és oktatók) biztonságban érezzék magukat az iskolai környezetben, a tanulmányi és tanulmányokkal kapcsolatos szabályokat egységes tanulmányi jogrendszerként kell kezelni, és a hozzáférést minden polgár számára biztosítani kell! Ki kell alakítani a születő új szabályok kihirdetésének rendjét, a tanulmányi jogszabályok felhasználóbarát feldolgozásával meg kell könnyíteni az ezekhez való hozzáférést.

Az egyetem törvényben előírt tájékoztatási kötelezettsége, hogy a hallgatónak döntéseihez rendelkezésére bocsásson minden szükséges ismeretet a felsőoktatásba jelentkezéstől diplomájának kiadásáig. Ennek az állami feladatnak a végrehajtásában nyújt szakmai segítséget, illetve ebből a feladatból vállal részt a tanulmányi tanácsadó.

Röviden „biztonságos környezet”-ként írhatnánk le az intézménynek nyújtott tanulmányi tanácsadás célját. Ezen egyrészt az információk nyilvánosságát – elérhetőségét és érthetőségét – kell érteni, másrészt pedig a tanulmányi jogi környezet és joggyakorlat kiszámíthatóságát.

A megelőzés másik iránya kulturális jellegű. A hallgatókat (és oktatókat) meg kell győzni arról, hogy probléma esetén ügyfélként fordulhatnak a tanácsadó rendszerhez, amelynek stílusa, működése megfelel a hallgatók életkori sajátosságaiból következő igényeknek.

A hallgatók igénye alapján a megfelelő időpontban, stílusban kell biztosítani, hogy a szabályok általános ismerete nélkül is tisztában legyenek kötelességeikkel, jogaikkal, lehetőségeikkel.

A hallgatókat a felelőségek és jogok tekintetében egyaránt felnőttként kell kezelni. A tanácsadó rendszernek ugyanakkor tekintettel kell lennie arra, hogy az önálló életvitelben nem feltétlenül rendelkeznek eleendő tapasztalattal.

A tanulmányi tanácsadás feladata nem a hallgató megóvása, hanem felkészítése az önálló védekezésre a tanulmányok során fellépő problémahelyzetekkel szemben.

Rendszeres tájékoztatást kell nyújtani a tanulmányok során várható nehézségekről, az intézmény felépítéséről, működéséről, be kell mutatni sikeres hallgatói alkalmazkodási stratégiákat. Biztosítani kell a sok esetben hitelesebb információforrásként szolgáló kortárs tanácsadó szolgáltatot, és fel kell készülni arra is, hogy személyes problémák esetén a hallgató esetleg a nagyobb élettapasztalattal rendelkező tanárokhoz fordul szívesebben segítségért.

A prevenciónak ez az a területe, amely ténylegesen tanácsadásként jelenik meg a hallgatók számára, a tömegtájékoztatástól egészen az egyéni konzultációig. A tanácsadásnak ez a területe számos marketingkérdést vet fel, de mivel ez nem munkaterületem, nem tárgyalom.

Néhány, a tanulmányi tanácsadás területén érvényes marketingszabály:

- nem szabad kihagyni a tömegtájékoztatás (internet, plakát, szórólap, akciók, előadások) lehetőségeit, de tényként kell kezelni: attól, hogy az információt elvileg mindenkire eljuttatjuk, ténylegesen nem jut el mindenkire;
- az információ nem válik fontossá, ha nem aktuálisan fennálló problémával kapcsolatos;
- a tömegtájékoztatás ismétlődő jellege, a tanulmányi problémákkal éppen szembesülő csoportok aktuális tájékoztatása és az egyéni segítségkérők számára működtetett állandó ügyfélszolgálat együttesen nyújt csak kielégítő tájékoztatást.

A tájékoztatás rendszere úgy épül fel, hogy a hallgatók számára a gyakran igénybe vett tömegtájékoztatás vagy egyéb szolgáltatások használatát általánosan természetessé az egyéni tájékoztatási forma használata is (tölcsercsapda modell).

A tanulmányi tanácsadás célja a prevenció mellett az is, hogy az egyéni problémával küzdők számára segítséget nyújtson.

Az egyéni tanácsadás a probléma jellegétől függően lehet egyszeri tanulmányi jogsegélyszolgálat, bonyolultabb esetekben több alkalomra szóló konzultációs lehetőség.

A tanácsadás célja, hogy felderítse, a döntési problémával küzdő számára milyen további információk, új nézőpontok nyújthatnak segítséget.

Mivel a tanulmányi tanácsadóhoz forduló hallgató tanulmányi jellegű kérdése mögött gyakran magánéleti probléma rejlik, az egyéni tanácsadást mint szolgáltatást csak egyéni tanácsadásra felkészült szakember vezetésével szabad megkezdeni, és a pszichológiai tanácsadóval kooperálva fel kell készülni az „elsősegélynyújtásra” is.

Ugyanezen ok miatt a tanácsadás minőségbiztosítási rendszerének tartalmaznia kell, hogy a tanácsadó rendszer különböző szintjein, területein dolgozóknak mik a kompetenciahatárai.

Az egyéni tanulmányi tanácsadás lehetősége a pszichológiai tanácsadás „előszobájaként” is működik. Tapasztalatok szerint a tanulmányi problémák könnyebben vállalhatók, mint a személyes jellegűek, természetesebb kapcsolódási pontot jelentenek az egyén és a tanácsadó rend-

szer között. Ilyen értelemben ez a tanácsadási terület segítheti a mentális egészségmegőrzés kultúrájának kialakulását, megerősödését a felsőoktatási intézményekben.

Tolonics István

A tanulmányi tanácsadás lehetőségei a felsőoktatásban

Ismert, hogy a tanulmányi teljesítményt rendkívül sok tényező befolyásolhatja. Ezek lehetnek személyes jellegűek (a hallgató képességei, személyiség típusa, értékorientációja, tanulási motivációja, tanulási szokásai stb.) és környezeti jellegűek (társadalmi elvárások, követelményszint, a tanulást támogató vagy gátló családi-iskolai hatások stb.).

A felsőoktatásban a tanulás eredményességét mindezek mellett még az is befolyásolja, hogy jelentősen megváltozik a tanulási tevékenység eddig kialakult ritmusa, ami próbára teszi a hallgatók alkalmazkodóképességét, és teljesen új tanulási szokások, módszerek kialakítását teheti szükségessé. Gyakori, hogy a gimnáziumban jól teljesítő diák az első vizsgaidőszakban tele van kudarccal, és igényli a segítséget, támogatást.

A főbb változásokat, amelyekben a középiskolai és felsőoktatási tanulás eltér egymástól, az alábbiakban látom:

- megszűnik a tanulás külső irányítottága: míg a középiskolában a rendszeres számonkérés kijelöli a megtanulandó kisebb anyagrészeket, a tanulási lépéseket, addig a felsőoktatásban a hallgatónak mindezt önállóan kell megtennie, terveznie, irányítania;
- többszörösére növekszik a feldolgozandó anyagmennyiség;
- kampányszerűvé válik a tanulás: a nagy mennyiségű anyaggal rövid idő alatt kell megbirkózni;
- elszemélytelenedik az oktatás. A nagy létszámú előadási csoportok és a csak fél évekig tanult tárgyak rendszere ellehetetleníti a tanár–diák kapcsolat kialakulását (tisztelet a kivételnek). A kreditrendszer, a hagyományos tanulócsoportok felbomlása nehezíti a kortársközösségek kialakulását;
- a legtöbb hallgató lakóhelyétől távol kerülve kilép a biztonságot nyújtó családi, baráti kötelékekből, egyedül kell szembenéznie a felnőtt élet problémáival.

Mindezek a változások a hallgatókban felkeltik az igényt arra, hogy valaki segítsen a megoldás keresésében és ehhez a legmegfelelőbb segítségnyújtási módnak a tanácsadást tartom.

Az általam kidolgozott tanulási hatékonyságfejlesztő tréning a csoportos tanácsadás módszerével dolgozik.

A CSOPORTOS TANÁCSADÁS SPECIFIKUMAI

A tanácsadás alaphelyzete, hogy a tanácskérő problémahelyzetben van. A csoportos tanácsadás előnyének tekinthető, hogy a tanácskérő nemcsak a tanácsadóra, hanem a csoporttagokra is támaszkodhat, többféle nézőpontot ismerhet meg, egyenrangú társaktól kaphat visszajelzést. A pozitív csoportélmény elősegíti az önfogadás, a személyes identitás alakítását, és kialakulhatnak olyan társas normák, amelyek viselkedésváltozásra sarkallnak. Ebben az esetben sor kerülhet a tanulási magatartás megváltozására (pl. jár-e előadásra vagy sem, készít-e jegyzetet vagy sem stb.).

A tanácsadás fő lépései

Problémafeltárás: a tanácskérő megfogalmazza, elmondja a problémáját, ezzel átgondolja, világosabban látja a helyzetét. Csoportos tanácsadásnál minden csoporttag megismerheti a többiek problémáját, tudnak segíteni egymásnak a megoldások keresésében.

Felmerülő gyakori problémák: időhiány, vizsgahelyzetben nem produkálja, amit tud, hamar elfelejti, amit tanult stb.

Munkaszakasz: a hatékony tanulás alternatíváinak keresése. A problémahelyzethez kapcsolódó leglényegesebb elemeket átgondolva, a szükséges információkat összegyűjtve megoldási lehetőségeken dolgoznak a résztvevők. Ez a csoportmunka leghosszabb szakasza.

A hatékony tanuláshoz szükséges információkat összegyűjtik – s ezzel párhuzamosan önmegfigyelésre, önismeretre is lehetőség van (pl. a tanulási stílus témakörében egy kérdőív segítségével mindenki visszajelzést kap arról, mi az ő vezető tanulási stílusa, majd összegyűjtjük azokat az információkat, hogy az ilyen tanulási stílussal rendelkező ember miből tanul a legkönnyebben).

A feldolgozott főbb témakörök: a tanulás külső és belső feltételei. Lényegkiemelés. Jegyzet és vázlatkészítés. Az emlékeztést segítő módszerek. A tanulási stílus és a hatékony tanulás összefüggése. A vizsgákkal való megküzdés stb. A feldolgozott témák a csoporttagok igényei szerint tovább bővíthetők.

A legmegfelelőbb megoldás kiválasztása és a megvalósítás módjának kidolgozása. Ebben a szakaszban a tanulással kapcsolatos erősségek és gátak felismerését célzó integráló feladattal foglaljuk össze az eddig feldolgozott témaköröket, lehetővé téve a szükséges változtatások tervezését.

A tanulási hatékonyságfejlesztő tréningek eredményesen zárultak, és segítettek a hallgatóknak a következő félévi jobb eredmények elérésében.

A tréning hatékonyságának felmérésére összehasonlító vizsgálatot végeztem a tréningen részt vevő és egy másik hallgatói csoport diákjaival. Mindkét csoportban 3. félévre járó, tanár szakos hallgatók voltak. *A vizsgálati eredmények* közül a tanulmányi eredmények alakulását és a tanulási kérdőív eredményeit ismertem.

A tanulmányi eredmények alakulása: a tréningen részt vett csoport alacsonyabb tanulmányi átlagról indult, mint a kontrollcsoport (3,61–3,81). A tréninget követő vizsgaidőszakban ez a különbség már nem volt tapasztalható (4,08–4,06).

A tanulási szokásokról szóló kérdőív adatait elemezve azt találtam, hogy a jobb teljesítmény hátterében valószínűleg a tudatosabb, kontrolláltabb tanulmányi munka áll.

Az első – a tréninget megelőző – vizsgálatban a két csoport válaszaik között jellemző eltérés mutatkozott:

- a tanulási probléma okát tekintve a tréningcsoport tagjai kevésbé tartják magukra jellemzőnek, hogy nem tanulnak, és többször jeleznek tanárral kapcsolatos problémát, mint a kontrollcsoport tagjai;
- az óralátogatási szokásokat tekintve jobban jellemző rájuk, hogy eljárnak a szemináriumokra, előadásokra, ugyanakkor a kontrollcsoport aktívabb a szemináriumokon. Mondhatni: a tréningcsoportban résztvevők szorgalmasak, de kevésbé aktívak;
- a vizsgákra való felkészülés tanulási szokásait tekintve többet tanulnak év közben, míg a kontrollcsoport tagjai több kötelező irodalmat olvasnak, többet jegyzetelnek, jobban kiemelik a lényegyet;
- a tréningcsoportban részt vevők valamivel több időt fordítanak a felkészülésre;
- jobban szoronganak vizsga előtt, zavarja őket a vizsgák személytelensége, gyakrabban leblokkolnak, mint a kontrollcsoport;
- a főiskolai közérzetet tekintve úgy érzik, hogy nincs elég barátjuk, és nem kapnak elég segítséget.

A tréningidőszakot követő – második – vizsgálatnál a tréningcsoportban részt vevők főbb változásai:

- javult a tanulmányi eredményük;
- még rendszeresebb az előadások, szemináriumok látogatása;
- órai aktivitásuk egy értékponttal nőtt (ezzel meghaladja a kontrollcsoportét);
- úgy érzik, lényegkiemelésük javult;
- gyakrabban készítenek összefoglalót, vázlatot;
- kicsit csökkent az egy vizsgára fordított idő;

- minimálisan javulónak érzik a vizsgahelyzetben való teljesítményüket;
- kevésbé jellemző a szorongás, a leblokkolás, jobban eszükbe jut a vizsgán az anyag;
- jobban érzik magukat a főiskolán, több barátjuk lett, és kevésbé érzik magányosnak magukat.

A kontrollcsoportnál szinte éppen ellentétes változások figyelhetők meg a fél év elteltével:

- a tanulási problémák okánál emelkedett a „nekem nem fontos a tanulás” válaszok száma;
- többen jelzik, hogy dolgoznak;
- óralátogatási szokásaik nem változtak;
- aktívabbak lettek, de a tréningcsoportban részt vevők megelőzik őket;
- az év közbeni felkészülés a vizsgákra csökkent;
- a jegyzetelés csökkent;
- gyakoribbá vált a más jegyzetéből tanulás;
- csökkent a vizsgákra fordított idő;
- a főiskolai közérzetben nincs változás.

A főiskolai tanulásról szóló kérdőív eredményeit összegezve megállapítható, hogy a tréningen részt vevő csoportnál nagyobb mértékben figyelhető meg változás a tanulási szokásokban. A változások iránya támogatja a tanulást, ami a javuló tanulmányi teljesítményekben meg is mutatkozik.

Vargáné Dávid Márta

FIGYELEM! TANULÁSMÓDSZERTANI TRÉNING

A SIKER TANULÁSA

CÉLJA

-sikeresebb,

-gyorsabb,

-hatékonyabb

t a n u l á s !

Heti egy alkalommal
8 órában;

A csoport maximum 15 főt tud fogadni.
Jelentkezés az „A” épület 253-ban.

Kertész Szabolcs

BMGE Diákcentrum, Támpont Tanácsadó

Az intézmény neve:

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Diákközpont

– *Diáktanácsadó*

H-1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3. I. em. 52.

☎: 463-3838, Fax: 463-2520,

web: [www.sc.bme.hu \(/2egysege.htm\)](http://www.sc.bme.hu (/2egysege.htm))

Az intézmény vezetője: Wintermantel Zsolt

Támpont vezetője: Tolonics István e-mail: tolo@sc.bme.hu

A *BME Diákközpont* a rektor felügyelete alatt álló egyetemi szintű szervezeti egység. Igazgatóját pályázat alapján a Hallgatói Önkormányzat javaslatára a rektor bízza meg.

A *BME Diáktanácsadó* a BME Diákközpont szervezete (az Adminisztratív csoport és a Kulturális és szolgáltató csoport mellett). Vezetőjét, beosztottait a Diákközpont igazgatója nevezi ki.

A Diáktanácsadó *négy elméleti* egységre tagolható (az eddig használt felosztás és elnevezések szerint):

- *Karrier Központ* (pályatervezési tanácsadás, az elhelyezkedési lehetőségek rendszeres felmérése, a hallgatók számára ingyenes állásközvetítés);
- *Támpont* (tanulmányi tanácsadás, illetve bármilyen egyéni probléma esetén konzultációs lehetőség);
- *Holtpont* (pszichológiai tanácsadás);
- *Részképzés* (tájékoztató külföldi ösztöndíj-lehetőségekről, ösztöndíjpályázatok lebonyolítása, segítségnyújtás a pályázóknak).

A *diáktanácsadó szolgáltatások* 2000 szeptemberétől két projekt: a *Karrier Központ* és a *Támpont* révén jelennek meg.

A *részképzés* és a *tanulmányi tanácsadás* ügyfélszolgálat a egy irodában található. Ide fordulhatnak a hallgatók személyes jellegű problémáikkal is. Széles és megbízható nyitvatartási idővel dolgozik. Ha a hallgató problémája a konzultációnál mélyebb segítséget igényel, akkor *ajánlás alapján* igénybe veheti a *pszichológiai tanácsadást* (Holtpont). A Részképzés és a Holtpont a Támpontban igénybe vehető szolgáltatások – a gyakorlatban szerencsétlenek bizonyult elnevezések – nem jelennek meg a propagandában.

AZ ALAPÍTÁS KÖRÜLMÉNYEI

A Műegyetem Egyetemi Tanácsa által 1998 októberében született döntés a Diákközpont létrehozásáról és azon belül a diáktanácsadó szolgáltatás beindításáról. A döntés értelmében 1999 januárjától a diáktanácsadói közalkalmazotti státusban dolgozó szakember megkezdte az egyetemi szintű tanácsadás feltételeinek megteremtését, a tanácsadás feladatkörének meghatározását a karok oktatási dékánhelyetteseinek, tanulmányi csoportjainak, hallgatói képviselőiteinek, valamint az egyetem

Oktatási Igazgatóságának bevonásával. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a Diákközpont építészeti tervezése, volt tanszéki helyiségekben történő kialakítása.

AZ ALAPÍTÁS ELŐZMÉNYEI

A diáktanácsadó szolgálat részét képező Karrier Központ már 1998 májusában megkezdte tevékenységét. Célja kezdetben főként a mérnöki álláslehetőségek feltérképezése, a munkakezdők egzisztenciális lehetőségeinek vizsgálata volt. A működéshez az Ergonómia és Pszichológia Tanszék (dr. Takács Ildikó) adott elméleti segítséget, így sor került a karriertervezéssel foglalkozó választható tantárgy indítására, amelynek oktatása ma már több csoportban folyik a Műegyetemen. Maga a Karrier Központ is rendszeresen szervez előadás-sorozatokat, ahol a pályakezdés és álláskeresés speciális problémáival foglalkoznak (önéletrajzírás, az első interjúra való felkészülés, a munkaszerződés jogi problémái stb.)

Az Egyetemi Hallgatói Képviselő mellett évek óta működött egy a külföldi hallgatói ösztöndíjakkal foglalkozó szakember. Ezt a szolgáltatást Részképzésnek hívtuk.

A Diákközpont új helyiségei 2000 februárjára készültek el. Új helyre, egy folyosóra került a Karrier Központ, a részképzés iroda, és ekkor nyitott ki ténylegesen a tanulmányi tanácsadó iroda is, ami 2000 szeptemberétől (a részképzés irodával összevonva) Támpont néven működik.

Érdeemes visszatekintnünk az Egyetemi Tanács alapító határozatát megelőző időszakra, a hosszú ideig tartó alapos szakmai és propagandamunkára: Takács Ildikó a BME Ergonómia és Pszichológia Tanszék adjunktusaként (ma docens) már 1994 előtt kutatásokat végzett az oktatási rendszer változásának hatásaival kapcsolatban, s ennek alapján felismerte a diáktanácsadás szükségességét. A tanszék által támogatott személyes propagandájának hatására az egyetem több stratégiai tervben is szerepeltette a tanácsadás beindítását. 1994-ben adott megbízást egy diáktanácsadó szervezeti kialakításának kidolgozására.

1995 októberében a BME Építőmérnöki Karon diáktanácsadó státust hoztak létre a felvételi irányítására, az elsős hallgatók tájékoztatására és tanulmányi ügyintézésére, a tanulmányi problémával küzdő hallgatók támogatására. A következő évben a kari *Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban* rögzítették a diáktanácsadó szerepét.

1997-ben az Egyetemi Hallgatói Képviselő (Wintermantel Zsolt) és az Ergonómia és Pszichológia Tanszék (Takács Ildikó) széles körű felmérést készített a műegyetemi hallgatók általános mentális állapotáról, és a tanácsadás kialakításával kapcsolatos hallgatói igényekről.

1998-ban az Ergonómia és Pszichológia Tanszék elismert szakemberek és az egyetem vezetőinek meghívásával egyetemi fórumot szervezett *Hallgatói tanácsadó rendszer létrehozása* címmel. A fórumra elkészült a Műegyetemi Diáktanácsadó szervezet koncepciója, amely elvi támogatásra talált, de pénzügyi lehetőségek hiányában konkrét lépések nem történtek az alapításra.

AZ ALAPÍTÁS ALAPFELTÉTELEI

Az egyetemi diáktanácsadónak négy alappillére volt. Az *Egyetemi Hallgatói Képviselőt* adta az egyetemi szintű politikai támogatást, az *Ergonómia és Pszichológia Tanszék* az elméleti háttérrel, az *Építőmérnöki Kar* diáktanácsadója pedig a működő példát. A negyedik pillér, amire szükség lett volna az építkezés megkezdéséhez, csak félig állt: az egyetem állami vezetése elvileg támogatta a tanácsadás megkezdését, de az ismert gazdasági helyzetben semmi nem indokolta egy új projekt beindítását.

A negyedik pillér befejezése két új tényező miatt vált lehetségessé:

- a különböző hallgatói célú szolgáltatások, szervezetek (kulturális szolgáltatások, egyetemi szintű hallgatói juttatások fizetése, a hallgatói képviselők adminisztratív háttérének biztosítása stb.) összehasonlása egyetlen egyetemi szintű szervezeti egységbe, a Diákközpontba, gazdaságilag is racionális lépés volt;
- a *Soros Alapítvány* pályázata pedig lehetőséget adott, hogy a Diákközpont-koncepcióban a diáktanácsadási projekt indításának gazdasági feltételei is adottak legyenek.

A MŰKÖDÉS FŐBB SZAKASZAI

1. Az Építőmérnöki Diáktanácsadó

A BME Építőmérnöki Kar Dékáni Hivatalának vezetője a komplex hivatalvezetői feladatkört *irányítási és tanácsadói* feladatkörökre bontotta. A diáktanácsadó (a korábbi hivatalvezető) a dékáni hivatal alkalmazottja maradt (a dékán közvetlen beosztottjaként), a hivatal egyik helyiségében dolgozott a tanulmányi csoporttal azonos körülmények között. Kényszerből kezdetben *adminisztratív feladatai* is voltak – a felvételi eljárás és az elsősök beiratkozásának lebonyolítása –, de e feladatok szorosan kapcsolódtak a főleg ügyis az elsősöket érintő tanácsadási funkcióhoz.

Hamarosan valamennyi *tanulmányi kérvény* a tanácsadón keresztül jutott az oktatási dékánhelyettes (Tanulmányi Bizottság) elé. A kérvények elbírálásakor a tanácsadó a kérvényezőt „ügyvédként” képviselte. Az ily módon hozott döntések következetessége, a tanulmányi jogalkalmazá-

si gyakorlat kiszámíthatósága annyira javult, hogy ma már a bonyolult eseteket kivéve a korábbi precedensek ismeretében lehetővé válik az eredményes *tanulmányi jogi tanácsadás*.

A karon kialakított *kortárs tanácsadó csoport*tal együtt a korábbi hagyományos tanácsadási formák átalakultak, új programok születtek:

A *gólyatáborban* a „hatalmas buliról” a hangsúly az elsős–elsős, felsős–elsős személyes kapcsolatok kialakulására tevődött, és több új programban is megjelent a konkrét tanulmányi tanácsadás.

A *középiskolások tájékoztatását* a kar átadta a kortárstanácsadó csoportnak. Az így bekövetkezett hangnemváltást azóta az egyetem más karai is követték.

Újdonságként a kortárstanácsadók a diáktanácsadó alkalmazottal együtt *szülői tájékoztatót* szerveztek. A meghívót a hallgatók vihetik haza szüleiknek, így egyetemi polgári jogaikon nem esik csorba. A tájékoztató a kreditrendszeren túl, a tanulmányi eredmények a középiskolaihoz képest törvényszerű alakulását (romlását) is statisztikai példákkal mutatta be, így számos családi vitát előztünk meg. A tájékoztatón szó esett az egyetemisták szüleinek szülői szerepéről is.

2. Az egyetemi szintű tanácsadás alapelvei

A műegyetemi diáktanácsadás kialakításakor természetesen figyelembe vettük a rendelkezésre álló országos tapasztalatokat. Az egyetem oktatásának (reál) jellege és (óriás) mérete miatt, azonban az alapok sokban különböznek a más intézményekben megismertektől:

- a műegyetemi tanácsadás arculatát a tanulmányi jogi tanácsadási forma jellemzi;
- az egyéni vagy kiscsoportos tanácsadás helyett – ezek biztosítása mellett – a fő hangsúlyt a biztonságos tömegtájékoztatás megteremtésére helyezzük;
- a hallgatóknak nyújtott tanácsadás mellett az egyetem oktatásszervezési munkájában is szeretnénk szakértőként részt venni, ezért fő célunk a tanácsadó funkciók mind tökéletesebb beillesztése az egyetem funkciórendszerébe.

Fenti okok miatt meg kellett fogalmaznunk a tanulmányi tanácsadás számunkra fontos alapelveit, amelyeknek érvényességét és fontosságát az országos szakmai fórumokon is szeretnénk megvitatni, elfogadtatni (ezeket a *Tanulmány tanácsadás* c. fejezetben ismertettjük).

3. A tanulmányi tanácsadó hálózat működése

A *Támpont Iroda*, az egyetemi tanácsadó hálózat centruma, reggel 9-től délután 6-ig folyamatosan fogadja az érdeklődőket.

A kezdeti óvatos propaganda is elegendő volt ahhoz, hogy az egyetem különböző karairól keressék fel az irodát felvételi és átjelentkezési ügyekben, tanulmányi jogsegélyszolgálatként, speciális egyetemi információkért. Naponként máris kb. 30 ügyfél fordul meg a tanácsadóban.

Az egyéni konzultációkra a délutáni órákban külön megbeszélte időpontokban kerítünk sort. Látható, hogy az Építőmérnöki Kar hallgatói (ahol a tanácsadás már évek óta folyik) sokkal személyesebb problémákkal is felkeresnek minket, mint a többi kar hallgatói, akik többnyire számukra átláthatatlan tanulmányi helyzetekben kérnek konzultációs időpontot. El kell kezdenünk a felkészülést az egyéni konzultáció, illetve pszichológiai tanácsadási funkciók szervezett ellátására.

Ma a legnagyobb problémát az okozza, hogy biztosítanunk kell a biztonságos nyitvatartást, ami nem az ajtó nyitva tartását jelenti, hanem azt, hogy az irodában mindig legyen egy kellően képzett és tájékozott szakember, aki a betérőknek segíthet. A képzés időt vesz igénybe, és természetesen az is féltő, hogy az infrastruktúra fejlődése nem tart majd lépést az igények növekedésével.

Mindenesetre a Részképzés Iroda és a Tanulmányi Tanácsadó Iroda ügyfélszolgálatának összevonásával és az üresen maradó helyiségben munkavégzésre alkalmas munkahelyek kialakításával (internet-karbantartás, e-mail-tanácsadás, plakátok, szórólapok készítése, felmérések számítógépes kiértékelése stb. céljára) megkezdjük a felkészülést a várható nagyobb érdeklődés fogadására. Jelenleg minden munkaterületen vannak hallgató segítőink, akik térítés nélkül – barátságból – végzik munkájukat. Amellett, hogy tudjuk: ez a kezdeti lelkesedéstől fűtött időszak a Támpont történetének egyik legszebb korszaka lesz, gondolnunk kell a személyi feltételek biztosítására (legalább a kulcsfontosságú posztokon segítő hallgatók rendszeres jutalmazására).

A hálózatépítés

A hálózat kialakítása során *valamennyi kar pozitívan reagált megkeresésünkre*. A karok többsége fiatal oktatókat bízott meg a kari szintű tanácsadási feladatok ellátásával. Sajnos, amíg az információs rendszer nem alakul ki, addig nem tudjuk megoldani e kari diáktanácsadók ellátását napi információkkal, így nem is tudják betölteni a nekik szánt feladatot. Szerepükről 2000 őszén további megbeszéléseket folytatunk.

A karok részéről az egyetemi tanácsadás támogatását jelző legfontosabb gesztus az volt, hogy elfogadták egy *elsőöknek szánt tanácsadó tantárgy indítását*. A tantárgy megjelenik az indexben; követelménye, kreditpontja és érdemjegye van. Indításának propagandaértéke kiemelkedően jelentős (kb. 300 hallgató jelentkezését várjuk). Az Ergonómia és Pszichológia Tanszékkal és a Műszaki Pedagógia Tanszékkal kooperálva új oktatási programot dolgoztunk ki: a szabadon választható tanácsadó tárgyra a későbbi félévekben tanulási, önmenedzselési, karrier-

építési technikákat tárgyaló kiscsoportos oktatás épülhet. Reméljük, hogy a Támpont szervezésében, az Ergonómia és Pszichológia és a Műszaki Pedagógia Tanszék vezető oktatói részvételével indított tantárgy beváltja a hozzá fűzött reményeket, és jó példa lehet más felsőoktatási intézmények számára is.

A kari hallgatói képviselők közül mind a nyolc pozitívan reagált kapcsolatfelvételi szándékunk bejelentésére, megállapodtunk a kari hallgatói irodák és az egyetemi hálózat működésének összehangolásában (a kari dominancia megtartásával). A kari hallgatói képviselők azok, amelyek leghamarabb felismerték, hogy szakmai segítségünket milyen módon tudják igénybe venni. A kari gólyatáborok többségében ránk bízta az egyetemi tanulmányok megkezdése során várható nehézségek bemutatását. Több kartól kaptunk meghívást az első oktatási héten tartott kari tájékoztatón való részvételre is.

A napi tanácsadó munka során felszínre bukkanó problémák jelzését a *Rektori Hivatal Oktatási Igazgatósága* fogadja. Rövid működésünk során több szabályváltozási javaslatunkat is tárgyalásra érdemesnek találták. A középiskolásoknak rendezett novemberi Nyílt Napra az Oktatási Igazgatóság és a Támpont közösen készül, az alkalmi közös működés nem engedi elfelejteni, hogy az egyetem funkcionálisan szorosan összekapcsolódó intézményei vagyunk.

A külföldi hallgatói ösztöndíjakkal kapcsolatos teendőket jelenleg az egyetem hat különböző irodájában végzik. A *Hallgatói Külügyi Bizottság* (az Egyetemi Hallgatói Képviselő bizottsága) és a *BME Tudományos Igazgatóság* támogatásával a Támpont lesz az, amely az ezekkel kapcsolatos információkat összegyűjti, és *egy helyen* hozzáférhetővé teszi a hallgatók számára. A különböző országok nagykövetségeinek segítségével jelenleg állítunk össze egy anyagot, amely a külföldi tanulmányokkal kapcsolatos információkat foglalja össze. Ugyancsak itt működik a külföldi felsőoktatási információs központ a *Soros Alapítvány* támogatásával.

Itt emlékezünk meg az *országos szakmai kapcsolatainkról* is, melyek életben tartását továbbra is fontosnak tartjuk. A FETA tavaszi szakmai szemináriuma számára a Műegyetem biztosította a helyszínt, illetve a Tanulmányi Tanácsadás szekció házigazdája volt. Az októberi szegedi konferencia programjának összeállításához is segítséget nyújtunk.

4. Kortárs tanácsadás

A fizetett alkalmazottak mellett a tanácsadási feladatok iránt érdeklődő hallgatók is bekapcsolódtak a szervezési munkába. Megkezdtük a kortárs tanácsadók képzését. A workshop jellegű képzések mellett (önismereti, kommunikációs készségfejlesztő, drogprevenációs programok) heti rendszerességgel kapnak oktatást az egyetemen érvényes tanulmányi

szabályokról, joggyakorlatról. A nyári képzőtáborban, a kortárs tanácsadóknak gyakorlati feladatok során kellett bizonytságot tenniük a félév során szerzett új tudásukról, képességeikről.

A kortárs tanácsadás szervezését nem tekintjük megoldottnak. Az eddig ténylegesen segítő munkát végző kis számú felsős mellé az ideai gólyatáborokban több érdeklődő gólya is jelentkezett. Abban reménykedünk, hogy a már említett tanácsadó tantárgy legérdeklődőbb hallgatóiból és az ősze megszervezett tanácsadótréningekre jelentkezőkből összeáll egy önálló működésre képes hallgatócsapat, és karácsonyra beszélhetünk működő kortárs tanácsadó csoportról.

5. Tájékoztatás

Az információs weboldalak (tanulmányi szabályok, külföldi ösztöndíj-lehetőségek) jelenleg készülnek, kapcsolódásuk az egyetemi információs rendszerhez már megoldott. Problémát jelent, hogy csak hiteles adatforrásokat használhatunk. Ezek késése a mi késlekedésünket is okozza. Abban reménykedünk, hogy a későbbiekben a már saját adatállomány frissítése kisebb függést jelent majd, így hitelesen aktuálisak lehetünk.

A külföldi ösztöndíj-lehetőségek felkutatására komoly adatgyűjtési munka folyik: az ösztöndíj-lehetőségekről szóló információk (várható és aktuális ösztöndíj-lehetőségek, a külföldi tanulmányokról visszatérők írásos értékelései, tanácsai, a kiutazás feltételeinek bemutatása stb.) a Támponban és annak honlapján hamarosan elérhetőek lesznek.

Elsős hallgatók és kortárstanácsadóink bevonásával a 2000/2001. tanévben részt vettünk elsősöknek készülő kiadvány szerkesztésében (a kiadó az Egyetemi Hallgatói Képviselet). Több cikk hangneme megváltozott, új részekkel egészítettük ki a hagyományos egyetemi kiadványt (pl. az *Egy elsős naplója* c. írásban az első félévben várható nehézségekre hívjuk fel a figyelmet).

A plakátjaink és szórólapjaink formáját szakember bevonásával alakítottuk, alakítjuk ki. A nyilvánvaló esztétikai szempontokon túl főként a tartalom és forma összhangjára kell figyelniük. Figyelembe vesszük a műegyetemisták plakátolvasási szokásait, illetve az eddigi fogalmazási hibákból szerzett tanulságokat. Jelenlegi anyagaink (ahol a betűnagyság változtatásával operálunk) kísérleti jellegűek.

6. Kölcsönös elvárások a Támpon és az egyetem kapcsolatában

Az egyetem elvárása a Támponnal szemben

A Központi Tanulmányi Hivatal létrehozása (jelenleg bevezetés alatt álló, az egész egyetem oktatásszervezését érintő változás) következtében személytelenebbé váló tanulmányi adminisztrációt egészítse ki egy speciális, az egyéni problémákkal is foglalkozó szolgáltatás.

A Támpon t elvárása az egyetemmel szemben

Az információszolgáltatásban való együttműködés, a hivatalos információk folyamatos biztosítása, a hallgatóknak készített kiadványok lektorálása (a kiadványok értelmezésnek minősülnek, ami az oktatási rektor-helyettes jogköre).

A HÖK elvárása a Támpon ttal szemben

A hallgatói irodák működésének segítése, a szakértői, szolgáltatói szerepkör határainak betartása, egyes HÖK-projektek ügyfélszolgálatának biztosítása.

A Támpon t elvárása a HÖK-vel szemben

A korrekt kapcsolattartás, információcsere fenntartása, a Támpon t szakértőként való bevonása a szakterületébe tartozó döntés-előkészítő folyamatokba.

A hallgatók elvárása a Támpon ttal szemben

Biztonságos oktatási környezet megteremtése, a tanulmányok tervezéséhez, a pályatervezéshez szükséges megbízható, könnyen elérhető információk biztosítása.

A Támpon t elvárása a hallgatókkal szemben

az, hogy önmagukért, tanulmányaik alakításáért felelősséget vállaló egyetemisták legyenek, vagyis a szervezett információszolgáltatást legalább heti rendszerességgel figyeljék, szükség esetén halogatás nélkül merjék igénybe venni a rendelkezésre álló egyetemi szolgáltatásokat.

7. Emberi és anyagi háttér

A műegyetemi diáktanácsadás az egyetem diákközpontjának három helyiségében, az egyetem kampuszában folyik. A hely évtizedek óta a hallgatói érdekképviselő, a hallgatói szolgáltatások helyszíne, így akár régi hallgatók is megtalálják irodáinkat.

A Karrier Központ három fővel működik. A Támpon tban ketten dolgoznak teljes munkaidőben. Munkatársaink nagy része jelenleg iskolába jár, más iskolában levelező hallgató, vagy diplomavédésére készül. A diáktanácsadó vezetője, Tolonics István, a mérnöki végzettség mellett rendelkezik pszichológiai diplomával, ami megkönnyíti a kapcsolódást, az Ergonómia és Pszichológia Tanszékkal, amelynek oktatói régóta végeznek „társadalmi munkában” pszichológiai tanácsadást. A Támpon t-hoz kapcsolódó hallgatók mindenféle anyagi térítés nélkül vesznek részt a közös munkában.

Az infrastruktúra a kezdés óta nem változott, panaszra nem ad okot, de a növekvő igények mellett már ma sem kielégítő. A Karrier Központ egyre gyakoribb adatfeldolgozási munkái és a Támpon t interneten történő megjelenése (a honlapok naprakész karbantartása) az infrastrukturális háttér fejlesztését teszi szükségessé.

Amennyiben az egyetem eredményesnek ítéli munkánkat (és erre ma minden reményünk megvan), a pályázatokon szerzett támogatások mellett (melyekből főként a pályázatok témájának megfelelő szakmai munkát kívánjuk fejleszteni) a számítógéppark fejlesztésére, tájékoztató kiadványok megjelentetésére is jut majd pénz a Diákközpont költségvetéséből.

8. Végül

Az egyetemi zászlóbontás sikeres volt. Az új elsősök, akik számára a tanácsadó szolgálat olyan, mint ami „mindig is létezett”, bátran és céljának megfelelően kezdték el használni. A minden új hallgatónak postán kiküldött bemutatkozó levélre két hét alatt száznál több e-mail érkezett valamilyen kérdéssel. Sokan köszönték meg a választ azzal a tréfával: jó, hogy van egy támpont.

Feladtuk magunknak a leckét, ígértük, hogy számíthatnak ránk, és most tapasztaljuk: az elsősök, felsősök bíznak bennünk. Talán egy kicsit magunk is meglepődtünk a sikeren, amit persze már évekkal ezelőtt is bátran prognosztizáltunk. Nincs más dolgunk, mint megfelelni az elvárásoknak: lélekkel végezni a tanácsadó munkát, és ésszel, felelősséggel építeni tovább a holnap igényeinek is megfelelő szolgáltatást.

Tolonics István

Nem azért nyitottuk a Támpont Tanácsadót, mert azt gondoltuk, hogy nélkülünk nem tudod megoldani az egyetemi tanulmányaidal kapcsolatos problémáidat!

Elsősor is ott lesznek a haverjaid, akikkel együtt jársz az órákra. Ezt az egyetemet aligha ússzátok meg egymás segítségével nélkül. Hamarosan rájössz arra is, hogy a kollégisták, mindig sokkal tájékozottabbak. Ha Te nem is vagy kollégista, ne szégyellj kapcsolatot kialakítani az ott lakókkal! Tanulmányi ügyekben a karod dékáni hivatalában is kérhetsz tanácsot, és a kari hallgatói képviselőkhöz is bátran fordulhatsz segítségért. Ezek után jogos a kérdés:

Miért jó, hogy van egy Támpont ?

Irodánk reggel 9-től délután 5-ig vár a Diákközpontban, a K. épület I. emelet 52-ben, így nem nehéz igazodni nyitva tartásunkhoz. A tolo@sc.bme.hu e-mail címre érkező kérdésekre naponta válaszolunk. Telefonszámunk nyitvatartási időben: **463-3838**.

Törekszünk arra, hogy a tőlünk kapott információ mindig hiteles legyen. Nem vagyunk okosabbak másoknál, de nekünk ez a dolgunk, ezért erre jobban figyelünk. Ha egymásnak ellentmondó híreket hallasz, keress meg a www.bme.hu honlapról linkkel elérhető információs internet oldalainkat (jelenleg feltöltés alatt)! Az aktuális tanulmányi szabályokat az érthetőség kedvéért magyarázó szövegekkel látjuk el.

Nálunk NINC S HÜLYE KÉRDÉS. Lehet, hogy azonnal nem tudunk válaszolni, de nem passzolunk. Válaszadáskor a fiédn kívül senki és semmi más érdekelt nem kell szem előtt tartanunk.

Speciális szolgáltatásaink

Ha tanulásodban korlátozott vagy (mozgáskorlátozott, látás-, hallássérült, diszlexiás, stb.), még szeptemberben keress meg bennünket! Ha bármilyen módon felveszed velünk a kapcsolatot, folyamatosan tájékoztatni fogunk az igénybe vehető segítségéről, anyagi támogatásokról. Kérjük véleményedet, hogyan lehetne tanulásra alkalmasabbá tenni az egyetemet a jövőben érkező hozzád hasonló korlátokkal élő hallgatók számára.

A külföldi ösztöndíj lehetőségeket is megismerheted nálunk, illetve jelenleg feltöltés alatt álló honlapunkon. Azt is elmondjuk, hogy mit kell tenned ahhoz, hogy egy-egy félévig külföldön tanulhass.

Próbájl ki minket akkor is, ha személyes, családi, anyagi, vagy egyéb okok miatt támadnak problémáid! Sokan érezték már úgy, hogy bedobják a törököt, a végén mégis sikerült úrná lenniük a bajon. Háttha a tied is megoldható.

Nem te leszel az első, aki felkeresi Tolót, a Támpont vezetőjét. Akkor sem akad ki, ha éppen te csináltál valami hülyeséget, okoztál bajt magadnak. És persze bárminél legyen is szó, az kettőtök között marad.

Más szakemberek, pszichológusok, jogászok segítségét is kérheted a Támponton keresztül (is).

Felhívjuk a figyelmedet egy választható tantárgyra, ami elsőbők számára kerül meghirdetésre. A

"BEVEZETÉS AZ EGYETEMI POLGÁRI ISMERETEKBE"

című tárgyat azoknak ajánljuk, akiket érdekel, hogy milyen szabályok alapján, hogyan működik a Műegyetem, és hogy hogyan lehet sikeresen alkalmazkodni az új, egyetemi körülményekhez.

KERESD A TÁJÉKOZTATÓ RÓLAPOT, ÉS DÖNTS EL, HOGY VÁLASZTOD-E EZT A TÁRGYAT!

Egy elsősnek való választható tárgy

Figyelmedbe ajánlunk egy választható tárgyat, ami elsősöknek szól, ami segít abban, hogy az első egyetemi akadályokat könnyebben vedd, és megalapozza, hogy tanulmányaid során végig jól tájékozott polgára légy az egyetemnek.

Ez a tárgy az **„EGYETEMI POLGÁRI ISMERETEK ALAPJAI”**.

(2 kreditpont, félévi jegy, heti 2 óra előadás csütörtökönként 17 órától az E.ép.I.em.B. előadóteremben.)

Azt persze neked kell eldöntened, hogy akarsz-e erre a tárgyra jelentkezni. Igyekszünk a döntésedhez megadni a szükséges információkat.

Mit veszithetsz?

Ez egy igazi tantárgy. Követelményei vannak, amiket teljesítened kell. **Zárthelyit (dolgozatot) kell írnod** az egyetemi szabályok ismeretéből, és be kell adnod egy házi feladatot is, ami **néhány nap otthoni munkát igényel**. Ha tehát olyan tárgyat keresel, amiből semmit nem kell tanulni, akkor ezt kerüld el!

Ez egy **szabadon választható tantárgy**. A tanulmányaid során összesen max. 15 kreditpontnyit vehetsz fel a majdani szakmáddhoz nem kötődő tárgyak közül. Ebből a **15-ből kettőt használsz el**, ha jelentkezél erre a tárgyra.

Mit nyerhetsz?

Nagyon sok hasznos ismeretet az egyetem történetéről, a **kredit rendszer logikájáról**. Megismered a **hallgatókat érintő szabályokat**. Nem csak magadon, a társaidon is segíthetsz a jövőben „tanulmányi jogi” tájékozottságod révén.

A jog mellett nem feledkezünk meg az etikáról sem, beszélünk az **egyetemi viselkedési normákról**, és általában az értelmiséggé válás etikai kérdéseiről.

Pszichológus előadó beszél az egyetem-kezdés általános problémáiról, az **önértékelés fontosságáról**. Foglalkozunk azzal a témával is, hogy miként tudod személyiségednek megfelelően alakítani az életpályádát, Mit tehetsz az egyetemi évek alatt azért, hogy ne kényszer, hanem **szabad döntés legyen számodra a munkakezdés**.

Pedagógus oktató ismerteti meg az egyetemi tanulás sajátosságaival: a **jegyzetelési módokkal**, feladat készítéssel, a **zárthelyikre és a vizsgákra való okos felkészüléssel**. Beszélünk hatékony tanulási módszerekről is, amik között rátehetsz az éppen neked megfelelőre.

Ezek mellett az ismeretek mellett az talán nem különösen jelentős előny, hogy ha igazán komolyan veszed a tantárgyat, akkor ezzel egy kicsit javíthatsz az első félév végi ösztöndíjindexeden is.

A tárgy érdekessége, hogy a **félév zürösebb részében már nem tartunk órákat**, cserében azonban a félév elején **két szombati napon szervezünk workshop jellegű foglalkozásokat**.

Fontos tudni, hogy azok a hallgatók is bejárhatnak az előadásokra, akik nem vették fel a tárgyat (ekkor természetesen zárthelyit nem írnak, kreditet nem kapnak érte.)

A tárgy pontos tematikája, követelményei megtekinthetők az Ergonómia és Pszichológia Tanszék falújságján (E.ép.3.em.10.) és a Támpontban (K.1.em.52., a bejáratnál rögtön balra)

Jelentkezni a Támpontban lévő listára történő feliratkozással lehet szeptember 8-án (a hét pénteken) 14 óráig. (A Neptun rendszere és az indexbe történő felvételi gondoskoduk.)

Jelentkezhetek a szerdán és csütörtökön délután 3 órakor a K.ép.II.em.21.-ben kezdődő Támpont előadásokon is. Túljelentkezés esetén minden kamól az első negyven jelentkezőt fogadjuk.

A BME Tamasz diáktanácsadó munkatársai által az elsősök számára napló formájában készített információs anyag

EGY ELSŐS NAPLÓJA

szeptember 3.

Hogy ebből mi lesz! Ma volt a beköltözés a kollégiumba. Mire apámékkal felértünk Pestre, és a beköltözési macera végén megkaptam a szobakulcsot, már fél kettő volt. A másik három gyerek, a szobatársaim, már rég berendezkedtek, mikor a szobába léptem. Már ismerik egymást a gólyatáborból, úgyhogy olyan volt egy kicsit, mintha én útban lennék nekik. Persze a legszarabb ágy maradt nekem. Ráadásul anyám meglátott egy bogarat, és azonnal elkezdett mindent letörölgetni. Azok hárman meg persze röhögtek a háta mögött. Próbáltam jó pofát vágni. Mondjuk, azzal sokat segítettek, hogy hamar leléptek.

A kötelező családi cukrászdázás után anyámék hazaindultak. Nekem meg nem volt kedvem visszamenni a koleszba. Inkább mászkáltam estig. Voltam a Gellérthegyen. Nem is gondoltam, hogy ilyen sok ösvény van. Játzóterek, kis eldugott helyek. Csomó padon szerelmesek csókolóztak, nekem meg majd megszakadt a szívem, hogy Anna nem lehet velem. Még egy év, amíg befejezi a gimit. Addig csak hétfélegken találkozhatunk.

Szerintem a többiek is látták, hogy nem vagyok jó passzban, mikor este visszaértem a kollégiumba. Megkérdezték, hogy nem megyek-e velük le egy sörre. Nem akartam bunkó lenni, persze hogy mentem. A harmadik után már nem is fájt úgy a szívem, és az is jó érzés volt, hogy kiderült róluk, hogy nem is olyan suttyók, mint ahogy délután gondoltam róluk. Egy csomót meséltek a gólyatáborról, meg hogy kár, hogy kihagytam, meg hogy még itt az elején is lesz mindenféle show, gólyafutás, meg ilyenek, és hogy ne hagyjak ki semmit, mert hatalmas bulik vannak. Hát jó. Majd csak lesz valahogy. Azért azt hiszem, most elalvás-kor nem a bulikra fogok gondolni.

szeptember 4.

Nahát ezért kár volt kiöltözni. Annyian voltunk a tanévnyitón, mint az oroszok. Azt sem tudom, miről volt szó. Szerintem csak azok figyeltek, akik a legelső sorban álltak, pedig valami esküt is tettünk állítólag. Na mindegy, a lényeg, hogy összeismerkedtem két gyerekkel, akik kosaraznak, és este lementünk egy pályára itt, az egyetemen belül. Egyik sem volt gólyatáborban, úgyhogy nem sok fogalmunk van arról, hogy mi lesz itt velünk. Nekem még szerencsém van, mert én kaptam kollégiumot. Dávid budai, szóval otthon lakik az anyjéknál, de Gyula albérletbe költözött, és egyelőre nem nagyon csípi a házi néniket.

Csak dobálgattunk, mert a délelőtti beiratkozástól eléggé lefáradtunk. Egy csomó papírt kellett kitölteni. A leckekönyvet ráadásul „szép betűkkel”. Szerintem ha az enyémet meglátja egy tanár, máris levon két jegyet. Nem elég, hogy a fényképen úgy ki vagyok nyalva, mint a hülyegyerek a Mikulás-bulin, de a beírás is elég szarul sikeredett. Ronda is, meg két kódot is elszúrtam.

Csak el ne felejtsem hazavinni azt a jogviszony-igazolást. Remélem, apám beadja a katonasághoz, nem szeretném, ha megjönne a behívóm. Még két nap, és újra otthon leszek. Van valami hétvégi program, de én most nem bírok itt maradni. Majd lassan hozzászokom az itteni élethez.

szeptember 11.

Szopás! Ez így nagyon durva lesz. Matek előadásra bejött a tanár. Először senki oda se figyelt, aztán szólt, hogy ő a tanár és elmondta, hogy itt az a szokás, hogy amikor az előadó bejön, akkor mindenki föláll és elhallgat, és akkor ő szól, hogy ülünk le. Ez hagyomány. Voltak, akik morogtak, de szerintem ez így rendben van. Az is tetszik, hogy ilyen régi épületek vannak itt az egyetemen, és szerintem az is jó, ha az ember érzi, hogy nem akárhova jár, hogy ide sokan jártak előtte olyanok, akik azóta híres emberek lettek.

Az azért elég béna volt, ahogy megismételtük az órakezdet. A tanár kiment, és amikor újra bejött, lejátszottuk az egészet. Kicsit dedó?

Azt gondoltam, hogy elég gázos ez a kezdés, de csak egy óra múlva durvult be igazán. A második félidő tizedik percében (itt minden óra kétszer 45 perces) teljesen elvesztettem a fonalat. A tanár megérezhette, hogy nagyon bekavart, és megfordult, hogy van-e valami probléma. Jó, hogy senki nem ugrál, hogy nem érti! Ő meg ott elhitte, hogy minden rendben van, és nyomta tovább. Ráadásul jó öt perc ráadás után fújta le a mérkőzést.

szeptember 12.

Kiakaszt ez a K épület. Ma reggel elkéstem az óráról. Harmadik emelet. Lementem a Gellért térre pénzért az OTP automatához, úgyhogy ott a tér felé eső lépcsőházban vonszoltam föl magam a harmadikig. Keresem, hogy hol a 28 (gondoltam, hogy valami terem), de csak egy szobor volt ott, meg rajzok a falon mindenhol. Jött egy öreg nő, akit kérdeztem, hogy hol a 28. Szinte tetszett neki, hogy rossz helyen jöttem föl, és mondta, hogy bármelyik másik lépcsőház jó lett volna, de innen csak a rajzi termeket lehet elérni. Akkor kerestem másik lépcsőházat. Az aulában találtam egy fasza liftet, gondoltam még egyszer nem fogok fölmászni. Kinyílik a harmadikon a lift, hát az ott totál padlás, olyan senki földje. Szerencsére volt velem a liftben egy csaj, akin látszott, hogy már nem elsős. Őt megkérdeztem. Mondtam neki, hogy már úgylis eltévedtem egyszer. Megnyugtató, hogy itt nyugodtan megkérdezhetek bárkit, mert általában nem bunkók az emberek, segítenek eligazodni. Közben kanyarogtunk néhányat, volt lépcső le-föl (ugyanazon az emeleten

voltunk végig!!!), és akkor megmutatta az egyik folyosó végén az ajtót. Jobb lesz, ha így az elején magamnál hordom a térképet, amit kaptunk az első napon.

szeptember 14.

Dáviddal és Gyulával voltunk biliárdozni. Egyikünk se tud, de Dávid nagybátyja vezeti a helyet, úgyhogy ingyen foglalhattuk az egyik asztalt egész este. (Egyébként alig volt valaki, szóval nem volt nagy áldozat.) Szerintem Gyula elég szarul van. Alig lehetett most is kirángatni egy kis szórakozásra. Iskola, albérlet, itt is, ott is tanulás. Azt mondta, jól akar kezdeni, de aztán ahogy beszélgettünk, kiderült, hogy őt is az izgatja, hogy ha már a családja fizeti a tanulását, akkor ne kelljen benne rögtön az elején csalódní. Nekem mondjuk otthon normálisak, meg is mondták, hogy az első félévben nekik nem számít, hogy milyen eredménnyel, csak minden tárgy meglegyen. A Gyula bátyja meg a bölcsészkarra jár, és ötösökre szigorlatozik, ettől aztán a szülei el vannak ájulva, és a Gyula nem akar mögötte lemaradni.

A koleszban azt mondták, hogy már az is mák, ha semmiből nem vág-nak meg. Mondtam a Gyulának is, hogy hülyeség ez a verseny. Neki fogalma sem volt, hogy itt az elsősök évfolyamátlaga valahol kettes körül van, úgyhogy lehet, hogy akkor sem lesz ötös semmiből, ha beszari-k. Nekem egyébként mindegy. Persze én is jól akarok tanulni, csak nem akarok megkattanni tőle. Azt hiszem, a Gyulának is jót tenne, ha bejönne néha hozzánk a kollégiumba, legalább látná, hogy mi van, hal-laná a híreket. Majd megkérem, hogy magyarázzon el valamit, azzal ta-lán becsalogatom.

Azt meg nem tudom eldönteni, hogy a pestieknek jó-e, hogy otthon maradhatnak az egyetem alatt. Dávid mondja, hogy máris volt egy ki-sebb veszekedés az anyjával, mert nem akarja elhinni, hogy nincs sem-miből tanulnivaló. Pedig szerintem most az eleje még egész laza, mi sem tanulunk sokat a kollégiumban. Mondjuk, ott szerintem nem is le-het, akkora a hangulat. Valakinek tuti van valami ötlete, és akkor már mindenki benne van a buliban. Majd ki kell találni valamit, hogy hol lehet rendesen tanulni, de most még nagyon élvezem a társaságot. A szobánk is teljesen király. Hoztunk plakátokat, azokat nyomtuk föl a falra, így most már egészen otthon érzem magam.

szeptember 16.

Kirándulni voltam. Ezen a hétvégén nem mentem haza. Anna morgott is egy kicsit, de magyaráztam neki, hogy tanulnom kell, meg hogy időn-ként úgyis előfordul majd, hogy több hétig nem látjuk egymást. Ebből főleg a második fele volt igaz.

Plakátokon volt kirakva, hogy bulis túra lesz a Pilisben. Otthon is volt természetjáró szakkör, gondoltam, jobb, ha megismerkedem az itteni-vel is. Megtörtént. Ezek nem normálisak! Amit otthon eddig túrázásnak hívtunk, az a nyugdíjas otthon relaxációs tréningje. Itt nem számított,

hogy merre megy a jelzés, arra mentünk, amerre izgalmasnak találtuk. Sziklára föl (nem merem szólni, hogy néha tériszonyom van), szurdokba le, bele cipővel a patakba, döntögettük a kiszáradt fatörzseket. A vicc mégis az, hogy pontosan akkor és pontosan oda értünk, ahová akartunk. Végig arról volt szó, hogy eltévedtünk, de ők tuti végig tudták, hogy merre járunk, mert ez véletlenül nem sikerülhetett volna. Na, ezt szeretem én itt! Úgy lehet baromkodni, hogy közben azért mindenki tartja a kontrollt. Az is jó volt, hogy a fölsősökről kiderült, hogy nem olyanok, mint a gimiben. Egyáltalán nem érdekli őket, hogy ki hányadéves, nem nagyobb az arcuk attól, hogy ők idősebbek. Csak akkor teszik kicsit az agyukat, amikor a vizsgáikról mesélnék.

szeptember 22.

Francia. Hétfőn írtunk egy villámzéhát. Mondták, mi lesz, át is néztem az órai jegyzetemet, értettem is mindent. Szerintem meg is tudtam volna csinálni, ha adnak rá elég időt. Fölríták a feladatot a táblára, nem is volt nehéz, már csak néhány lépés volt a befejezésig, és akkor ceruza le, be kellett adni a lapot. Ezek komolyan nem normálisak, ennyi idő alatt nem lehet megcsinálni. Kíváncsi lennék, hogy a tanár meddig jutott volna. Annyit bénázik a táblánál is, más csoportokban kétszer annyi példát csinálnak meg, mint mi, mert ő folyton elsámolja magát, meg állandóan nézegeti a papírját.

Azért reméltem, hogy legalább hármas vagy négyes lesz. A többieknek is nagyon szarul sikerült, olyan meg úgysem lehet, hogy mindenkinek egyes legyen. Megcsináltam jóval több mint a felét, tuti. Gondoltam, hogy jó is...

Ez az első karóm. A mi csoportunkban lett egy hármas, két kettes, a többiek mind megszívták. Alig volt idő megnézni, hogy mit szúrtam el. Egyetlen szaros előjel miatt csesztem el az egészet. Nulla pontot adtak rá, pedig elvileg teljesen jó volt. Rohadt ez a rendszer. Még szerencse, hogy ez csak villámzéhá volt. Az egész jegybe csak néhány százalékot számít bele, de hát nem szar így kezdeni? Most otthon is elkezdik majd, hogy lazáskodom, meg hogy megmondták, hogy a szabadság az felelősséggel jár, és hogy én ne akarjam bebizonyítani, hogy még mindig felelőtlen gyerek vagyok, meg hogy legalább ne rögtön eggyessel kezdtem volna. Én vagyok a hülye, hogy megmondtam otthon, hogy írunk!

szeptember 24.

Hát rég voltam már ilyen szarul. Szerencsére a többiek még nem érkeztek vissza, csak tíz után jön be a vonatjuk. Jobb most így csöndben lenni. Most először volt jó otthonról visszajönni ide. Pedig apámék tényleg állat rendesek voltak. Nem volt semmi leszúrás, de látszott, hogy izgatja őket a dolog. Én nem akarom, hogy ne bízzanak meg bennem, de nem tudom, mi lesz velem az egyetemen. Nekem a gimnáziumban nem volt semmi bajom a tanulással. Igazából nem is nagyon kellett tanulnom, a 4,5 könnyen megvolt. Itt meg rögtön lehúznak a sárba.

Jó, persze én is úgy teszek, mint a többiek, hogy leszárom, de azért nem volt jó úgy hazamenni, hogy bocsnak, de máris hoztam egy fácskát a kertbe.

Az egész hétvége olyan volt, mint egy rossz álom. Itt, a koleszban most jobb, itt mindenki tudja, hogy nem kell komolyan venni ezt a kis kudarcot. Itt én is elhiszem.

október 3.

Szardán megírjuk az első igazi zéhhát. Azt a nagyot, amitől mindenki foszik. Tegnapelőtt, amikor megjöttünk hazulról a koleszba, megbeszéljük, hogy együtt tanulunk, kihasználjuk, hogy „több agy többet ért”. Ezért aztán tegnap este nyolckor belekezdünk. Átrendeztük az egész szobát, középre húztuk az asztalokat. Biztos jól néztünk ki, de tízkor még mindig nem jutottunk semmire. Rögtön az elején kiderült, hogy a gyakorlatvezetők nem egyformán oldották meg a példákat, nahát ezen elháborogtunk egy darabig. Kilenc körül elkezdtek fikázni az oktatást. Fél tízkor „tisztza lappal” indultunk neki újra a tanulásnak. Tíz perc múlva Szabi kiszállt, hogy egy részt átnézzon egyedül, aztán András akadt ki, hogy miért kérdezek bele annyit. Na mindegy, tízre mindenki feladta. Nem tudom, ki találta ki, de fél óra múlva már úton voltunk a Városligetbe, mert hogy zár a sörsátor, és olcsó a sör.

280 Ft lett volna egy korsó. Na jó, keresünk egy éjjel-nappalit, aztán visszajövünk a tó mellé. Egy órába telt, míg valahol a széles út másik oldalán találtunk sört. Végigrohogtunk az utat oda-vissza, pedig egyáltalán nem történt semmi érdekes. A tó partján megittuk a sörünket, az üres üvegeket megúsztattuk a tavon. Mikor már egész messze jártak a parttól, büntudatunk lett, hogy szennyezzük a környezetet. Gatyá le, üvegmentesítés alsógatyában. Még jó, hogy ilyenkor már nem sokan járnak erre, meg hogy éppen csak tökig ér a víz.

Én nem tudom, hogyan lesz ebből zéhháírás, de barom jó egyetemistának lenni!!!

október 5.

Végül is nem lett olyan rossz. Ötből négyet megcsináltam, csak nem emlékszem az eredményekre, és lehet, hogy elszámoltam valamit. Végül is tegnap már tényleg tanultunk. Nem gondoltam, hogy ilyen gyorsan lehet haladni, ha már nagyon kell. Nyilván nem helyes sörözni tanulás helyett, de tuti, hogy fölöslegesen görcsölni se jó. Tegnap lazák voltunk, és valahogy teljesen természetesen nekiültünk mindannyian. Majdnem négy órán keresztül meg se szólaltunk, csak ha kérdeztünk egymástól valamit. Gyulát behívtam hozzánk tanulni. Nekem nagyon bejön, ahogy ő magyaráz (matek faktos volt a gyerek), ő meg azt mondja, hogy sokkal jobb a koliban a légkör, mint a két öregasszonnyal az al-bérletben.

Azt nem gondoltam a zéhá előtt, hogy mindent tudok, de már legalább nem éreztem magam sík hülyének a témából. Lesz egy hét is, mire kijavítják. Majd meglátjuk.

október 9.

Ahhoz képest, hogy milyen királynak éreztem magam a zéhá után, most még ennek a kis kettesnek is örülök. Voltam olyan barom, és egy csomó emberrel megbeszéltem, hogyan kellett megcsinálni a feladatokat. Óráról órára romlottak az esélyeim (ez se jó, az se jó), tegnap már azon gondolkodtam, hogyan fogom beadni ezt a második buktát otthon. Kiosztották a kijavított dolgozatokat, hogy megnézhessük, de én nem merem kinyitni. Egyrészt nem szívesen nézegetem saját baromságaimat, másrészt meg hátha kiderül, hogy még sincs meg a pontszám. Azt mondják, hogy ilyenkor mindig meg kell nézni a javított zéhat, mert többet lehet belőle tanulni, mint a felkészüléskor. Bocs, de most nem volt hozzá gyomrom. Szemét Gyula négyest kapott. Irigy vagyok rá, mint állat, de hát sokkal okosabb, mint én. Szabít viszont sajnálom, mert ő többet tanult, mint mi, neki mégis karó lett. Vagy nincs szerencséje, vagy tényleg túl sok behoznivalója van hozzánk képest. Mindig arról panaszkodik, hogy ezt ők szakközépben nem tanulták.

október 16.

Úgy látom, annyi a naplórírásnak. NINCS RÁ IDŐM! Mondták, de ezt azért nem hittem. Ezek itt megőrültek. Vagy direkt gonoszok, vagy csak el vannak szállva. Azt hiszik, hogy ezt lehet követni? Ötkor kijövünk a suliból, kis kaja, és máris kezdhetünk készülni a következő zárthelyire. Azért egy délután csak nem elég, hogy mindent megtanuljunk! Kétnaponként meg biztos, hogy van valami szarság. Persze, egymásról azt sem tudják, hogy a másik tanszék is írat. Ha nem szóltunk volna a kari hallgatói képviselőnek, akkor egy napra három zéhat is beosztottak volna. Ha meg valaki elszúr valamit, akkor a félév végi pótzéháparádén pótolhatja. Az mekkora oboa lehet!

Jó, az is igaz, hogy amikor meg nem tanulunk, akkor elszúrjuk az időt dumálással, tévézéssel. De erről inkább ne beszéljünk. Pláne otthon ne!

október 18.

Hasznos volt a sírás. A péntek délutáni zéhá ünnepség miatt elmarad. Ráadásul az ünnepségen sem kötelező részt venni. Ahogy így levegőhöz jutottunk, Dávid első szava az volt, hogy menjünk moziba. Szerdán a Corvinban kedvezmény van, ilyenkor megéri, viszont már délután el kell menni jegyért, mert estére már csak a popcorn marad. Gyula is jött, így hosszú idő után végre megint együtt mentünk valahova. Volt mit megbeszélni. Közös megegyezéssel nem akartunk semmi alkoholt. Dávid mutatott egy jó kis helyet, egy eldugott utcában. A neve alapján azt hittem, valami durva hely (CD fű), pedig még dohányozni sem lehet.

Nagyon fontos beszélgetés volt. Erről nem lehet írni. Mindenesetre kicsit félttem Dávidot, hogy elszáll az egyetemről. Annyi minden mással foglalkozik, és a régiek közül annyi haverjának akar megfelelni, hogy nem lepődnek meg, ha holnap bejelentené, hogy neki ennyi elég volt. Jobb, ha megvárja, amíg az egyetem jelenti be neki?

november 5.

Tegnap volt a gólyabál. Anna nem jött, mert beteg. Telefonált. Hát elég szar estének néztem így elébe. Két szobatársam a barátjánőjével alapozott az estére a városban, a harmadik meg hazahúzta a csíkot, mert ott hon pont mostanra szerveztek találkozót a volt haverjaival.

Én azt hittem, nagyobb durranás lesz. Zakóban, nyakkendőben mentem, ez volt kiírva a plakátra, a többiek is abba öltöztek, de egyáltalán nem volt elegáns. Egyszerre többféle program is volt, sőt az elején volt avatási szertartás, meg a dékán is köszöntött bennünket, de nem éreztem többnek az egészet, mint egy nagyobb szabású buli. Azt hiszem, hogy csak a hangulatom miatt láttam ilyennek, mert voltak olyanok is, akik szemmel láthatólag élvezték. Összefutottunk Gyulával, aztán vele kóktélozhattunk, dumáltunk mindenféle dologról. Egyik témára sem emlékszem már, hát ennyire volt fontos. Rövidebb időkre csapódtunk nagyobb ismerős társaságokhoz, lányokat színeztünk.

Egyszer csak Dávid jött Szandrával (már két éve a barátjánője), hogy nincs-e kedvünk felugrani egy házibuliba. Nem sokat gondolkodtunk. Így aztán már éjfél előtt leléptünk. Szandra csoporttársainál volt a buli egy kipakolt lakásban. Húsz-harminc jó arc volt és jó zene. Itt jobban csúszott a pia.

december 5.

Ma szólt egy gyerek, hogy a Neptunon már lehet vizsgára jelentkezni. Hát hol vagyok én még attól??? Akkor jöttem rá, hogy nem viccel, amikor arról beszélt, hogy máris vannak olyan vizsgaalkalmak, amik teljesen beteltek. Ráadásul a Támpont is szórólapozott, hogy ne felejtünk el idejében pénzt felrakni a Neptun-számlánkra. Tehát muszáj vele foglalkozni, bármennyire világvége-hangulatom van is. Majd megkérdezem a másodéves szomszédainkat, hogyan csináljam. Nekik legalább van gépük is, azon meg is tudom csinálni a koleszból.

Még három zéhám és öt pótzéhám maradt erre az utolsó néhány napra, de kinek van már kedve naplót írni erről?

december 15.

Csak legyen már vizsgaidőszak! Ma van vége a szorgalmi időszaknak, de én még ma délután is pótzehát írtam. Ha sikerül, akkor csak két gyak.iv.-t kell írnom. Ezt egyébként nem értem. Mindenki mást mond, hogy mit lehet csinálni. Az egyik rendkívüli pótnak hívja, a dékániban

meg azt mondták, hogy ismétlővizsga jellegű pótlás, vagy mi. Megkérdezték, hogy ugye nem dékáni, mert azt nem lehet kiadni. Most akkor megbuktam két tárgyból?

Idegess vagyok. Jövő héten több időm lesz, akkor legalább már nem kell bejárni órákra. Most már ebbe a naplóba is kellene írni valamit. Annyi minden történt, persze több rossz, mint jó, de csodálom, hogy még ilyen simán megúsztam. Szabi két tárgyból már most elszállt, és még van vagy öt ilyen izé pótlása is. Segíteni kéne neki, csak nem nagyon hagyja, mindig inkább félrevonul.

december 22.

Remélem, ezt a két vizsgaidőszaki pótlást megadja a Jézus. Már csak kettőt kell aludni, és itt a karácsony, nekem meg még semmiféle ünnepi érzésem nincsen. Stresszelem magam, hogy holnap délelőtt sikerül-e megvennem az ajándékokat. A húgomét megvettem, de a szüleimnek még nem gondoltam ki semmit. Lehet, hogy inkább csinálok nekik valamit. Este hazatépek, hogy mégse szenteste reggelén essek be az ajtón.

Az egészben az a legrosszabb, hogy a két ünnep között is vizsgázom. A másodéves haverjaim azt mondták, hogy minél gyorsabban essek túl a vizsgaidőszakon: ha minden elsőre sikerül, akkor lesz egy jó kis téli szünetem, ha meg nem, akkor kényelmesen be lehet osztani az ismétlővizsgákat. Hát én úgy vettem fel a vizsgákat, hogy elvileg január 20-ra befejezek mindent. Szerintem otthon úgyis tudok tanulni. A szilveszter így egy kicsit aggasztó. Annáéknál lesz buli, oda mindenképpen elmegyek, de estig akkor is tanulnom kell, és nagyon be sem rúghatok, mert harmadikán vizsgám lesz. Hát így nincs is kedvem az egészhez. Azt hiszem, ugrik az igazi ezredfordulós buli!

december 26.

Még hét óra harminchat perc, és végre visszamehetek a koleszba. Úgy általában nincs semmi baj, csak már nem bírom elviselni, hogy itthon mindenki azzal van elfoglalva, hogy én mikor és mennyit tanulok. Az is idegesítő, amikor a húgom tévét néz, én meg rohadok a szobámban, és a hangok alapján képezem el a filmet, de ennél még rosszabb az, amikor kitalálják, hogy ideje tanulni, és nem fognak zavarni, és ott csoszognak, meg suttognak mindenhol a lakásban. Lehet, hogy anyámnak igaza van, és nekik is szar, hogy tehetetlenül kell figyelniük, ahogy én elszúrom az életemet, de nekem is szar, hogy a legváratlanabb pillanatokban tudják elvenni a kedvemet az élettől. Nem tudom, miért hiszik, hogy a felelősségtudatomat éppen ebéd közben kell erősíteni, vagy hogy a karácsonyfa alatt kell felkészíteni az életre. Azt hiszem, egy kicsit mindenki ideges. Jó lenne, ha gyorsan végeznék a vizsgákkal, és megint normálisan menne itthon az élet.

január 2.

Tanulnom kellett volna. Semmit nem tudok. Holnap lesz életem első vizsgája, és én itt állok sík hülyén. Azt mondják, mindegy, mindenképpen el kell menni. Ráadásul elmúlt már dél, a Neptun sem hagyja már, hogy lejelentkezzek. Ez olyan lesz holnap, mintha odamennék a diszkóban egy melákhhoz, és kérném, hogy üssön le. Mindegy, holnap délután már az esélytelenek nyugalomával készülhetek az i.v.-re.

január 3.

Hármas!!!!!!!!!!!! Mákóm volt, de ez úgysem derül ki az indexből. A Neptonon fölveszem a jövő félévi tárgyaimat, aztán megyek haza királynak!

január 10.

Attól, hogy eddig minden összejött, biztos, hogy a matek is sikerül? Öt napom van rá. Ennyi elég kell hogy legyen. Naponta két témakör nem olyan sok, ráadásul együtt tanulunk, tudunk segíteni egymásnak, ha valahol megakadunk. Na, nem pofázni, dolgozni!

január 13.

Két témakör három nap alatt. Franc a tévébe. Most már tényleg fosok. Végül is két nap alatt is meg lehet tanulni, mert félév közben azért már megírtuk a zéhákat. Vagy nem? Naponta négy témakör az még belefér, de most már tényleg komolyan kell venni. Na gyөрünk!

január 15.

Kinyomtak. Nem megyek haza.

január 25.

Hát vége a vizsgaidőszakomnak. A matek bukás után már nem volt kedvem írni, hogy mi történik. Különben is teljesen összeszakadt minden. Összevissza rendezgettem a vizsgabeosztásomat, pánikoltam, képtelen voltam arra, hogy nyugodtan nekiüljek tanulni, bármit nem értettem, rögtön úgy éreztem, hogy az egészet lehetetlen megtanulni. Ahogy leültem a jegyzet mellé, éhes lettem, vagy WC-re kellett mennem, vagy menthetetlenül elálmosodtam, és le kellett feküdnöm aludni. Csoda, hogy a többi tárgy legalább sikerült.

A dékánit már nem akartam kikérni matekból. Mindenki azt mondta, hogy hülye vagyok, meg hogy ne adjam fel, de annyira féltem attól, hogy matekból harmadszor is kivágnak, hogy nem mertem nekifutni. Különben is, ha újra felveszem a tárgyat, akkor legalább meg tudom tanulni, és nemcsak éppen hogy csúszok át a vizsgán.

február 2.

Így a végén azért már másképp látom a dolgokat. Azt hiszem, meg kellett volna próbálni mégis a matekot. Most bekeresztettem belőle, és van egy csomó tárgy, ami erre épül. Azokat sem vehetem fel. Bementem a Támpontba, és végignéztük, hogyan tudok ebből majd kimászni. Tulaj-

donképpen nincs túl nagy gáz. Kb. négy félev múlva már nem lesz érzékelhető ez a bukás. Persze, ha addig másból nem vágnak meg, de hát ebben ma már nem nagyon hiszek.

Anyámék végül is lenyelték a dolgot, elég rendesek voltak. Csak addig nyaggattak, amíg volt remény a sikerre. Amikor totál kipurcanva bejelentetem telefonon, hogy nem vagyok hajlandó újra elmenni, akkor leálltak, és nem izélgettek tovább. Lehet, hogy ezért sikerült a többi. Most már ők is láthatják, hogy az évfolyamhoz képest még így is egész jól végeztem. Szerintem még rendes ösztöndíjam is lesz tavasszal.

Itt a koleszban meg? Jön a regisztrációs hét, semmi dolgunk, úgyhogy végre megint jöhetnek a bulik, a kiruccanások. Dávid a szüleivel máris elindult síelni. (Háromból bukott, de nem nagyon veszik zokon a szülei, így aztán őt sem izgatja túlságosan. Lehet, hogy beadja a felvételi jelentkezését a Közgázra, hátha az jobban érdekli.)

Szabi először itt akarta hagyni az egészszet, de aztán meggyőztük, hogy az első félevesi eredményéből nem érdemes messzemenő következtetéseket levonnia. Ha az első négy félevben megcsinálja a hatvan kreditet, akkor már tuti, hogy be tudja fejezni az egyetemet. Mondjuk, ebben a félevben csak tíz kreditet csinált meg, és ha villanykaros lenne, akkor már – így tizenhét alatt – kinyomták volna, de a többi karon szerencsére nincs ilyen szigorítás.

Gyulával találtak közös albréletet. Ő majd úgyis tud segíteni neki, meg hát, remélem, azért bejárnak majd rendszeren a kollégiumba is, hogy én se maradjak segítő nélkül. Kell mondanom, hogy Gyulának minden sikerült? Az ösztöndíjindexe is négyes fölött van. Tegnap szólt, hogy megint találkozni kéne valami csöndesebb helyen, mint a múlt félevben. Megvárjuk Dávidot, és összejövünk.

SZEMÉLYES TANÁCSADÁS

A felsőoktatási tanácsadás kezdeményezői világszerte azok a felsőoktatásban dolgozó tanárok voltak, akik figyeltek diákjaikra – s érzékelték, felfogták problémáikat. Keresték és megtalálták azt az utat, ahogyan diákjaiknak személyes támogatást nyújthatnak. Napjainkra szerte a világban elterjedtebbé vált a hagyományos tutorális rendszer, s a jóléti-támogató és speciálisan a diákjóléti-támogató intézmények, valamint a felsőoktatási tanácsadás is sokféle módon törekszik arra, hogy a hallgatók megkapják a szükséges támogatást. Mivel Európának ezen a felén a tutorális rendszert korábban nemigen alkalmazták, a tanárokhoz kapcsolódó tanulmányok támogatása iránti kérdés gyakran gubancolódott nehezen kezelhető gombolyaggá azokkal a személyes problémákkal, amelyek inkább egy személyes tanácsadóval rendezhetők. Különösen érvényes volt ez a pszichológiát, pedagógiát oktató tanárokkal kapcsolatban.

Magyarországon a pszichológiát oktató tanárokból szinte azonos időben – a nyolcvanas évek közepén – született meg az elhatározás, hogy kialakítják az intézményes kereteit annak a pszichológiai tanácsadó-terápiás munkának, amit a diákok igényeire reagálva éveken keresztül személyükben már amúgy is elvállaltak. Szinte egy időben jött létre a *SOTE Négy szemközt*, az *ELTE BTK Diáktanácsadó*, a *debreceni Négy szemközt* – majd ezt követően több más tanácsadó (*Szeged Universitas*, *Bp. Tanítóképző Főiskola*, *Közgazdasági Egyetem* stb.). A felsőoktatásban megkezdődött változások, a pszichológia, a pszichológiai tanácsadás fejlődése mellett nyilván többféle tényezőnek össze kellett csengenie ahhoz, hogy épp ezekben az években tudták a hallgatókkal tanácsadási kontaktust építő pszichológusok megtalálni a diákoknak nyújtott – megtapasztaltan szükséges – támogatás intézményesülésének útját.

A tanácsadás intézményi formája új feltételeket teremtett a tanácsadásnak: a hallgatók számára a „hivatalos” fogadóórák azt jelentették, hogy nem különleges személyes „elbánásban” van részük (ami hatásában részben énerősítő, részben gyengítő tényező), hanem olyanban, ami elérhető minden érdeklődő hallgatónak. A tanárok számára is fontos volt, hogy *kerete* lett a tanácsadási kapcsolatnak (tudjuk, milyen komoly jelentősége van ennek a tanácsadási munkában), s bekapcsolódtak olyan pszichológusok, pszichiáterek, akik nem voltak tanári-tanítási kapcsolatban a hallgatókkal (hiszen a kettős helyzet erősen megzavarhatja a kapcsolatot). Az intézményi formával megjelentek a „hivatalos” fogadóórák. Ennek külön jelentősége volt a tanácsadásban: a fogadóórák magukkal hozták, hogy kiszélesedhetett mind a tanácsadás iránt érdeklődő hallgatók köre, mind a tanácsadási problematika és terület is. Több hallgató jelentkezhetett (nemcsak az, aki közvetve-közvetlenül ismert

egy tanácsadásra vállalkozó tanárt). Megindult a spontán vándorlás: az ELTE-ről az orvosira, az orvosiról az ELTE-re stb. „jártak” át a hallgatók a különböző lehetőségeket nyújtó tanácsadás igénybevételére), s a csoportos tanácsadás megszervezéséhez is keretek, feltételek teremtődtek. A fogadóórák azt is magukkal hozták, hogy nemcsak pszichológiai problémákkal érkeztek a hallgatók: az információs tanácsadástól a tanulmányi és karrier-tanácsadásig sokféle tanácsadásra „adtak lehetőséget” – vártak segítséget. A kérdéseik, hozott problémáik nyomán elég hamar világossá vált (ahogy ezt több tanácsadó intézet a kérdéseinkre küldött bemutatkozó tanulmányában megfogalmazta), hogy nem kizárólag, talán nem is elsődlegesen pszichológiai tanácsadásra van szükségük. A felsőoktatási tanácsadásnak sokkal többretegű, szélesebb körű feladatot kell megoldania. Az is világossá vált, hogy valamennyi tanácsadási területen dolgozó segítő leghatékonyabban akkor tudja ellátni feladatát, ha a tanácsadási területek egymással és maga a tanácsadás az intézménnyel szoros együttesben dolgozik. Mivel a tanácsadás első fázisa a problémafeltárás, a hallgatóval foglalkozó tanácsadó gyakran találkozott egyáltalán nem pszichológiai megoldást igénylő kérdésekkel – amelyekben ugyanakkor igen fontos volt személyes szintű segítséget nyújtani. És természetesen fordítva: komoly, pszichológiai tanácsadás szintjén rendezhető probléma húzódott meg valamely tanulmányi, technikai kérdés mögött. A tanulmányi osztály, a tanszékek együttműködtek, amikor a hallgatói probléma megoldása érdekében kapcsolatba léptünk velük – s egyre gyakrabban kezdtek „megrendelőként” is fellépni: azaz erősödött az „intézményi” együttműködés a hallgatók támogatása érdekében.

A tanácsadás „nem pszichológiához kötöttségére” vonatkozó véleményünk azzal együtt is megerősödött, hogy a felsőoktatási tanácsadás a pszichológiai tanácsadásba vonzóan hozta magával új tanácsadási formák gyakorlatát: az egészséges fiatalokkal végzett egyéni és csoportos munka, a terápiás tanácsadás mellett a fejlesztő és prevenció tanácsadás lehetőségét.

A tanácsadóknak megindult pszichológiai tanácsadás magára az oktatásra-képzésre is visszahatott. Az együttműködés a hallgatókkal részben személyesebb lett, jól lehetett érzékelni a tanácsadás pozitív hatását, másrészt a tanácsadási tapasztalatok integrálódtak az oktatásba is. A személyiségfejlesztő, szakmai készségfejlesztést segítő csoportok bevezetését a curriculumba – mintegy kísérleti szinten – előkészítették azok az önismereti és tréningcsoportok, melyeket először a diáktanácsadás keretében tartottunk. Ugyanakkor igen gyorsan megtapasztalható volt az is, hogy a személyes érintettséget facilitáló pszichológiai csoportmunka, a mikrotanítások gyakorlata stb. „infrastrukturális háttérét” – vagyis a megérintődött hallgatók továbblépésének lehetőségét – s a védőhálót a tanácsadási munka biztosította.

Talán ez a fejlődéstörténet magyarázza néhány diáktanácsadó azon törekvését, hogy a tanácsadás többféle területében és szintjében, az egyes tanácsadási területek összehangolt kiépítésében, a felsőoktatási intézménnyel való kölcsönös együttműködésben gondolkozzék a felsőoktatási tanácsadásról.

Több ilyen előtörténetű felsőoktatási intézmény működik. Kettő beszámolóját mutatjuk be ebből a „típusból”: az ELTE BTK DTK-t, és a Kodolányi DTI-t. Fejlődésük, jelen munkájuk, problémáik érdeklődésre tarthatnak számot.

**Kevés az idő, sok a tanulnivaló?
Nem sikerül úgy irányítani az életedet, ahogyan
Te szeretnéd?
Tenni kellene valamit...**

Ne csüggedj, van rá megoldás!

Kedves Diáktársunk!

Életvezetési tanácsadás, pszichológiai segítségnyújtás,
szükség szerint krízisintervenció és felvilágosítás
a megfelelő szakellátás felkeresésének
lehetőségéről és módjáról.

Fordulj bizalommal:

Seifert Eszter
tanácsadóhoz

Megértéssel várja hívásodat a
06/30/2491711-es telefonszámon; illetve

minden csütörtökön 18.00-20.00-ig.
Személyesen is találkozhatsz vele
A Főiskola Ady Endre úti épületének II. emelet
253-as irodájában.

A szolgáltatás ingyenes

Szolnoki Főiskola
HALLGATÓI
TANÁCSADÓI
SZOLGÁLAT

Kortárs segítők

A tanácsadói kapcsolat, tanácsadás

A TANÁCSADÁSI HELYZET

Stefan Zweig memoárjából⁴ világosan érzékelhető a 19. és 20. század között a polgári élet kapcsolatrendszerében, életstílusában, értékeiben végbement változás. A mostani századfordulóra-évezredfordulóra világviszonylatban is hasonló nagy változások következtek be gazdasági-technikai-társadalmi viszonyainkban. Azáltal, hogy napjainkban a technika olyan gyorsan fejlődik, hogy a felhasználó számára „csak” a magas szintű tanulási készség és készenlét, az egyre magasabb alapképzettségi szint, az egész életre szóló tanulási program teszi lehetővé a folyton változó foglalkoztatási elvárásokhoz való igazodást, a megélhetést biztosító munka, foglalkozás – s az ezek változásával együtt járó életkeret-változások között is megfelelő életvitel – megtalálását, komoly szerepe lett a tanácsadóknak.

A technikai fejlődés által kiprovokált társadalmi mobilitással összefüggően sem a kulturálisan létező sokszínű, magas technikai szintű információhordozók tartalmi „gyűjteménye” és közvetítési módja, sem a hagyományos személyes (családi, intézményi, generációs) kapcsolatok nem elégségesek ahhoz, hogy az egyén biztonsággal eligazodjék az elvárások-lehetőségek napjainkra igen kitágult világában. Tamási Áron Ábelje nagy utat tett meg – s zárt közösségének értékei eligazították a világban. A ma embere számára a „maradás” és a „visszatérés” perspektívái nem léteznek: a kultúrájában igen gyorsan *változó* világban kell megtalálnia mindenkinek a saját, *személyes* útját. A *tanácsadás feladata* egyre inkább nemcsak az, hogy megfelelően strukturált információkat biztosítson a világról, segítse az egyes embereket igényeik, lehetőségeik, valamint a világ kínálta lehetőségek felmérésében és összemérésében, hanem az is, hogy magát a személyes kapcsolódást is lehetővé tegye, hozzásegítsen a helyzetmegoldásokhoz szükséges személyesen használható *erőforrások* megszerzéséhez – s maga a *tanácsadói kapcsolat* is erőforrássá válhassék.

Az utóbbi harminc évben az egész világon mondhatni tömegképzéssé vált a felsőoktatás (Dániában a fiatalok közel 50 százaléka *befejezi* a felsőfokú tanulmányait). Ez erőteljesen meghatározza mind a képzési rendszert, mind a képző intézmények és oktatóik, az oktatók és hallgatók, a hallgatók egymás közti kapcsolatait – és nem utolsósorban a hallgatók és felnevelő családjaik kapcsolatát –, azaz a diákok életében felvetődő problémákat és a problémák lehetséges megoldási módjait.

A felsőoktatásban tanuló diákok előképzettségüket, családi háttérüket – ami továbbra is erősen meghatározó a legtöbb országban –, valamint perspektíváikat tekintve igen különbözők. A felsőoktatási intézményrendszer a maga oktatási rendjével struktúrájában, képzési rendszerében igen sokszínűvé vált – s egyre rugalmasabban változik. Sajátos pa-

radoxon, hogy épp ez a rugalmasság, sokszínűség az akadályja annak, hogy a felsőoktatási intézmény tanárai és adminisztrációja képes legyen *közvetlenül* kapcsolódni a hallgatói sokszínűséghez – holott az egyes hallgatók útkereséséhez, karrierépítéséhez egyre nagyobb szükség van arra a személyes vezetésre, támogatásra, ami ezen jelen feltételek közötti eligazodáshoz, talpon maradáshoz, hatékony haladáshoz szükséges.

A felsőoktatásban végzők – és egyre újabb képzésbe bekapcsolódó „végzett továbbtanulók” – nagy száma a munkaerőpiac változékonyságával is összefüggően a felsőoktatásban tanuló karrierépítésben is új – aktív – problémakezelési stratégiát feltételez.

A felsőoktatási *tanácsadás alapja a diákcentrikusság* – a hallgató egyéni haladásának segítése. A *személyre szóló figyelem* sohasem nélkülözhető az emberi élet, fejlődés során – különösen akkor nem, amikor a felnőtté válás kritikus életkori szakaszában lévő fiatalemberekről van szó. A felsőoktatási tanácsadás a felsőoktatási intézmény és a hallgató személyes kapcsolatát, a felsőoktatási tanulmányok idején és azt követően történő életviteli, életvezetési kérdések jó színvonalú problémamegoldását hivatott elősegíteni mindazokkal az eszközökkel,⁵ melyeket a tanácsadás nyújtani tud.

A legtöbb tanácsadással foglalkozó intézményben van egy „ügyfelet” fogadó „ügyeletes” tanácsadó, akinek az a dolga, hogy az érdeklődőnek közvetlenül rendelkezésére álljon. A tanácsadás *körülményeit* is úgy kell megteremteni, hogy a tanácskérő érezze azt a tiszteletet és figyelmet, ami a vele való foglalkozás során személyesen megilleti.

A tanácsadás mindig kétfázisú (és spirális folyamatban építkező) tevékenység: feltétele a tanácskérővel való *kapcsolat létesítése* – s a kapcsolat kontextusában történő *problémamegoldás* –, ami a felsőoktatásba való felvétel technikai kérdéseire vonatkozó információk nyújtásától egy – ifjúkorban nemritkán keletkező – krízisállapot kezeléséig terjedhet. A kapcsolati szemlélet segít hozzá ahhoz, hogy a hallgatók valamennyi kérdésére *személyes* szinten tudjunk válaszolni.

A problémahelyzetek kisebb-nagyobb érzelmi teltsége akadályja lehet a problémakezelésnek – akár információhiányról, akár egy személyes élethelyzeti krízisről van szó. A problémával foglalkozó ember csak *biztonságos* – kellően személyes – *kapcsolatban* tud olyan feszültségi szintre kerülni, amely lehetővé teszi a problémakezelést: információ befogadását, személyes szintű változás elindítását.

Személyes kapcsolat létesítése során válhat világossá a tanácsadó (így a tanácskérő) számára, *mi is a tanácskérő valódi problémája*, csak a kapcsolatban válik hitelessé a kapható segítség (információs tanácsadás esetén is!). Ilyen értelemben a tanácsadás valamennyi szintjén⁶ meghatáro-

zó szerepe van a tanácskérővel való kapcsolat megteremtésnek – s valamennyi tanácsadónak *segítő* attitűddel és fejlett *kommunikációs készséggel* kell rendelkeznie.

A különböző tanácsadási szintek⁷ egymásra épülő, kölcsönös támogatását feltételezve működhetnek hatékonyan a tanácsadók – mindig a hallgató érdekét szolgáló szinten: megfelelő gazdaságossággal, és sohasem a magára hagyás vagy a túltámogatás szélsőséges formájában.

A személyes tanácsadás jelentős szintje a *konzultációs tanácsadás*. A felvétellel kapcsolatos információs tanácsadástól a tanulmányi és adótanácsadáson keresztül a tanulási tanácsadásig igen széles skálán kerülhet rá sor – elsődlegesen egy-egy információkéréshez kapcsolódva. Szinte valamennyi tájékoztatást kérő küzd mind azzal, hogy nem egészen egyértelműen leírt információkkal találkozik, mind azzal, hogy nehezen tudja a nagy információs anyaghalmból a releváns vagy *számára* releváns, értékes információt kiválasztani, azt saját érdekeinek megfelelően *értékelni*, értelmezni. Leggyakrabban új szempontokat nyújthatunk egy adott probléma megoldásához – anélkül, hogy a konkrét döntési folyamat összetett szálai előkerülnének. Az ilyen konzultáció bizalmi tőkét is épít, s gyakran alapja annak, hogy a hallgatók visszatérjenek a tanácsadóba, ha komolyabb támogatást, elmélyültebb tanácsadást igényelnek.

A tanácsadásban benne rejlik annak a lehetősége is, hogy a hallgató a rendszer működésének kereteiben *megtanulja megkeresni, megtalálni, kialakítani a saját egyedi, neki személyesen megfelelő problémamegoldási módokat, stratégiákat*. Ha ez a folyamat sikeres, akkor hatással van az intézmény és a hallgató harmonikus együttműködésére – s *erősíti* magát a hallgatót.

A PSZICHOLÓGIAI, SZEMÉLYES TANÁCSADÁS KERETEI

Pozsonyban, a hetvenes évek végén, a Comenius egyetemen találkoztam először olyan pszichológusokkal, akik rendszeres és intézményesen vállalt formában egyéni és csoportos tanácsadási lehetőséget biztosítottak diákjaiknak ahhoz, hogy személyes problémáikkal megkereshessék őket. Ma már Európában és Amerikában – és hazánkban is – a felsőoktatási intézményekben általánosan elterjedt a személyes pszichológiai tanácsadás, a karrier-tanácsadás.

A tanácsadás hátterében mindig megtalálható az az emberkép, az a személyiségfelfogás (személyiségelmélet), filozófia, tanácsadás-elmélet, amely a tanácsadó munkáját megalapozza, meghatározza.

Az egyéni és csoportos keretekben folyó, személyes problémákkal foglalkozó *felsőoktatási tanácsadás feladatának azt tekintjük* (akár pszichológus, akár tanácsadási feladatokra felkészült más tanácsadóról van szó), hogy segítse a hallgatókat a felsőoktatás – a tanulás, a pályára ké-

szülés – feladatainak megoldásában, az életkori fejlődési feladataik,⁸ kríziseik jó színvonalú megoldásában, és enyhítse a stresszt. Cél, hogy a diákok kifejlesszék azon képességeiket, amelyek alapján a jövőben is meg tudják oldani problémáikat, döntéseket tudnak hozni. A tanácsadási folyamatban a tanácsadó segíti a környezeti, az interperszonális és intraperszonális erőforrások feltárását, felkutatását, felhasználását – és megerősödését –, annak tudatában, hogy önmaga, a hallgatóval való kapcsolata, maga a tanácsadási helyzet fontos – átmeneti – erőforrás. A tanácsadó feltár, invenciókat alkalmaz, és szolgáltatások igénybevételére tesz javaslatot. Célja, hogy elősegítse a tanácsadásban részt vevő személyek és csoportok egészséges és hatékony fejlődését, energiáik aktivizálását a hatékony problémamegoldásra és az akadályozó problémák megelőzésére.

A felsőoktatásban eltöltött időszak az *ifjúkori személyiségfejlődés* karakteres, krízisekkel telített szakasza.⁹ Erikson jól ismert elmélete szerint az identitás, intimitás, generativitás, éniintegritás pszichoszociális krízisének a megoldását tartjuk a személyiségfejlődés központi feladatának. Marcia¹⁰ az identitáskeresés fejlődésének négy jellemző stádiumát írja le:

- *teljesítők*, akik eredményesen végigjárnak és megoldják az identitásuk kidolgozásának útját;
- *korai zárók*, akik „nem megfelelően gazdag” exploráció során, az exploráció egy korai szakaszában, az identitásképzés intenzív átélése nélkül jutnak öndefinícióhoz;
- *moratóriumosok*, akik küzdenek az identitással, de még nem oldották meg;
- *szétszórtak*, akik explorálásukat folytonosan megszakítva, újabb és újabb területek felé fordulva, kimerítő exploráció hiányában nem tudják megoldani az identitás kérdését.

A tanácsadás szempontjából jelentősége van annak, hogy a diák, amikor felkeresi a tanácsadót, mely fejlődési szakasz problémájával küzd, milyen alapokra épülhet a megoldás, miként lehet segítséget nyújtani az adott fejlődési krízis megoldásában. Konfliktus valamennyi fejlődési feladatból, annak valamennyi stádiumából fakadhat (a legnehezebb a „korai zárók” és a „szétszórtak” problémáin segíteni). A „korai zárás” során kialakított status az ifjúkorban újonnan szerzett tapasztalatok alapján megkérdőjeleződhet. A „moratóriumot” felkavarhatja valamely új – intenzív – élmény. A „szétszórt” – ha kénytelen dönteni – nehéz helyzetbe kerül, hiszen nem megy végig egy problémán; amikor akadályba ütközik, önértékelési problémája támad. Rendszerint egyedül nem képes megbirkózni a helyzettel. Valamennyi tanácskérő esetében más-más belső feltétele van a továbblépésnek, a problémamegoldásnak, amivel a tanácsadónak számolnia kell.

Az emberi élet, a fejlődés *kontextusát* az *feltételrendszer* alakítja, amelyben valaki él. Az életkorilag megoldandó fejlődési feladatok – mint alapvető életkontextus – mellett a felsőoktatásban tanuló diákok számára az életszintérváltás jelentős feltételrendszer-váltást jelent. A középisko-

lás időszakban alapvetően családbázisú élet kortársbázisúvá, kapcsolatbázisúvá válik – ami az egyik oldalról segíti a fejlődési feladatok megoldását, a másiktól azonban kiélezettebbé, kritikusabbá teszi a változás, fejlődés feltételeit.

A tanácsadó számára nagyon fontos, hogy lássa és segítse a fejlődés pozitív kibontakozásának útját. Chickering¹¹ a következő hét, egymáshoz szorosan kapcsolódó faktorban találta meg diákok fejlődési céljait: *a kompetencia elérése, az autonómmá válás, az identitás megalapozása, az interperszonális kapcsolatok felszabadítása, a célok kibontása és az integritás kifejlesztése.*

A felsőoktatási tanácsadás problémaköreit, módszereit hosszan sorolhatnánk – s erről több tanulmány is az érdeklődők rendelkezésére áll. Valójában szinte mindegy, milyen probléma, kérdés kapcsán kerül kapcsolatba a hallgatónkkal a tanácsadó, tudjuk, hogy a kérdések, a problémák, feszültségek mélyén a fejlődési feladatok megoldatlansága áll. A *fokális* – jól kiválasztott célra irányuló – tanácsadás a legtöbb hallgató esetében elegendő segítséget jelent; támogatást nyújt a fejlődési krízisek, feladatok megoldásához.

A *felsőoktatási intézmény keretében megvalósuló tanácsadás* karakteres keretet ad a problémakezeléshez. A keretkontextus egyik fontos üzenete: „diákoknak lehet a felsőoktatási intézmény által is elfogadott problémájuk”, „más diáknak is van problémája” – hiszen ezért létesítették a tanácsadót. A diáktanácsadó keretében történő tanácsadásnak az a – magyarországi tanácsadási, terápiás helyzetektől eltérő – jellemzője, hogy a tanácskérő nem egy egészségügyi intézmény „beteg” státusába kényszerül a problémájával. Nem „kifelé áll a rúdja” a képző intézményből – ha problémája támad –, hanem az adott felsőoktatási intézménybe való tartozás, diákléthez való kötődés érzése erősödik. A *pszichológiai diáktanácsadóban* egy problémás élethelyzetben személyes konfliktussal vagy konfliktusos élethelyzettel küzdő hallgató nem minősül betegnek, míg a klinikai gyakorlatban igen. A felsőoktatási intézmény diáktanácsadójában a *problémamegoldási folyamat önmaga kevésbé válik problémaforrássá*: a tanácskérő nem érzi magát problematikusnak, „nem rendben lévőnek”, deviánsnak attól, hogy pszichológiai tanácsadást vesz igénybe. A diáktanácsadóban a tanácsadóval való kapcsolat során a *diákszerep* előtérben marad. Nem kell a – Magyarországon szokásos – *betegszerepbe kivonulni* ahhoz, hogy foglalkozni lehessen a problémákkal. A diáktanácsadó a problémamegoldás során a diákszerep azon lényegi elemére épít, amelynek alapján – a diáklét kontextusában – egy probléma megfogalmazása, feltárása teljesítménynek tekinthető. Valamennyi egyetemista, jövőre értelmiségi számára igen gyorsan beláthatóvá válik, hogy a problémaérzékenység minden alkotásnak, a fejlődésnek az alapja. A diáklét lényegét alkotja a jövőre készülés, a változás, a társadalomba való *beilleszkedés* útjainak keresése. Az érintettek maguk is egy definiáltan kereső életszerep kihívásainak kontextusában tudják felfogni a személyes szinten jelentkező problémáikat. S minden prob-

léme megoldás – a kontextustól felhatalmazottan, a fejlődési feladatoknak megfelelően – a személyiség érésének átélését idézheti elő, különösen abban a perspektívában, ami a pályára felkészülés, a pályán történő problémamegoldási módok repertoár bővítése révén nyerhető.

A diák azon választásának, azaz döntésének következtében, hogy épp a diáktanácsadót keresi fel a problémájával, a problémamegoldást az egyetemi élet, a diáklét célrendszere, életkeretei közé helyezi, mintegy megerősíti azt, hogy „helyem van ott, amit választottam magamnak”, „bizonytalanságaimmal, problémáimmal együtt az intézménybe tartozom”. A „tartozom valahová”-alapszükséglet nem sérül, hanem megerősítést nyer, olyan mértékben eléggül ki, hogy a tanácskérő kellő biztonságérzettel dolgozhat a hozott problémán, nem „kényszerül” öngazoló fedésekre. A probléma ugyanis – az életkor sajátosságainak megfelelően – szinte mindig az identitásképzésnek egyik alaplémmájához csatlakozik: „Ki vagyok? Kihez, hova tartozom?” A felsőoktatási intézményben a diákifjú számára az egyetemi lét egy olyan szociális moratóriumot (Erikson) biztosít, amelynek keretében az aktuálisan előtérben lévő, de lényegüket tekintve életkori feladatként megoldandó problémák kellő biztonságban dolgozhatók fel. (Azt, hogy ennek a hallgatók számára valódi jelentése van, az is mutatja, hogy a FETA 2000 májusában tartott konferenciáján a SOTE Diáktanácsadójának pszichológus munkatársa arról számolt be, hogy a Diáktanácsadó egy helyen működik a Magatartástudományi Intézet pszichoszomatikus rendelésével, s a munkatársak is részben azonosak. A hallgatók – akár pszichoszomatikus tünet jelentkezése esetén is – a *Diáktanácsadót* keresik meg inkább.)

A diáktanácsadóban dolgozó pszichológus azáltal, hogy finomabb probléma- és helyismerettel rendelkezik az adott felsőoktatási intézményekről és az érintett populációról, sokat segíthet a diákoknak abban, hogy a problémafelvetés kontextusának progresszívabb oldalai reális keretben világíthatóvá legyenek, s a tanulmányok végzése és a pályára készülés hatékonyabb legyen.

Az ifjúkori életszakaszban egy-egy „alkalmi” problémamegoldásnak a konkrét rendeződésnél sokkal tovább ér a hatása azáltal, hogy az ekkor megoldott személyes problémák elejét vehetik nemcsak a nehezebben kezelhető krízishelyzetek kiéleződésének, hanem a későbbiekben még több feszültséget okozó, esetleg lavinaként továbbgörgő problémák felduzzadásának – vagy betokozódásának.

Ugyanakkor – mint minden problémamegoldás – a tanácsadási kapcsolatban történő problémakezelési mód komoly tanulást, tapasztalatszerzést is jelenthet az ifjú számára. Az élet későbbi szakaszában felvetődő személyes és – humán vonatkozású – szakmai problémák hatékony megoldásának egyik mintájaként is szolgálhat. Ezzel nemcsak a személyes életvezetésben felhasználható tapasztalatok birtokába juthat egy tanács-

adáson részt vevő hallgató, hanem valamennyi társas helyzetben – ami értelmiségi pályákon tág hatókört is jelenthet – használhatja a közös problémamegoldásban megtapasztaltakat.

A HALLGATÓK TANÁCSADÁSON VALÓ RÉSZVÉTELÉNEK FELTÉTELEI

Valamennyi felsőoktatásban tanuló diáknak lehetőséget szeretnénk biztosítani arra, hogy személyes segítséget és támogatást kapjon tanulmányi sikerességének eléréséhez, pályája megtervezéséhez, a pályára való alkalmasságának kidolgozásához, személyes fejlődéséhez, harmonikus életvezetési stratégiájának kidolgozásához, aktuálisan jelentkező problémáinak jó színvonalú megoldásához. A tanácsadók, pszichológusok mind a fejlesztő, mind az optimalizáló, mind a gyógyító célú tanácsadás eszköztárával sokoldalúan segíthetik a hallgatókat.

Tudjuk, hogy Magyarországon egy személyes szinten jelentkező probléma megoldásához igen gyéren veszik igénybe a társas kapcsolatokban rejlő erőt. Igen elterjedt még napjainkban is a problémamegoldás káros stratégiáinak alkalmazása: az alkohol, cigaretta, drog, pszichoszomatikus megbetegedések – öngyilkosság. Egy problémával küzdő ember még ma is csak akkor érzi jogosnak, hogy segítségért forduljon – tanácsadóhoz, pszichológushoz, orvoshoz –, ha kiéleződik, szinte szélsőségesen romlik a helyzete.

A diáktanácsadás egészen más szemlélete gyorsan népszerűvé vált a hallgatók körében. Megtanulják használni ezt a tanácsadási formát, ami – természetesen a jövőre nézve – az értelmiségi lét, a változó világ kihívásaira való reagáláskor, személyes problémák, életciklus-váltási feszültségek megoldásakor is mintaadó lehet egy kedvezőbb problémamegoldási stratégia választásában, használatában.

Fontos, hogy a tanácsadás rendszerének egésze elősegítse, hogy létrejöhessen tanácsadási kapcsolat az érintettekkel. El kell érni, hogy mind a hallgatói, mind az intézményi oldal informált legyen a diáktanácsadó szolgáltatásairól, és kölcsönös kapcsolat alapján a tanácsadás segítse a hallgatók aktív beilleszkedését, tanulási hatékonyságát, jövőre, pályára, munkavállalásra való felkészülését, életminőségének színvonalát.

A felsőoktatásban *a tanácsadás funkciója* a megfelelő információk biztosításától, az információs tanácsadástól (a korrekt információbiztosítás, az adott információk felhasználhatósági tartományának megvizsgálása stb.) a terápiás tanácsadásig (pl. a személyes autonómia kiépítéséért végzett munka, krízistanácsadás) terjed.

Megoldandó feladat, hogy a hallgató *azon a tanácsadási szinten* kapjon segítséget, amelyre szüksége van – s amely optimális az adott problémakezelés szempontjából. Ebből a szempontból fontos, hogy az egyéni és csoportos tanácsadásnak *milyen aktív és reagáló formái alakultak*

ki, milyen lehetőségei vannak az „optimalizáló” tanácsadásnak, a fejlesztő és a „gyógyító” terápiás tanácsadásnak, az egyes tanácsadási területeknek – az információs tanácsadástól a pszichológiai tanácsadásig. A személyes tanácsadási feladatok tervezése a hallgatókkal való kapcsolatalakítás szempontjából azon kérdés megtervezését és realizálását jelenti, mennyire aktívan „érjük el” az érdekelt hallgatókat (a „potenciális” problémahordozót), s hogy a hozzánk forduló megkapja azt a figyelmet (ráhangolódást), amely hozzásegíti a tanácsadót, hogy a valós probléma feltáruljon.

Egyéni tanácsadás csak akkor lehet hatékony, ha az érintett hallgató maga is aktívan igényli a tanácsadást. (Az intézmény, a tanárok szívesen „beutalnak”, a hallgató néha „betéved”. Ez sohasem elégséges alap a munkához.) A tanácsadó csoportok szerveződhetnek a diáktanácsadóban tanácsadásra jelentkező hallgatók köréből, illetve a Diáktanácsadó Központ munkatársai által felismert hallgatói szükségletekre épülve, a Diáktanácsadó Központ munkatársai kezdeményezésében akár a curriculum keretében is.

A hallgató-tanácsadó együttműködésre csak megfelelően megkötött szerződés és megfelelő (tanácsadói) irányítás mellett lehet számítani. Kritikus kérdés tehát a tanácsadás szakszerűsége, színvonala. (Egyéni és csoportos tanácsadást, tematikus, illetve önismeret-fejlesztő csoportokat csak a *feladatra kiképzett* tanácsadó, pszichológus, illetve pszichiáter vezethet). A tanácsadói kompetenciák biztos kezelése kulcskérdése a tanácsadásban együttműködő tanácsadóknak.

A felsőoktatásban dolgoznak olyan *tanácsadók*, akik igen jól ismerik a felsőoktatást, a diákokat és problémáikat – s aktívan tudnak segítséget nyújtani a tanulmányi, tanulási, karrier-, életvezetési problémák megoldásában.

A tanácsadásban dolgoznak *pszichológusok*, akik a személyes fejlődésben, problémamegoldásban tudják segíteni a hallgatókat.

Kortárs segítők – érdeklődésüknek, előképzettségüknek, szakmai támogatottságuknak megfelelően – ugyancsak tudnak személyes támogatást nyújtani társaiknak.

Pszichiáterek, orvosok elsődlegesen külső megbízottként, a diáktanácsadóval való kapcsolat keretében foglalkoznak diákjainkkal. Még ha egy egészségügyi intézmény falai közt történik is a diáktanácsadóban kezdeményezett tanácsadás, más (a fent tárgyaltakhoz igazodóan pozitívabb) a kontextusa, mintha nem a diáktanácsadó megkeresése alapján jött volna létre a terápiás kapcsolat a hallgatóval.

A személyes, pszichológiai tanácsadás az adott intézményben folyó képzés elengedhetetlen infrastrukturális háttere.

A tanácsadó foglalkozhat életkori krízisproblémákkal, a pályára készüléssel, a tanulmányok végzésével, társ- és párkapcsolati feszültségekkel. De gyakran kerül kapcsolatba olyanokkal, akik a *rendszer (az intézmény) működésével összefüggően*, abból fakadóan kerülnek nehéz helyzetbe. *Személyes* probléma szintjén jelenik meg az, ami az adott intézmény képzési céljaival, feltételeivel, oktatói stílussal (túlterheltséggel stb.) összefüggően kelt komoly feszültséget az egyes hallgatókban. A tanácsadónak – miközben a konkrét személyes probléma szintjén foglalkozik a kliensével – figyelnie kell a *kontextusra*, amiben a probléma megjelenik. Tanácsadási feladat ezekkel a problémákkal közvetve *is* dolgozni – s a tanácsadás eszközzel *preventív, fejlesztő* vagy *curatív* módon segítséget nyújtani a problémák kezeléséhez.

Nem elégséges a „csak” személyes tanácsadásra épülő tanácsadási „ambulancia” modelljében gondolkodni akkor, amikor a felsőoktatási tanácsadás egészéről, intézményes rendszeréről van szó. Nyilvánvaló az is, hogy személyes tanácsadás „felvevőjévé válik” a rendszerben keletkező problémáknak, s ekként maga is részévé válik a rendszernek.

Rajnai Nadinka

A karrier-tanácsadás szerepe a felsőoktatásban

A felsőoktatás kulcsszerepe a munka világába való átmenet előkészítésében tagadhatatlan.

A PÁLYATANÁCSADÁS ÉS A KARRIER-TANÁCSADÁS VISZONYA

A felsőoktatásban a „tanácsadás” szinte egyidős az egyetemekkel. Az angliai „ancient universities”, mint Oxford, Cambridge vagy St. Andrews a 14. századtól tutorális rendszerben oktatják diákjaikat.¹² A tutor a szakmai képzés mellett a szakmai irányítás mentori szerepét is ellátta. A rendszer diverzifikálódásával egyre többféle hallgató és igény jelent meg. A mai felsőoktatási tanácsadás általános területei:¹³

- tanulmányi tanácsadás;
- pályaválasztási tanácsadás;
- diákjóléti szolgálat;
- pszichológiai tanácsadás;
- nemzetközi irodák;
- szolgáltatások fogyatékos hallgatóknak;
- szolgáltatások egyéb speciális igényű csoportoknak (külföldiek, idősebb diákok, *bölcsészhallgatók*, tehetséges diákok stb.).¹⁴

Ezek közül a pályatanácsadás és a karrier-tanácsadás fogalma egymástól nehezen elkülöníthető. Az angol nyelvterületen a „career counselling” kifejezést mindkét tanácsadási formára használják. A magyar nyelvben a két fogalom elválik, de a karrier-tanácsadás elnevezés ma még sok félreértés forrása. A hétköznapi szóhasználatban az erőszakos önérvényesítés, törtetés képzete is kapcsolódik hozzá.

A fogalom eredeti jelentése „kocsiút, kerékvágás”, amely folyamatosan előrehalad.

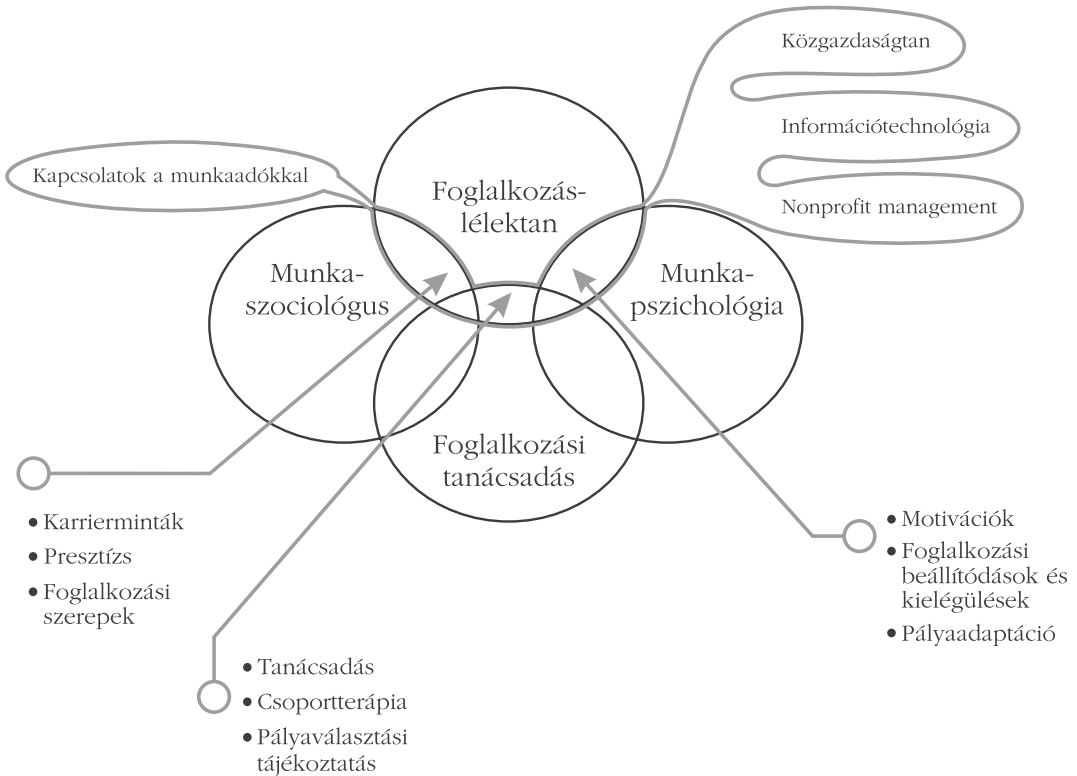
A felsőoktatási karrier-tanácsadás szakmai értelemben olyan komplex tanácsadási folyamat, amelynek célja a hallgatók sikeres munkavállalásának előkészítése. A karrier ebben az összefüggésben az egyéni életút munkával töltött szakaszát jelenti, amely során a kliensnek szintetizálnia kell képességeit, képzettségét, a munkaerőpiac által kínált lehetőségeket és a munkán kívüli életszerepeit.

A tanácsadás kiterjedhet a megfelelő felsőoktatási intézmény, vagy azon belül a szak, szakirány kiválasztásában nyújtott segítségre, a munkaerőpiaci stratégiák – tájékoztatás és információrendszerezés, felvételi és kiválasztási eljárások – elsajátításának biztosítására, valamint a kliensek hosszú távon is rugalmas karriertervezési készségének fejlesztésére.

Mindez több ponton egybeesik a pályaválasztási tanácsadás célkitűzéseivel: „Hazai pályaválasztási tanácsadásunk célja, hogy permanens segítséget nyújtson az életpálya alakulásának valamennyi szakaszában.”¹⁵ „A pályaválasztási tanácsadás egyik legfőbb jellegzetessége éppen komplexitása, interdiszciplináris jellege” – állapítja meg Ritoók Pálné.¹⁶

Ha a *pályatanácsadás* ilyen holisztikus szemlélet megvalósítását tűzi ki célul, van-e értelme egyéb tanácsadási formákat leválasztani róla? Elméleti szempontból egy klasszikus ábra – a karrier-tanácsadás beillesztésével – áttekinthetőbbé teszi *e két tanácsadási terület viszonyát*:

Crites eredeti ábrája¹⁷ 1969-ben még nem szemlélteti a foglalkozási tanácsadás és a munkapszichológia, illetve munkaszociológia közös területét. Az eltelt időben azonban részben a kutatások, részben a személyi és szervezeti átfedések miatt a három, korábban diszjunkt halmaz uniói is kialakultak. A karrier-tanácsadás e részeket foglalja magába, kiegészülve alkalmazott elemekkel a közgazdaságtan, az informatika és információtechnológia, valamint a nonprofit menedzsment területéről.

Az elméleti kereten túl a megkülönböztetés további alapja a két tanácsadási forma eltérő *fókusza*. A *pályaválasztási tanácsadás* figyelmének középpontjában a *kliens személyes fejlődésének kiteljesítése* áll. Képes integrálni a személy szerepeit (l. Super életszívárványa¹⁸), bele tud helyezkedni a kliens identitásalakulásának éppen zajló folyamataiba, miközben érvényesíti az életútszemléletet. Ebben a keretben rugalmasan kezelhet speciális igényű csoportokat (például fogyatékkal élők, romák, ötven éven felüli munkavállalók), de a tényezők figyelembevétele, amelyek a személyes kiteljesedés terét behatárolják, másodlagos marad. A *karrier-tanácsadás az egyén és az „objektív meghatározók” szintézisére* koncentrál: a munkaerőpiac változásainak gyors feldolgozása révén naprakész információkat és élő kapcsolatokat kínál, elősegítve a kliensek hatékony beilleszkedését és érvényesülését. Véleményem szerint nem ítéhető sem egyik, sem másik forma előnyösnek, ha a kliens érdekét keressük. Ma is vannak, akiknek pályaválasztási, pályaorientációs vagy pályakorrekciós tanácsadás tud segíteni, de egyre nő azoknak a hallgatónak a száma, akik a karrier-tanácsadás dinamikusabb, munkaerőpiac-orientáltabb szolgáltatásait igénylik.

A *tanácsadó–kliens kapcsolat* szakmai szempontból szintén *érzékelte- sen különbözteti el a két tanácsadási területet*. E kapcsolat jellemzésére számos modell született,¹⁹ amelyek közül egy, a kapcsolati formát és a folyamatot egyaránt megragadó elméletet Schein (1978), valamint Kurpius és munkatársai (1976, 1978) dolgoztak ki.

A *szakértői szolgáltató modell* lényege, hogy a tanácsadó a kliens rendelkezésére bocsátja speciális szakmai tudását. A megrendelő – idő vagy hozzáértés híján – igénybe veszi ezt a szolgáltatást. A modell előnye, hogy a tanácsadó speciális gyakorlatra és szakértelemre tehet szert, a kliens pedig mentes marad a lehetőségeit meghaladó problémák megoldásának kényszerétől, és szabadságot élvez a kompetenciakörébe tartozó feladatok területén. A kapcsolat negatív kimenetelű, amennyiben a megrendelő sikertelennek ítéli a tanácsadót.

Az *orvosi előíró modell* a tanácsadó számára lehetőséget ad, hogy megítélje a kliens helyzetét, és a diagnózis alapján megoldást javasoljon. A probléma ebben az esetben – mintegy harmadik elemként – a kapcsolaton kívül marad. A modell haszna nyilvánvaló, ha a kliens bizonytalan, de helyzetében hatékony cselekvésre lenne szükség. A megítélés és a felelősségvállalás kérdése azonban válasz nélkül marad.

A *közvetítői hálózatszervező modellben* a tanácsadó koordinátori szerepet tölt be. Felkutatja és fölhasználja más szervezetek létező szolgáltatásait, és a kliens igényének megfelelően saját hatáskörében újakat hív életre. A kliens így nagy eséllyel jut adekvát segítséghez, ha meg tudja fogalmazni, mire van szüksége. A tanácsadási folyamatban ez utóbbi sokszor az egyik legfontosabb és legnehezebb lépés, háttérbe szorúlása bizonyos esetekben a modell alkalmazása ellen szól.

Az *együttműködői folyamatkövető modell* lehetőséget ad a kliens és tanácsadó kiegyensúlyozott kapcsolatára. A probléma megoldása továbbra is a kliens feladata és felelőssége, ebben a tanácsadó együttműködése facilitálja őt. A siker feltétele, hogy fölkészültek legyünk a tanácsadási készségek, micro-skillek területén, a kliens pedig aktívan vállalja problémáját és a megoldással járó munkát. A mögöttes cél minden esetben az, hogy a személyek segítséget kapjanak lehetőségeik világosabb megfogalmazásában és céljaik elérésében.

Gladding a modellek bemutatásával a tanácsadás időbeli fejlődését is illusztrálja. Véleményem szerint azonban az egyes modellek létjogosultsága nem csökkent, a differenciálódás eredményeképp csupán egyre hatékonyabban tudjuk kezelni a különböző típusú feladatokat. Ezért gondolom, hogy *a karrier-tanácsadás és a pályatanácsadás előnyei egyaránt érvényesülhetnek a tudatos modellválasztás esetén*.

A karrier-tanácsadás hatékonyan főleg az első három modell keretei közt tud működni. Hangsúlyos az információs tanácsadás, amely az első modellben végezhető professzionálisan. A felvételi és kiválasztási folyamat-

ban szükséges technikák elsajátítására a második modell ad teret: hogyan kell életrajzot írni, interjún szerepelni, mi történik egy assessment centerben – ezek a kérdések minden alkalommal visszatérnek, és legpontosabban személyes találkozáskor, például csoportban válaszolhatók meg. A munkaerőpiac szereplőivel való kapcsolattartáshoz és a tanácsadás feltételeit biztosító fundraising tevékenységhez a harmadik modellben érdemes dolgoznunk. A karrier-tanácsadó szolgáltatásai ebben az esetben magukba foglalhatják a pályatanácsadó pszichológussal kialakított kapcsolatot is. A negyedik modell neki ad elegendő mozgásteret az egyéni fókusz érvényesítéséhez.

„Minél inkább individualizálódnak a problémák, annál több munka vár a tanácsadókra. Ebben az értelemben maguknak a tanácsadóknak is érdekük a folyamat »egyéniesítése«.”²⁰

Így a kliensek igényein túl a szakma fejlődését szolgálja majd, ha a hagyományos pályatanácsadás és a napjainkban kialakuló karrier-tanácsadás a tartózkodó méregetés helyett a határterületek és részfeladatok definiálásával együttműködésre törekszik.

A KARRIER-TANÁCSADÁS NEMZETKÖZI TRENDJEI

A karrier-tanácsadás a 19. század végén Angliában indult útjára. Oxford kollégiumai életre hívták az „appointments committee-t”, hogy segítsen a diákok orientálásában. Az igényre felelő szolgáltatás a második világháború után vált általánossá, fejlődését a munkaerőpiac diverzifikálódása és a nyolcvanas évek gazdasági recesszióját enyhítő állami szerepvállalás serkentette.²¹

Hasonló a pályaválasztási tanácsadás fejlődésmenete. Angliában a recesszió idején fogadták el azt az irányelvet, hogy a munkaerőpiac képviselőit és az oktatásban résztvevőket közelebbi kapcsolatba kell hozni egymással, előmozdítandó a reális igények és lehetőségek megfogalmazását. Ennek eredményeként ma minden angol egyetemen és főiskolán működik karrierszolgálat.²²

Ezek az egységek azonban idegen testként detektálódnának az oktatásban, ha maguk az intézmények nem tartanák elemi érdeküknek a karrier-tanácsadás biztosítását. A fejkvótából és tandíjból élő egyetemek akkor számíthatnak jelentezőkre, ha az intézményi presztízs és az oktatás minősége mellett ígéretet tesznek a befektetett pénz és energia megtérülésére.²³ Ám a diploma érvényesítése a tömegképzés és a képlékeny munkaerőpiac viszonyai²⁴ között még a tehetséges diákok számára is komoly feladat. Így elegendő és megfelelő színvonalú hallgató csak akkor jelentkezik, ha a tudás és a végzettség mellett a szükséges információk, kapcsolatok és technikák is rendelkezésére állnak e portfólió értékesítéséhez.

Az intézményi szerepvállalás Európa egyes országaiban eltérő mértékű. Ez adódik a különböző finanszírozási politikákból és az oktatás irányelveiből: „Az angol egyetemek hagyományosan nagyobb érdeklődést mutatnak diákjaik személyes fejlődése iránt, szemben a német egyetemek kutatásközpontúságával és a francia rendszer hangsúlyosabb gyakorlati képzésével. Ezek a különbségek inkább fokozatiak, mint minőségiek.”²⁵ A karrier-tanácsadásban az angol megoldás ellenpontja a német minta: itt a felsőoktatás és a munkaerőpiac összekapcsolását a Szövetségi Munkaügyi Hivatal végzi, az ország alig néhány egyetemén működik karrierszolgálat.²⁶

Az angol felsőoktatásban működő karrierszolgálatok fölépítésének és tevékenységének²⁷ keresztmetszete egyben bemutatja a karrier-tanácsadás mindennapi feladatait. Iskolatípustól és az oktatott szakok spektrumától függetlenül Angliában átlagosan egy munkatárs jut ezer hallgatóra. Kiterjedtebb intézményekben a szolgálat munkatársai egy-egy speciális területet látnak el: adminisztrációs feladatokat, informatikai fejlesztést, kapcsolattartást a munkaadókkal, így a back-office tevékenység biztosításával a tanácsadókat szabadabbá teszik a szakmai munkára. (A karrier-tanácsadás nem speciálisan a pszichológiához kötődő terület, a tanácsadók képzése többnyire egy, a területtől független diplomára épül. Ennek haszna, hogy a sokféle szakterület hallgatóját többféle előzetes tapasztalattal rendelkező szakember fogadja.)

A tanácsadási formák között a papíralapú és virtuális szolgáltatásokon túl egyaránt lehetőség van egészen rövid konzultációra és többüléses pályatanácsadásra.²⁸ Gyakoriak a csoportos módszerek: vagy egyszeri, rövid workshop jelleggel, vagy a curriculumba épülve végig egy félév folyamán.

A karrierszolgálatok klienseinek köre igen tág: rendelkezésükre állnak a diákoknak az egyetemi évek alatt, a végzős hallgatóknak, a doktoranduszoknak és másoddiplomásoknak, az egyetem szerződéssel alkalmazott előadóknak, akik megbízásuk letelte után új állást keresnek. Szolgáltatnak az egyetem mint intézmény, az intézetek és szakok felé. Nyilvántartják a végzett hallgatók elhelyezkedési adatait (ez az információ nélkülözhetetlen az intézmény marketingjében, és érv az egységek vezetői kezében a források felosztásánál). Kiemelkedő jelentőségű kliensek továbbá a munkaadók: tőlük célzatosan beszerzik a hallgatók számára szükséges információkat.

A szolgálatok tevékenységének három fő célja a személyes tanácsadás, az információ és a gyakorlati lehetőségek biztosítása. A tanácsadás fókuszja az önismerettől a döntéstámogatáson át a munkaerőpiacon alkalmazható technikák és készségek gyakorlásáig terjed. Az információk biztosítása terén a beszerzés mellett a szűrés és a rendszerezés lett elsődleges feladatuk. A szolgálatokban a legtöbb helyet általában az információs

szoba és a benne található számos dosszié, számítógépes program, videokazetta és szóróanyag foglalja el – nem beszélve az internet egyre szélesedő alkalmazásáról.

A gyakorlati lehetőségek fogalma széles: lefedi a nyári munkát, a néhány hetes szakmai gyakorlatot, a munkáltatók által kínált hétvégi tréninget vagy elméleti kurzust, az önkéntes karitatív tevékenységet és a tényleges, diploma utáni elhelyezkedést. A szolgálat napi kapcsolatban van a munkaadókkal és más szervezetekkel, hogy naprakész tájékoztatást adhasson a lehetőségekről. Általános irányelv, hogy csak a szakmai munkával kapcsolatos ajánlatokat tartják nyilván, a részidős diákmunka szervezése többnyire a hallgatói önkormányzat feladata.

Hatékonyaságuk érdekében a karrierszolgálatok együttműködése nélkülözhetetlen. Az Association of Graduate Careers Advisory Services (AgCAS) több mint 1000 tagot tömörít. Az AGCAS kapcsolja a karrierszolgálatokat nemzetközi szervezetekbe, például a FEDORA-ba (Forum Européen de l'Orientation Académique).²⁹

A KARRIER-TANÁCSADÁS MAGYARORSZÁGON

Hazánkban a felsőoktatási karrier-tanácsadás néhány éve kezd elterjedtté válni – válaszképpen a piaci igényekre. A karrierirodák hallgatói aktivitással vagy intézménytől független szervezetek kezdeményezésére jöttek létre. Az országban jelenleg négy-öt felsőoktatási intézményben találunk hivatalos karrierirodát. Számos helyen a már korábban is létező diáktanácsadó szolgálatok profilja bővült ezzel a szolgáltatással. Több egyetem és főiskola hallgatói szervezetei intenzíven érdeklődnek a téma iránt, ez mutatkozik meg az utóbbi időben megsokasodott képzések és konferenciák látogatottságán. A területen dolgozók 1998-ban érdek-képviselői szövetségbe tömörültek (AGORA), amely azonban rövid idő után fölbomlott. Úgy tűnik, a felsőoktatási karrier-tanácsadás sorsa jelenleg kialakulatlan.

Egy új szolgáltatási rendszer kezdetekor természetes, hogy fokozatosan épül, eleinte szűkebb választékot kínál. A magyar hallgatók a karrierirodában jelenleg főleg állásvadászati technikák oktatását, állásajánlatokat találnak, és részt vehetnek állásbörzéken vagy karrierforumokon. Ez utóbbi alkalmak igen jelentősek a karrierirodák életében, egyrészt a rendkívül összetett szervezési munkálatok, másrészt a bevétel miatt. A munkaerőpiac munkáltatói oldala is kifejezetten támogatja e nagyszabású események megvalósulását. Így középtávon számolnunk kell azzal a veszéllyel, hogy a hallgatók és munkaadók mint kliensek prioritása fölcserelődik, és a piaci viszonyok tompítatlan érvényesülése megszilárdítja a tevékenység „iroda” jellegét a tanácsadást is magában foglaló szolgálat helyett.

„A pályaismeret tanítása és a pályaválasztási tanácsadás hatékony programjainak kidolgozása további fontos pótlólagos tényezője az oktatás és a gazdaság közötti szorosabb kapcsolatok kialakításának.”³⁰ Ezeket a karrierépítésben hatékony programokat a diáktanácsadók és a karrierirodák is felvehetnék programjaikba.

Mivel a tanácsadás egészének magyarországi fejlődése a pályatanácsadásból indult ki, a karrier-tanácsadás megújulási törekvései is köthetnének a szakma új filozófiájához „...a tanácsadás filozófiája és attitűdje megváltozott: a gondoskodó, paternalista tanácsadás illúziója helyett arra halad, hogy segítségével az emberek képesek legyenek életük függetlenebb, kompetensebb tervezésére és vezetésére.”³¹

Probléma, hogy ma nem könnyen képzelhető el a szolgáltatási profil bővítése olyan összetevőkkel, amelyek nem a munkaadók és hallgatók közvetlen egymásra találását biztosítják. Márpedig az egyénre figyelő, pszichológiai elemeket magában foglaló szakszerű tanácsadás csak közvetett kapcsolatban áll a profitabilitással.³²

KÖVETKEZTETÉSEK LEENDŐ TANÁCSADÓK ÉS KLIENSEK SZÁMÁRA

A pszichológiai tanácsadás elemei jól beépíthetők a karrier-tanácsadásban elindult szolgáltatások professzionális működtetésébe, illetve a szolgáltatási profil bővítésébe. A tanácsadó irodák hatékonyabbak, ha sokféle szolgáltatásukhoz rugalmasan képesek társítani a tanácsadási modelleket. Ehhez ismerniük kell az egyes modellek alkalmazhatóságának körét, a kontraindikációkat, valamint azokat a tanácsadói készségeket és módszereket, amelyek az egyes modellekben a legelőnyösebbek. A karrierirodák jelenleg a szolgáltatási és orvosi modell kereteit használják ki, fejlődésük távlataiban a hálózatszervező és folyamatkövető tanácsadás megvalósítása állhat.

Szakmai tapasztalatok igazolják,³³ hogy a folyamatkövető pszichológiai szemlélet eredményes a karrier-tanácsadás dinamikus világában is. Az egyik lehetőség a „positive uncertainty”.³⁴ Ez egy kiegyensúlyozott, világos és átgondolt döntés, amely megalapozza a kliens rugalmas alkalmazkodóképességét. Fontosnak látják, hogy a kliens képes legyen helyzetének relatív, reflektív értelmezésére, amihez bizony szükséges a főnálló viszonyok megkérdőjelezése. A tőzsdei stratégiákban e szemlélet érvényesítése megszokott, ezt ülteti át Amundson a karrier-tanácsadás módszerei közé. Egyszerűen fogalmazva akkor kell fontolóra vennünk a változtatást, amikor a dolgok éppen jól mennek.

Mindez nem jelenti a felsőoktatási karrier-tanácsadás mozgalmának teljes beolvadását a pálya-tanácsadási hagyományokon épülő szervezetbe. A lényeg, hogy az egyes területek szakemberei fölismerjék a pálya-tanácsadás és a karrier-tanácsadás együttműködésének szakmai előnyeit.

***Ha Te lennél Kolumbusz,
hogy szerezned meg a Santa Mariát?***

**Te hogyan pályáznál
egy mai ösztöndíjra, mai munkára... ?**

DIÁKTANÁCSADÓ
ÉS INFORMÁCIÓS IRODA

szervezésében 3x1 órás
tanfolyamok indulnak
6 – 8 fős csoportokban a

MOST megtanulhatod a pályázatírás fortélyait!

Időpont-egyeztetés: 2000. április 4. (kedd) du. 4 órakor,
ill. folyamatosan lehet jelentkezni

Hely: KJF Diáktanácsadó, 8000 Székesfehérvár,
Szabadságharcos u., Ybl. épület

Jelentkezés módja: telefonon, e-mailben, személyesen
Ozorák Eszter: 22/312-152/462

Vezeti: Szűcs Gabriella könyvtáros-tanár 22/311-265/164

HIPOTÉZIS:

a föld gömbölyű, így ha nyugatra hajózunk,
akkor eljutunk Indiába.

CÉL:

feltérképezni az új tengeri utat,
3 hajónyi fűszert hozni!

HOGYAN:

pályázzunk Izabellához!

Az ELTE BTK Diáktanácsadó Központja

Az intézmény neve:

Eötvös Loránd Tudomány Egyetem

Bölcsészettudományi Kar Diáktanácsadó Központ

Címe: Az ELTE BTK – költözései miatt

a 2000/2001-es tanévben – élő címeink:

Tanulmányi Tanácsadás, Adótanácsadás,

Külföldieknek szóló tanácsadás:

1052, Pesti Barnabás utca 2 I/4,

☎ 267-0966/5463

Kortárstanácsadás, Jogi tanácsadás, Pszichológiai tanácsadás,

Karrierinformációk és tanácsadás:

1088 Múzeum körút 4/D épület alagsor 115,

☎ 266-9100, 267-0966/5066

Pszichológiai tanácsadás:

1052, Pesti Barnabás utca ? I/4,

☎ 267-0966/5222

Egészségügyi tanácsadás: dr. Kaposvári Júlia

(telefonos bejelentkezéssel: 382-2395, Hengermalom utca)

Vezető: Ritoókné Ádám Magda

A DTK az ELTE Bölcsészettudományi Karának Dékáni Hivatala alá tartozik. Szervezetileg három fő egység alkotja: a *Tanulmányi Osztály Ügyfélszolgálati Irodája*, az *Életvezetési Diáktanácsadó* és a *Kortárs segítő csoport*, melyek fúziójából jött létre a *Programfinanszírozási pályázat* keretében elnyert támogatásból 1997-ben a *DTK*. A tanulmányi részleg közvetlenül a Dékáni Hivatal vezetője alá tartozik, és második körben a DTK vezetője alá, míg az *Életvezetési Diáktanácsadó* és a *Kortárs Csoport* közvetlenül a DTK vezetője alá tartozik. Az *Életvezetési* és a *Kortárs Csoport* munkáját a DTK koordinátora segíti, ezzel könnyítve a vezető munkáját is. Az *Életvezetési Tanácsadó*ban nincsenek hierarchikus szervezeti szintek. Több szakember (belső és külső) dolgozik együtt. A kortárs csoportnak egy – elsősorban koordináló – vezetője van, aki jelen esetben a DTK koordinátora.

Fordulópontok a DTK kialakulásában: 1986-ban Ritoók Magda és Rajnai Nadinka létrehozta – a pszichológia tanszékekhez kötődően – a *Pszichológiai Diáktanácsadót*, a jelenlegi DTK szervezeti és működési alapját. Az ő „bábáskodásukkal” alakult meg 1993-ban a *Kortárs segítő csoport* is. A kiemelkedő problémaérzékenységet mutató hallgatók speciális felkészítést követően kezdik meg mindennapi munkájukat, együttműködve mindkét egységgel. A *Tanulmányi Osztály Ügyfélszolgálati Irodájával*, a harmadik szervezeti egységgel az előző két csoport 1997-ben lépett kapcsolatra. A kereditrendszer bevezetésének kísérleti szakaszában az ELTE létrehozott a TO mellett egy diáktanácsadót. Ekkorra már adva voltak egy komplex szolgáltatás elindításának szervezeti és anyagi alapjai, továbbá számos elképzelés ahhoz, miként lehet egy minél szélesebb kompetenciájú diáktanácsadót létrehozni és kihasználtná tenni. Két év során összegyűlt annyi tapasztalat, melyre támaszkodva 1999-ben az első reformokat tervezni és a Soros Alapítvány segítségével kivitelezni le-

hetett. A szervezeti szinten kívánatos változások: a hallgatók eltérő igényeihez szabott nyitvatartás és a belső minőségbiztosítás kidolgozása. Tartalmi szinten: a piacgazdaságnak megfelelő karriertervek, -lehetőségek és -tapasztalatok tudatosítása a hallgatókban és adekvát segítségnyújtása a változtatáshoz, hozzájárulás ahhoz, hogy mind az egyetem maga, mind a hallgatók, a jelen világ előnyeinek és hátrányainak megfelelő szemlélettel felvértezve, tudatosabban és magasabb minőséggel működhessenek, akárcsak a DTK maga...

Az elvárások: a hallgatók és az intézmény részéről egyaránt kiemelt elvárásként fogalmazódik meg a minél teljesebb körű szolgáltatás, valamint az, hogy minél pontosabban lehessen tudni, melyik szolgáltatást hol lehet igénybe venni. A másik domináns igény az intézmény és a társadalom részéről, hogy a mentálhigiénés szolgáltatás preventív jelleggel is működjön. Kétoldalú elvárás továbbá, hogy minél kevesebb várokozással és lehetőleg egy helyen vagy egymáshoz közel lehessen megtalálni a különféle segítségeket. Az egyéb területek igényeit úgy is jellemezhetnénk, hogy a kínálat vonzza a keresletet, hiszen nálunk működik legnagyobb létszámban pszichológiai tanácsadás, amire nemcsak a karról, hanem gyakorlatilag Budapest vonzáskörzetéből (akár felsőoktatáson kívülről is) érkeznek jelentkezők.

Az intézmény részéről kiemelt elvárás, hogy a leendő humán értelmiség – különösen a leendő pedagógusok – egyrészt mozogjon biztonsággal és képzettségének megfelelően a piacgazdaság lehetőségei és korlátai között, másrészt tegye mindezt azzal az egészséges lelkiállattal, amely a minőségi pedagógiai munka elengedhetetlen alapja és feltétele. Ezt a mindennapokban a személyiségfejlesztés lehetőségeinek biztosításával és az intézményi keretek között az évek során bejárattott „küldési” rendszerrel valósítjuk meg. A rendszer lényege, hogy ha akár a tanároknál, akár a kari hivatalok dolgozóinál felbukkan egy problémás eset, tudják és merjék a DTK-ba küldeni.

Alapelvek, célkitűzések, feladatok: alapvető cél az egyetemi hallgatók intézményi beilleszkedését és sikeres tájékozódását, tanulmányi nehézségeinek megoldását segítő komplex információs és mentálhigiénés felsőoktatási diáktanácsadás folyamatos fejlesztése (a nyugati felsőoktatásban eredményesen működő, hallgatóbarát, szolgáltató profilú „student advising service” mintájára). Biztosítani akarjuk a kezdődő egyetemi integrációban rejlő lehetőségek gyakorlati megvalósítását segítő információk eljuttatását a hallgatókhoz, továbbá a választási lehetőségek elmélyítését mind az egyetemi, mind az életpályák szintjén. Cél a hallgatók életpálya-építését, karriertervezését, munkaerő-piaci esélyeinek javítását célzó szolgáltatások folyamatos és reflektív fejlesztése, az ezekhez szükséges tárgyi és szakértői feltételek biztosítása; a fogyatékos hallgatók rehabilitációjában nyújtott szakmai segítség, különös tekintettel a folyamatosan zajló épületátalakítási beruházások tervezésénél adott szakmai szempontokra; az egyetemre készülő középiskolás diákok pályamentésének és pályaszocializációjának segítése, mellyel tudatosod-

nak az egyetem és a munkaerőpiac lehetséges kapcsolatai, valamint a diákok felkészülhetnek a megváltozott egyetemi létre, a választáshoz szükséges információik megnövekednek, így preventíven készülnek fel az egyetemi tanulmányok kezdetekor fellépő stressz, esetleg krízis kezelésére.

Tevékenységek és szolgáltatások: a tanév elején a gólyáknak kézbe adandó információs anyagok előkészítésében a diáktanácsadó munkatársai mellett a kortárs segítők is aktívan részt vesznek, akárcsak az augusztus végi vagy szeptember eleji Felkészítő Napokon, melyeken átlag kétszáz elsős vesz részt. Ezen anyagok természetesen évközben is rendelkezésre állnak, csakúgy, mint a karra érkezett álláshirdetések és ösztöndíj-lehetőségek, melyeket a diáktanácsadó is azonnal megkap. A gólyatábor és a Felkészítő Napok másik nagy lehetősége a diáktanácsadó számára az, hogy ezeken közvetlenül érhetőek el és mérhetőek fel a hallgatók igényei, várákozásai, bizonytalanságai és véleményei. A Felkészítő Napok tavalyi tanulságaként az információk közé beépítettük a várható tanulmányi nehézségeket, melyeket a kreditrendszerhez igen hasonló önálló egyéni tanrend kialakítása indukál, s amelyeket csoportos tanulmányi tanácsadás keretében is lehet kezelni, fel lehet rá készíteni a hallgatókat.

Egyéni tanulmányi tanácsadás és ügyintézés: szemeszterenként 3000 és 4000 között mozog azon hallgatók száma, akik igénybe veszik a Tanulmányi Diáktanácsadó szolgáltatásait, hiszen a karon csak itt van ilyen szolgáltatás. A tantárgyfelvételtől kezdve a tanítási gyakorlaton át a szakdolgozatig minden probléma megoldásában rendelkezésre állnak a munkatársak, sőt vannak olyan területek, amelyek intézését sikerült ide koncentrálni, így a diákoknak csak egy helyen kell várákozniuk ügyeik intézésére. A kifejezetten tanulási problémákkal jelentkező hallgatókat a kortárs segítők vagy a pszichológusok látják el, az ügyintéző kollégák jó helyzetfelismerésének köszönhetően legtöbbször szinte azonnali kapcsolatfelvétellel. Új rendszerű problémát jelentenek a középiskolások, akik a felvétellel kapcsolatban keresik fel a DTK-nak ezt a részét, továbbá azok, akik valamelyik másik egyetemről szeretnének átjelentkezni, ellátásuk egyre nagyobb kapacitást igényel.

Az egyéni pszichológiai tanácsadásra folyamatosan emelkedő kereslet mutatkozik, ami egyrészt gyakran munkaidőn túli elfoglaltságot, másrészt komoly megterhelést jelent a DTK-ban dolgozó pszichológusoknak. Több esetben is igénybe vesszük külső szakemberek segítségét, akik egész évben folyamatosan tartanak tanácsadási és a terápiás üléseket. Tíz munkatársunk félénként kb. 40–50 hallgatóval, kb. 200–250 órában folytat rövidebb-hosszabb tanácsadást, esetleg terápiát. Attól függően, hogy a klienseknek mire van igényük és szükségük, vannak együlése tanácsadási és harmincüléses terápiás kapcsolatok is. Vállaltuk és vállaljuk minden más felsőoktatási intézmény hallgatójának pszichológiai ellátását külön felkérés nélkül is, bízva abban, hogy idővel ezen intézmények sem szorulnak majd rá a segítségünkre.

A kortárs tanácsadást a legtöbb hallgató a tárgyfelvételi időszakban, illetve még a Felkészítő Napokon veszi igénybe, elsősorban információs, eligazodási, illetve karrier-tanácsadási kérdésekkel. Ezt a munkát szinte lehetetlen adminisztrálni, hisz a tárgyfelvételi napokban a kortársak is órarendjüket készítik, és emellett végzik munkájukat, amely meglehetősen esetleges, gyakran ők mennek oda a folyosón a tanácsalannak látszó emberekhez.

A karrierinformációk és -tanácsadás területe rejti a legtöbb lehetőséget. Tapasztalataink szerint a hallgatók egy része valóban a karrierje tervezésével kapcsolatban keresi fel irodánkat, céljaikat, nehézségeiket, bizonytalanságaikat, információhiányukat kommunikálva, míg a másik jelentős hányad a saját életének nehézségeit rejti el egy-egy karrierprobléma mögé. Munkatársunk mindkét feladatot magas szinten látja el, így nagyban megkönnyíti a DTK működését, hiszen két nagyon érzékeny és fontos területet köt össze és választ szét egyszerre. Ez jól szemlélteti azt, hogy a felsőoktatásban működő tanácsadóknak miért kell rendszerben működniük.

A külföldi hallgatóknak kínált konzultációs lehetőség kihasználtsága ebben az évben alacsony volt. A külföldi hallgatók beilleszkedési problémájukból fakadóan nehezen megközelíthetők, ami a tanácskérést is nehezíti. Gyakran nem a professzionális tanácsadó szolgáltatásait, hanem ismerőseik segítségét kérik. E tapasztalatokkal együtt fent kívánjuk tartani az ügyeleti időpontokat, de ki kell lépniük az ügyeleti helyiségből.

A jogi tanácsadás az egyik legkedveltebb tanácsadási forma, hiszen a munkajogtól az életrendezési kérdéseken át a katonai szolgálat problémáig különféle területeken veszik igénybe. A legtöbb hallgatónak komoly anyagi nehézséget jelentene, ha ügyvéd szolgáltatásait kellene megfizetnie – itt ingyen is szakszerű választ kapnak kérdéseikre. Évente 70–80 fő keresi fel irodánkat.

Adótanácsadás: számos hallgató dolgozik tanulás mellett, komoly megtakarítást jelent számukra ez a tanácsadási forma. A tanácsot kérők évi átlaga: 35–45 fő.

Az egészségügyi tanácsadást azon hallgatóinknak biztosítottuk lehetőségként, akik távol élnek házi orvosuktól, így egy-egy betegség esetleg komoly anyagi következményekkel járna számukra. Az orvosi segítség a DTK-rendszerében a gyors továbbküldési lehetőséget is jelenti, hisz a tanulmányi beilleszkedést egészségügyi problémák is nehezíthetik, és sok időt eltölthet valaki az egészségügy rendszerében, amíg kiderül, mi is a baja... Évente körülbelül 15–20 hallgató veszi igénybe.

Képzések és tréningek: a diáktanácsadóban dolgozó pszichológusok közül többen is részt vesznek az egyetemi oktatásban, ami a szükségszerű tanításon kívül kitűnő lehetőségeket nyújt a mentálhigiénés szemlélet kiemelt hangsúlyozásában, továbbá lehetővé teszi, hogy egyes tréninge-

ket a hallgatók tantárgyként is elfogadtathassanak. Ez utóbbi már a szemléletváltáshoz kapcsolódik, hiszen elsősorban a tanárképzésben fontos a folyamatos fejlődés igényének korai megalapozása, a folyamatosan fejlesztendő szakmai személyiség kibontásának segítése, és az oktatási rendszerben bevezetésre kerülő minőségbiztosítási szemlélet megalapozása, melyet – véleményünk szerint – mindenképpen egyetemi keretek között kell elkezdeni. Ennek első lépéseként meghirdettek pályorientációs tréningeket órai keretben, melyek elsődleges célja, hogy a hallgatók még aktív egyetemista korukban kezdjenek el gondolkodni azon, hogy választott pályájuk milyen lehetőségekkel és áldozatokkal jár, és ők maguk megfelelnek-e a pálya követelményeinek. Az ötlet sikerességét bizonyítja, hogy két nap alatt dupla annyian jelentkeztek, mint amennyi a tervezett létszám volt, így két csoport is indult. Jövőre tervezzük egy kortárs segítő kurzus elindítását tanár szakos hallgatóknak, továbbá a tanári hatékonyságot fejlesztő tréning órai keretbe illesztését, valamint hasonló feltételek mellett a tanítási gyakorlat tapasztalatainak önismereti feldolgozását. Ezekhez a képzésekhez az egyetem financiálisan nem tud hozzájárulni, így a DTK költségvetésének részét képezik. Órakereten kívüli tréningjeink: álláskeresés, tanulási technikák, önismereti pszichodráma, melyeket külső trénernek tartanak évről évre.

Kapcsolatrendszer: az ELTE számára is „nagy falat” az integráció, melyben célunk, hogy az eddig külön-külön működő diáktanácsadók egyfelől azonos alapokon nyugvó, másfelől a helyi specifikumokra adekvát választ kínáló működéssel segítsék az integráció hálójában szükségképpen vergődő diákokat. Ehhez intenzív közös munkának kell kialakulnia.

Az ELTE DTK kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik, melyek nemcsak a szolgáltatási minta kialakításában voltak meghatározók, hanem a folyamatos tökéletesítéshez elengedhetetlen inspiráló közeget is jelentik. A más országbeli minták természetesen nem ültethetők át egy az egyben, saját megoldásaink végiggondolásához azonban elengedhetetlenül szükségesek.

Kiadványaink a hallgatókat és a tanácsadó szakembereket is szolgálják.

A DTK elhelyezése a 2000/2001-es tanévben meglehetősen nagyot változott és változik folyamatosan, hiszen már lassan egy éve az egész kar költözésben van. Jelenleg – sajnos – külön épületben lesz a tanulmányi és az életvezetési kérdésekkel foglalkozó két csoport, az eddigi szomszédos szobák helyett. Az életvezetési rész új helyiségei (MÚK) alkalmasak tréningek tartására, és egy jóval szélesebb körű kortárs és karrier-tanácsadásra is, melynek szervezeti hátterét most alakítjuk ki. Hosszabb távú terv, hogy a két csoport megint egymás mellé kerüljön, de ennek reális esélyei egyelőre nem tisztázottak. Mindkét helyen önálló telefon és számítógép (Soros-támogatásból) áll rendelkezésre.

A működés anyagi forrásait tekintve az ELTE a főállású munkatársaknak nyújtott fizetésén kívül az infrastruktúrával járó járulékos költségeket fedezi (villany- és telefonszámla, helyiségek biztosítása), minden egyéb költségünket a Soros Alapítvány támogatásából fedezzük.

Erősségeink: a DTK egyik legfőbb erőssége a szolgáltatási lefedettsége, az adó-, a jogi és az egészségügyi tanácsadástól a tanulmányi ügyek információs és lelki megoldásán át a pszichoterápiáig. Másik erősségünk, mely adottságként van jelen életünkben, a mentálhigiénés, pszichológusi és pszichiáteri kapacitás, melyet szívesen állítunk más intézmények szolgálatába is, ahogyan évről évre tettük és tesszük. Nagy figyelmet fordítunk a magas színvonalú munkára. Kétheti rendszerességgel minden munkatársunk szupervízióon vesz részt, mely szakmai, módszertani és mentálhigiénés feldolgozást és képzést is biztosít. Képzéseink szintén erősségeinkhez tartoznak, hiszen mind kortárs tanácsadóink, mind más munkatársaink komoly felkészítést és folyamatos figyelmet kapnak éves feladataik ellátása közben. Tanácsadónk az ELTE keretein belül létrejött másoddiplomát adó felsőfokú diáktanácsadó-képzés módszertani bázisa és gyakorlóterepe is egyben. További erősségeink: a nemzetközi kapcsolatháló. A Felsőoktatási Tanácsadás Egyesülettel a kezdetektől összefonódott munka, amely nemcsak az évente megrendezett FETA konferenciákat, hanem egy közös tanácsadó műhely kialakítását is lehetővé teszi, melyben az éltető informális kapcsolatok is megjelenhetnek.

Problémáink közül a legnehezebben kezelhetők azok, melyeket maga az ELTE szenved el, és nálunk is megjelennek. Ezek a DTK egész történetét végigkísérik, és néha meglehetősen szakadozottá teszik a munkát. Az intézményi biztonság visszatérő kérdései a fizetések és állandó munkatársak biztosításától a helyiség(ek) használatáig. Ezek a problémák évről évre elbizonytalanítják a munkatársakat, így többéves történetünk visszatérő témáivá válnak. Ezzel függ össze, hogy gyakran érezzük úgy, hogy bizonyos értelemben (a 14 éves múlt ellenére) még mindig gyerekcipőben járunk. A Soros-pályázat jótékony hatására három évre – reményeink szerint hosszabban is – az intézményi létkérdések is biztonságosan megoldódtak (mint alapfeltétel a pályázathoz...). A másik probléma – a már tárgyalt – ELTE kontra piacgazdaság kérdéskör, melyre biztos válaszokkal nem rendelkezünk: próbálkozunk.

Ritoókné Ádám Magda,

Szmejkál Szabolcs

A felsőoktatási tanácsadás a Kodolányi Főiskola Diáktanácsadó és Információs Irodájában

Az intézmény neve:

Kodolányi János Főiskola

Diáktanácsadó Iroda

Címe: 8000 Székesfehérvár,

Szabadságharcos út 55. (Ybl épület)

☎: (22) 543-300/462

www.kodolanyi.hu/diaktanacsado

diaktanacsado@mail.kodolanyi.hu

Vezető: dr. Rajnai Nadinka pszichológus

A Diáktanácsadó Iroda fenntartója a Kodolányi János Főiskola. A KJF koordináló szerepet vállalt a BMF Kandó Kálmán Villamosmérnöki SZGTI és az Erdészeti és Faipari Egyetem Földmérő és Földrendezői FK keretében történő tanácsadási feladatok kialakításában és ellátásában.

A DTI vezetője a KJF Intézeti Tanácsának tagja.

Két főállású munkatársa van a Diáktanácsadónak, akik mellett az információs, tanulmányi, karrier-, valamint életvezetési tanácsadás feladatait *folyamatos* megbízatású munkatársaink látják el. Rajtuk kívül – az igényeknek megfelelően (információs, informatikus, adó-, pályázati, egészségügyi, tanulmányi és egyéb csoportos tanácsadás stb.) – időszakos, alkalmi (megbízásos) munkatársakat is felkérünk tanácsadási, tanácsadást segítő feladatokra. A megbízásos feladatok költségeit a *Soros Alapítvány*tól nyert támogatás biztosítja. A megbízott munkatársakból kezd kialakulni egy állandó munkacsoport. Ennek nagy jelentősége van munkánk szempontjából, mivel ők maguk sem alkalmi megbízásos feladatnak tekintik a munkájukat, hanem a DTI-munkakoncepció kialakítása és megvalósítása felelős munkatársának, és a főiskolán – a hallgatók is – a DTI munkatársi gárdájához tartozónak tekintik őket. Megbízott munkatársaink így következetesen tudják építeni a DTI és a főiskola kapcsolatát, az egész munkafolyamat alakítói.

Az alakuló kortárs segítő csoportban a három székesfehérvári főiskola hallgatói együtt tevékenykednek.

A főiskola valamennyi szervezetével – a tanszékektől a könyvtárig, a HÖK-től a gondnokságig, a városi szervezetekkel (kulturházaktól a Munkaügyi Központig) – sokszálú és közvetlen kapcsolat alakult ki, és fontosnak tartjuk, hogy ez így legyen a továbbiakban is.

ELŐZMÉNYEK, MEGALAKULÁS

Mivel a KJF-en a főiskola megalakulása óta tanárok, kommunikációs szakemberek stb. képzése folyik, a curriculumban szereplő pszichológiai és a pedagógusmesterség, a tanácsadás módszertana, drámapedagógia tantárgyak, a személyiségfejlesztő, kommunikációs tréningek, valamint az önismereti kérdéseket ugyancsak felszínre hozó, karrier-elképzeléseket „megmozgató” szakmai gyakorlatok – mint minden felsőoktatási képzésben – magukkal hozták, hogy a hallgatók aktívan foglalkoznak személyes életvezetési kérdésekkel, a főiskolai tanulásmélységeikkel, leendő pályájukkal, elhelyezkedésükkel kapcsolatos problémáikkal. Ezen kérdések felmerülésekor – tanáraikkal való kapcsolat révén – egyre gyakrabban veszik igénybe a pszichológiai tanácsadást. Kezdetben az ELTE Pszichológiai Diáktanácsadóját kereshették fel, majd 1996-ban a KJF-en létesült felsőoktatási tanácsadó, *Diákcentrum* néven. A kezdeti időszakban többirányú fejlődési lehetőség adódott: felmerült a szolgáltatások fejlesztésének lehetősége (hallgatóknak nyújtott többféle technikai szolgáltatás: fénymásolás, albérlet- és munkaközvetítés stb.), a diákszervezetekbe tömörült hallgatók szervezeteinek befogadása, diákújságok szerkesztése stb.

A többféle kezdeményezést és a kortárs segítő csoport megalakulását, az információs, életvezetési, tanulmányi és karrier-tanácsadás területén megindult munkát a főiskola vezetése értékelte, igényelte, és saját erőforrásaiból támogatta is, a kibontakozáshoz azonban még komolyabb anyagi forrásra volt szükség. Ennek megteremtésére többféle pályázattal próbálkoztunk – eredménytelenül.

A Soros Alapítvány által kiírt pályázat koncepciója összhangban volt elképzeléseinkkel, így a pályázat biztosította forrás lehetővé tette a felsőoktatási információs, tanulmányi, karrier-, kortárs segítő, pszichológiai tanácsadás komplex kibontakoztatását. Az elnyert pályázati támogatás *komoly lendületet* adott a kezdeti kezdeményezések kibontásához és realizálásához.

A KJF a pályázat nyújtotta támogatás lehetőségeihez kapcsolódva az 1999/2000-es tanév kezdetén a tanácsadás számára – a Diákcentrum korábbi kereteihez képest – alapvető változások feltételeit teremtette meg. A KJF szervezeti felépítése, képzési struktúrája, az intézmény által ellátott funkciók (HÖK, a Kulturális Titkárság működése, a főiskola infrastrukturális rendszere stb.) alakította a DTI feladatkörének meghatározását. A tanácsadási alapfeladatok ellátására munkaerőt, helyiségeket, komoly infrastruktúrát biztosított a főiskola saját erőforrásaiból is, s feltételeket teremtett ahhoz is, hogy a KJF szervezetén belül létrehozott Diáktanácsadó és Információs Iroda Székesfehérvár másik két főiskolájával – a *Buda-pesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Főiskolai Kar Számítógép-technikai Intézetének* (a továbbiakban Kandó Kálmán Főiskola) és az *EFE Földmérési és Földrendezői Főiskolai Karával* (a to-

vábbiakban Geo) – aktív munkakapcsolatot alakítson ki. Időközben a főiskola vezetése a Diáktanácsadó mellett egy Információs Irodát is létrehozott, amely döntésátalakításokat hoz az első év során kialakult struktúrában, feladatokban, feltételekben és munkafolyamatban. A Kandó Kálmán Főiskolán is megteremtődtek a felsőoktatási tanácsadás személyi alapfeltételei, s megkezdődött a három főiskola kölcsönös együttműködése a hallgatók számára biztosítható tanácsadási területeken.

A főiskola új épületében önálló helyiség áll rendelkezésünkre. A Kandó Kálmán Főiskola a kollégiumban biztosít helyet a tanácsadási munkának.

A főiskola infrastruktúrája mindenben biztosítja működőképességünk alapjait. Biztosított a főiskola számítógép-hálózatának, az internetnek használata mind a munkatársak, mind a hallgatók részére.

AZ INTÉZMÉNY MŰKÖDÉSÉNEK ALAPELVEI, FILOZÓFIÁNK

A kezdeti időszakban a *reagáló* tanácsadás jellemezte munkánkat: azoknak a hallgatóknak nyújtottunk személyes tanácsadást, akik problémával fordultak a hozzánk. A kicsiny kortárs segítő csoport aktivitása, a FETA támogatásával meghirdetett preventív célú karrier-tanácsadási csoport már szélesítette a tanácsadói munka spektrumát. Célunk megvalósításának – annak, hogy a tanácsadás a felsőoktatási intézmény rendszerébe illeszkedve, *aktívan segítő* (fejlesztő, optimalizáló, preventív), és ne *csak reaktív* (gyógyító), hanem *komplex* rendszerként működjön – akkor teremtődött meg a lehetősége, amikor a Soros Alapítvány pályázati támogatásának elnyerésével megfelelő személyi, tárgyi feltételek alakultak ki a tanácsadás rendszerének kiépítésére.

- A felsőoktatási tanácsadás feladata, hogy a főiskolai élet időszakában a tanácsadás eszközrendszerével támogassa a hallgatókat tanulmányi, a karrier- és magánéleti problémáikkal való hatékony megküzdésükben.
- A tanácsadás akkor lehet hatékony, ha szerves része a felsőoktatási intézménynek (rendszerének része): feltárja és reagálni képes azokra az igényekre, melyekben a tanácsadás hatékony segítséget nyújthat a hallgatóknak – és a főiskolai szervezetnek.
- A tanácsadási modellünkben a tanácsadás különböző szintjeinek egyaránt jelentősége van. Az *információs, a konzultációs és a pszichológiai tanácsadás egymásra épülő, dinamikus rendszer*, amit a felsőoktatási intézmény rendszeréhez kapcsolódva lehet megfelelő struktúrában és tartalommal kibontakoztatni. A *preventív, fejlesztő és gyógyító (terápiás) célú* tanácsadás egyazon rendszer kereteiben valósítható meg.
- A tanácsadás *komplex eszközrendszerével* (az információs tanácsadástól a pszichológiai tanácsadásig, a felkészítő tanácsadástól a terápiás tanácsadásig) elősegíti, hogy a hallgatók minél inkább

találják meg helyüket az intézményükben, minél hatékonyabban szervezhetőek főiskolai tanulmányaikat, életüket, építhessék pályájukat.

- A tanácsadás olyan visszajelző rendszerként működhet, mely segíti a főiskola „hallgatóbarát” működését.

A tematikusan és hatásrendszerében megfelelően célzott, rendszerbe beépülő tanácsadás lehetőséget teremt a *problémák keletkezésének megelőzésére s hatékony, jó színvonalú megoldásukra*. Fő célunk az, hogy a hallgató a rendszer működésének kereteiben tanulja meg megtalálni, kialakítani saját, neki *személyesen megfelelő* megoldásait. Ennek sikere az intézmény és a hallgató harmonikus kapcsolatát, együttműködését eredményezheti. A felsőoktatási intézmény így tudja betölteni valamennyi funkcióját, azt is, hogy megfelelően fejlessze hallgatóit, kellő terepet (móráriumot) biztosítson a hallgatók személyes fejlődéséhez, kibontakozásához.

ELVÁRÁSOK, MELYEKRE A TANÁCSADÁSI TEVÉKENYSÉGÜNK ÉPÜL

A KJF érdekelt abban, hogy a középiskolások, a hallgatók

- válasszák az intézményt (akarjanak itt tanulni), és
- tanulmányilag teljesítsenek;
- találják meg a biztonságukat, kötődésüket, legyenek elégedettek;
- fejezzék be tanulmányaikat;
- a diplomaszerezést követően megfelelően helyezkedjenek el, vagy tanuljanak tovább az általuk kívánt helyen (ez az eredményesség fontos jelzése – ami vonzóvá teszi a főiskolát a leendő diákok számára);
- legyenek megfelelően tájékozottak tanulmányi, tanulási és adminisztrációs kérdésekben, ismerjék jogukat és kötelességeiket. Legyen gördülékeny az együttműködés velük. Ez megkönnyíti a főiskolai apparátus működését.
- A tanszékek, a feltételeket biztosító apparátus különösen érdekeltek abban, hogy a hallgatók mielőbb szerezzenek tudomást bármilyen változásról, s annak megfelelő legyen az aktivitásuk.
- A főiskola vezetése érdekelt abban, hogy a hallgatók a főiskola életének minden terén – és azon kívüli területeken – megfelelően tájékozódjanak, lássanak perspektívát maguk előtt a főiskolai élet keretein belül és kívül egyaránt.

A tanárok érdekeltek abban, hogy

- hallgatóik eredményesen tanuljanak – tanuljanak meg tanulni (érjenek el eredményeket, pl. OTDK-, és sportversenyeken stb.);
- minél kevesebb legyen a lemorzsolódáshoz vezető bukás;
- „valaki” foglalkozzon a hallgatók problémáival;

- megfelelő legyen a kommunikáció a szervezeten belül (a tanulmányi, gazdasági apparátus, a tanárok és a diákok között), gördülékeny legyen a tanulmányi rend;
- lehetőleg már a működésmódra vonatkozó döntés-előkészítés szakaszában kerüljön összhangba az intézményi és hallgatói érdek – így kevesebb korrekcióval szerveződik az élet a főiskolán;
- a működési folyamatban erősödjön meg, vagy – szükség esetén – időben korrigálható legyen a gazdasági, adminisztratív, tanulmányi és vizsgarend;
- „hallgatóbarát” rendszer alakuljon a KJF-en;
- hallgatói a városban – Székesfehérváron – találják meg művelődési, társas, kulturális, gazdasági kapcsolataikat, illeszkedjenek be a város életébe, feleljenek meg számukra a logisztikai feltételek. A „Kandó” és a „Geo” ugyancsak érdekelt ebben.

Hallgatók igénylik, hogy

- időben és korrekt módon, könnyen hozzáférhető forrásból kapjanak tájékoztatást a tanulmányi renddel, az ügyintézással, a főiskolai élettel és a tanulmányi, karrierlehetőségekkel kapcsolatban;
- megfelelő időben képet formálhassanak a főiskola támogatásáról – vagy azon kívüli – személyes fejlődési utakról, feltételekről. Megtalálják a főiskolai időszakban azokat az elfoglaltsági formákat, amelyek alapján úgy érezhetik, hogy hasznosan töltötték el a főiskolán az idejüket, a szakmai ismeretek mellett az életvitel praktikus eszközeinek kezelésére is felkészülhetnek;
- biztonságban érezhessék magukat – anyagilag, szervezeten –, amihez az is hozzátartozik, hogy átlássák a tanulmányi és életfeltételeket, megtalálják a számukra legkedvezőbb – és aktuálisan érvényes – feltételeket épp akkor, amikor szükségét érzik;
- a hallgatói szempont előtérben legyen a főiskolai élet alakulásában – legyen olyan hely, ahol képviselik érdekeiket, ahol támogatást nyerhetnek érdekérvényesítési törekvéseikhez a főiskolai élet valamennyi területén;
- legyen megfelelő infrastruktúra a tanuláshoz, főiskolai életvitelhez – illetve megtalálják a számukra kedvező feltételek elérésének lehetőségeit, útjait, módzatait;
- lássák értelmét a munkájuknak, a tanulásnak;
- jól érezzék magukat a főiskolán, a városban;
- probléma esetén legyen kihez fordulniuk, ne érezzék magukra hagyva magukat;
- megfelelő kapcsolataik legyenek diáktársaikkal, biztonságot nyújtó felnőttekkel;
- szerezzenek ismereteket, jártasságot mind a szakmai élet, mind a nem „tudományhoz kötődő” területeken is: praktikus tudást pályázatíráshoz, önéletrajzírásához stb.

A felsőoktatási tanácsadás ezekhez a hallgatói igényekhez sokféle módon kapcsolódik: elősegíti *felszínre hozásukat*, a *megfelelő tanácsadási mód* (az információs tanácsadástól a fejlesztő, preventív, terápiás tanácsadásig) lehetőségeinek biztosításával sokoldalúan *szolgálja* a főiskolai, hallgatói igények kielégítését.

A főiskola kifejezi igényeit a diáktanácsadónak, és támogatja, hogy az a maga szolgáltatási rendszerével elő tudja segíteni a főiskolai szervezet és a hallgatói igények kielégülését. Úgy látjuk, hogy a felsőoktatási intézmény szervezete szinte gyorsabban tanulja meg használni a tanácsadási rendszert, mint a hallgatók. Ennek eredményeként nemcsak a diáktanácsadó segíti elő a hallgatók és a főiskola kapcsolatát, hanem a főiskola munkatársai is segítik a hallgatók és a diáktanácsadó kapcsolatát. Többször a személyes segítségkérés lehetőségeinek használatára is a tanárok, a tanulmányi osztály, a könyvtár munkatársai, a tanszékek titkárai hívják fel a hallgatók figyelmét.

Külső – főiskolán kívüli – személyek, intézmények tanácsadással kapcsolatos igényei igen kifejezetten jelennek meg. A felsőoktatásba bekerülni kívánó középiskolás diákok és szüleik, a középiskolai tanárok, a másfajta tanulási lehetőség iránt érdeklődő főiskolai, egyetemi hallgatók, a továbbtanulni, átképződni kívánó felnőttek a felvétel és tanulás kérdéseire keresnek választ – illetve a főiskolán belüli mozgástér (pl. ösztöndíj) lehetőségeivel kapcsolatban igényelnek tájékoztatást és tanácsadást. A városi kulturális intézmények, a környék munkaadói, lakáskiadói, a volt diákok a hallgatóink elérését, kapcsolatalakítást remélik a diáktanácsadón keresztül.

A diáktanácsadó érdekelt abban, hogy felkészülten kapcsolódni tudjon azokhoz a főiskolai életben jelentkező problémákhoz, melyek hatékony kezelésében a tanácsadásnak helye van.

EDDIGI TEVÉKENYSÉGEK, KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGI FORMÁK

Szervezetbe való beépülés feladatai és lépései

Az egyes tanácsadási tevékenységek együtteséből akkor válhat hatékonyan működő, komplex rendszer, ha a diáktanácsadó szervesen beépül a főiskola rendszerébe.

Diáktanácsadónk pályázati támogatással újrainduló szakaszában döntő feladat volt, hogy az egyes tanácsadási szolgáltatások szerves beépülését a szervezetbe megalapozzuk, folyamatát facilitáljuk. A diáktanácsadó arculatának kialakítása, a főiskola vezetésével, intézményeivel és a diákokkal való kapcsolat kiépítése folyamatos, cirkulárisan egymásra épülő lépések sorozatában történt – és történik továbbra is. A kapcsolat a hallgatókkal, a tanszékekkel, a főiskolai intézményekkel folyamatos ápolást igényel. Kezdetben igyekeztünk sokféle módon (levelek, naptár, hon-

lap, plakátok stb.) információt, tájékoztatást nyújtani magunkról, és sokat kérdeztünk. Felismerhetően karakteres megjelenésünk érdekében megtervezettük a diáktanácsadó *logóját*. Mindhárom székesfehérvári főiskola diákjai számára – decemberben készült naptár segítségével – *nyomtatott formában* is ismertetjük tanácsadási szolgáltatásainkat, és terjesztjük a hírt létezésünkről, elérhetőségünkről. A főiskola *honlapján* november óta Diáktanácsadó néven megtalálhatók vagyunk. Elérhetőségünk: www.kodolanyi.hu/diaktanacsado. Arra törekedtünk, hogy a tanácsadási tevékenységünket komplexen szolgáló, interaktív lehetőségeket is biztosító *weblapot* alakítsunk ki.

Sokban segíti a szervezeten belüli helyünk kialakulását, hogy a DTI vezetőjét beválasztották a Főiskolai Tanácsba, ami a biztos informálódást, a döntések előkészítésében való részvételt segíti.

A Tanulmányi Osztállyal, tanszékekkel, a főiskola munkatársaival és a hallgatókkal való közvetlen kapcsolat lépésről lépésre valósítja meg az igényfelmérés–igényekre adott adekvát válaszok – szolgáltatás–kínálat–használat – tanácsadási rendszert építő folyamatát.

A tanácsadás egyes területei, szolgáltatásaink

Vannak olyan szolgáltatási területeink, amelyek már hatékonyan és kellően megalapozottan működnek, máshol még mindig a szolgáltatások előkészítésére helyezük a hangsúlyt.

A kívánatosnak tartott és programunkban tervezett valamennyi specifikus szolgáltatási területen még nem biztosítjuk a tanácsadást (pl. nem kerestünk jogász szakértőt – mivel eddig nem volt hallgatói igény jogi tanácsadásra). Amennyiben egy hallgató speciális, kompetenciánkat meghaladó problémával keres meg bennünket, alkalmilag magunk, a tanácsadó munkatársai – szükség esetén szakértővel konzultálva, közvetlen vagy közvetett módon – nyújtunk segítséget. A hallgatói kérdések, a főiskolai megrendelések jelentős kihívások az építkezésünkben.

1. Információs tanácsadás

A tanácsadási modellünk lényegi elemét alkotja, hogy a diákok legszélesebb rétegét információs tanácsadással kívánjuk elérni. A megfelelő időben, megfelelő módon biztosított információ biztonságot nyújt a hallgatóknak, megelőzi a problémák keletkezését, hozzásegít a problémamegoldáshoz. A hallgatói kérdések, behozott problémák is fontos orientációt jelentenek munkánkhoz:

- kialakítottuk, hogy a tanulmányok menedzselésére, a főiskolai életre vonatkozó alapvető és legfrissebb információkkal rendelkezünk, és ezeket változatos hirdetőfelületen közzé is tegyük. Kialakult a főiskolán az a kapcsolatrendszerünk, amelynek alapján kölcsönös visszajelzésekkel biztosítjuk az érvényes informá-

- ciókat a hallgatók számára (a felvételi lehetőségektől és eredményektől a Neptun-rendszer aktuális hallgatói felhasználhatóságának problémájáig);
- hirdetőtáblánk van, plakátokon és személyes csatornákon egyaránt hirdetjük programjainkat;
  - készítettünk egy olyan naptárváltozatot is, ahol a főiskola iránt érdeklődők a főiskolai szakokról is tájékozódhatnak;
  - e-mail címünk és weboldalunk segítségével közvetlen kapcsolatban vagyunk a hallgatókkal;
  - rendelkezünk egy olyan adatbázissal, amelynek alapján a tanulmányi, karrier-, munkahely, szolgáltatások, kulturális, logisztikai (albérlet, könyvtár, menetrendek stb.) témákban tudunk segítséget nyújtani. A hallgatók hozzájuthatnak TO, HÖK által (kérelmek benyújtásához) kiadott űrlapokhoz, és az elbírálási szempontokhoz tájékoztatást is tudunk adni. Van információs anyagunk főiskolai pályázati lehetőségekről, a főiskolán és Székesfehérváron működő nyelvviskolák nyelvtanfolyamairól és a nyelvi záróvizsgákról, nyelvvizsga-lehetőségekről, a Továbbképzési Iroda tanfolyamairól, a Kulturális Titkárság és a művelődési házak által szervezett programokról, székesfehérvári intézményekről, közlekedési menetrendekről stb. Az, hogy adott főiskola információs anyagait egy helyen összegyűjtjük, jelent némi redundanciát (például tanulmányi szabályzattal, ösztöndíjjal, pályázatokkal, a diákjogokkal, diákigazolványokkal, határidőkkel kapcsolatos információk), amit a továbbiakban is tudatosan vállalunk azért, hogy egy helyről elérhető legyenek az információk (pl. a KJF-en ösztöndíjat, szociális segínyt kétféle helyről kaphatnak a hallgatók, s eltérő helyeken tájékozódhatnak róla. Fontos, hogy rátaláljanak a rájuk vonatkozó információra). A KJF összes aktuális főiskolai híreről, eseményéről kapunk tájékoztatást (pl. a főiskola vezetőségének döntéseiről, a tanév rendjéről, tantárgyi tematikákról stb.);
  - hirdetjük, és megvalósítjuk, hogy „Minden kérdést elfogadunk, és segítünk megkeresni a választ!” Azaz az információs tanácsadás személyes kapcsolatra épülő formáját nagyon fontosnak tartjuk. Tájékozódási utak és módszerek modellszerű tanulása segíthet ezáltal.
  - A karrier-tanácsadást, munkavállalást megalapozó információs adatbázist elkezdtuk kiépíteni. Ez megint olyan terület, ahol a „személytelen” informálódástól (számítógépes adatbázis munkahelyekről, előadás az életrajzírás rejtelmeiről stb.) a személyes törekvések megvalósításának tisztázásáig többféle szinten történik a tanácsadás.
  - Vannak közérdekű információs anyagaink: utazással, kulturális (főiskolai, városi, országos diák-) eseményekkel, külföldi továbbtanulással, munkavállalással, lakhatással és ideiglenes munkavállalással, adózással kapcsolatosan.

Nagyon érzékeny terület az információs tanácsadás, tanulmányi tanácsadás. A tanácsadás folyamatában feladatunknak tekintjük, hogy visszajelzéseket közvetítsünk az intézménynek is. A főiskola munkatársai számára időnként „nyűgös”, hogy folyamatosan „zaklatjuk” őket, ha a rendszerben valamilyen tisztázásra váró kérdés bukkan fel (pl. a Neptun-rendszer nem jelzi vissza a hallgatónak az általa befizetett pénzt stb.), de jelentőségét is látják a jelzéseinknek.

2. Konzultációs tanácsadás

Az információs és konzultációs tanácsadás igen szorosan összekapcsolódik. A korrekt, naprakész információk biztosításán és nyújtásán túl konzultációs (*információ helyes értelmezését, döntést előkészítő, segítő*) tanácsadásra a felvétellel kapcsolatos információs, a tanulmányi, az adótanácsadástól a tanulási tanácsadásig igen széles skálán került sor. Nem ritka, hogy a tanácsadó az információ kiváltotta érzelmi reakciók rendeződésében tud segíteni, máskor a nem egyértelműen értelmezhető információk tisztázásában vagy személyes hatásának értelmezésében. (Megtapasztaltuk azt is, hogy a hallgatók kérdéseinek biztonságos megválaszolásában *magunk is igénylünk* konzultációt. Gyakran nem feleslegesen igényeljük a megerősítést – vagy megfelelő korrekciót – a főiskola egyes szervezeteitől az adott hallgatókat érintő kérdésekben a leírt vagy más módon terjedő információkkal kapcsolatban.)

Szinte valamennyi tájékoztatást kérő küzd részben azzal, hogy ellentmondásos információkkal találkozik, részben azzal, hogy nehezen tudja a rendszerint nagy információs anyaghalmból a releváns vagy számára releváns, értékes információt kiválasztani, saját érdekeinek megfelelően értékelní, értelmezni. Rengetegen kérnek konzultációs tanácsot – s a főiskolához való kapcsolat, biztonságérzet kialakulása szempontjából igen nagy jelentőséget tulajdonítunk ennek a kapcsolati formának. A konzultáció során bizalmi tőkét is építünk: ez alapjává válik annak, hogy a hallgatók visszatérjenek a tanácsadóba, ha más vagy komolyabb problémájuk támad.

Igen gyakori, hogy konzultációs igénnyel lépnek fel a diákok felvételével foglalkozó, a főiskolai ügyintézésben segédkező szülők is. Az, hogy a hallgatók helyett (vagy velük együtt) gyakran járnak el a szülők egy-egy ügy rendezésekor, vagy azt mutatja, hogy az ügyintézés, az információszerzés, -értelmezés olyan bonyolult, hogy sem a tájékozódás, sem az ügyek elrendezése nem bízható „fiatal felnőttre”, vagy azt, hogy a szülők a gyerekeiket nem tartják elég érettnek saját ügyeik intézésére. (Természetesen azt is jelentheti, hogy a szülők olyan feladatokat vesznek át gyerekeiktől, amit ők is meg tudnának oldani, s ezzel akár meg is zavarhatják a hallgatótól elvárható felnőtt magatartás kialakulását.) Legjobb tudomásul venni és teljesíteni a szülők konzultáció iránti igényét.

3. Tanulmányi tanácsadás

A hallgatók igen sokféle – tanulmányok vitelével kapcsolatos – kérdéssel küzdenek, és nagyon fontosnak tartjuk, hogy e területen különösen megtalálják saját megoldásaikat. Az információs, konzultációs és pszichológiai tanácsadás módszerei egyaránt hozzátartoznak a tanulmányi tanácsadáshoz. A tanév rendjével, kurzusfelvételekkel és egyedi problémákkal kapcsolatos kérdések is jelentkeznek az év szinte minden szakaszában. A hallgatók kezdik megtanulni, hogy érdemes bejönni hozzánk, mert ha magunk még nem tudunk is választ adni (új, bonyolult, különböző feltételekhez kötött megoldási lehetőségek vannak), felkutatjuk a válaszokat. Az általunk közvetített hallgatói kérdések a főiskolai apparátus számára is jelzések, s azt eredményezhetik, hogy a szükséges időben (gyakran hamarabb, mint azt szükségesnek gondolják), a hallgatók számára körülhatároltabb formában jelölik ki a feltételeket.

A következő területen vannak feladataink:

- a tanulmányok végzésének feltételrendszerével kapcsolatos *információs és konzultációs tanácsadás*. Folyamatosan biztosítunk információs tanácsadást és személyes konzultációt mind a „hétköznapi”, mind a „rendkívüli” kérdésekben. A Tanulmányi Osztály, tanszékek munkatársaival való kölcsönös kapcsolatunk a hallgatók tájékozódását segíti, az esetleges elakadásokból való kilábalás lehetséges útjainak megtalálását biztosítja a hallgatók számára;
- a tanulmányok végzéséhez kapcsolódó, feladatokra *felkészítő – készségfejlesztő* – tanulmányi tanácsadás. Ez a tanácsadási forma a tutorális tanácsadás jellegzetességeit viseli magán. *Tanulási konzultációs* lehetőséget hirdettünk kiscsoportos formában is. Vizsgaidőszakokban a hallgatók igénylik – és nagyon hasznosnak ítélik a tanárok és a hallgatók is;
- *tanulási tanácsadás*. Tanulás-módszertani tréninggel próbálkozunk – több-kevesebb sikerrel;
- *a tanulmányi és vizsgaeredményesség* a tanulásra, teljesítésre való személyes készenlétet igényel. Egyéni – mentálhigiénés, pszichológiai – tanácsadás gyakran indul tanulmányi, vizsgázási probléma jelentkezése esetén. A pszichológiai tanácsadással hatékony segítséget tudunk nyújtani a tanácsadáson részt vevőknek.

4. Karrier-tanácsadás

Az információs, konzultációs és pszichológiai tanácsadás módszerei hozzátartoznak a karrier-tanácsadáshoz is.

A karrier-tanácsadás előkészítéseként információs bázisanyagot kezdünk kiépíteni – mind hagyományos, mind elektronikus formában – a karrierépítés érdekében. Bel- és külföldi tanulási és ösztöndíjszerzési lehetőségekről, munkahelyekről, információs helyekről és stratégiákról gazdag anyaggal rendelkezünk.

Kérdőívről megkerestük a főiskolán korábban végzett hallgatókat, s a főiskolán még tanuló diákok karrierépítéséhez nyújtott tanácsadásban az ő pályaalakulásuk tapasztalataira, személyes segítségükre szeretnénk építeni.

A diáktanácsadó, valamint a DTI és a HÖK együttes szervezésében munkahelykeresésre, megfelelő pályázat- és önéletrészre felkészítő néhány előadást és konzultációt szerveztünk. Segédanyagok állnak a hallgatók rendelkezésére a tájékozódáshoz, és munkatársaink felkészültek arra, hogy személyes segítséget is tudjanak adni ezek felhasználásában.

A karrier-tanácsadásban fontos szerepet szánunk az életpálya tervezésének. Ma még inkább a konkrét életviteli problémák kapcsán kerül sor ilyen jellegű tanácsadásra. (Például a főiskolai tanulási problémák háttérében a pályával, pályacéllal való bizonytalanság húzódik meg, így annak rendezése érdekében keresnek meg. Gyakran továbbtanulási, pályaváltási – átjelentkezési –, ösztöndíjszerzési kérdések foglalkoztatják a hallgatót, nyelvtanulás céljából keres külföldi munkavállalási lehetőséget, s információszerzés céljából keresi meg a diáktanácsadót). Egyéni és csoportos, személyes és számítógéppel támogatott formában egyaránt szeretnénk megfelelő teret biztosítani a (pályatervkészítés értelmében vett) karrier-tanácsadásnak.

5. Mentálhigiénés, életvezetési, pszichológiai tanácsadás

Pszichológus és tanácsadó tanár mind a KJF-en, mind a Kandó Kálmán Főiskolán segítséget nyújt a diákoknak, hogy személyes, életvezetési és karrierproblémáikat megoldhassák.

Miután a személyes tanácsadási szolgáltatások igénybevétele a magyarországi kultúrában nem elterjedt – ugyanakkor tudjuk, milyen nagy jelentősége lehet épp az ifjúkorban –, meg kellett találnunk a módját, hogy a hallgatók igénybe vegyék ezt a tanácsadási szolgáltatást. A „szokványos” tájékoztató hirdetésre viszonylag kevesen jelentkeznek, s mindig csak akkor, ha igen nagy a „szenvédésnyomás”. Tanár és egyéb, főiskolán dolgozó kollegák javaslatára kb. hasonló feltételek esetén veszik igénybe a tanácsadást. A tanulmányi időszakban tanulási, életvezetési kérdésekkel, a vizsgaidőszakban kritikusabb élethelyzeti problémákkal, a végzéshez kötődő feszültségekkel, munkahely-keresési problémákkal keresnek meg bennünket. Minden esetben fokális tanácsadásra vállalkozunk. Néhány hallgatónak pszichiáterrel való kapcsolatra is szüksége van, ezért kialakítottunk ilyen tanácsadási lehetőséget is – amihez a pályázati támogatás teremti meg a bázist.

Tapasztalatom szerint jelenleg a curriculumban szereplő tanácsadási kurzusok, a kortárssegítő-képzés és a tanácsadáson már részt vett hallgató „ajánlása” a „királyi út” a személyes tanácsadás iránti igény kinyilvánításához, vállalásához akkor, amikor még „nem ég a ház”, de önismereti, önértékelési, pályaalakulási, párkapcsolati vagy egészségügyi – vagy

akár drog- – problémával küzd a fiatal. A drogvenciók munkánkat éppen ezért elsődlegesen ilyen programokhoz, utak kiépítéséhez szeretnénk kötni.

6. Kortárs segítő munka

A kortárs segítő csoport alakítása-alakulása igen sok figyelmet, munkát igényelt. Nagyon fontosnak tartjuk a létét, mivel a hallgatókkal való élő kapcsolatot tudja biztosítani. A csoport lehetséges profilja színes – a főiskolák eltérő szakirányai következtében is: a személyes tanácsadástól az internetes tanácsadásig, egy személyes edzésprogram összeállításában nyújtott segítségtől az érdekes témák megbeszélésének szervezéséig sok minden érdekli a hallgatókat. A csapatépítés időszakában, a felkészülési szakaszban vagyunk. Még elsősorban róluk van szó – a megindult munka az ő kötődés, kapcsolat, személyes problémáikkal való foglalkozás iránti igényüket elégíti ki. Értékesnek (nemcsak szükségesnek) tartjuk ezt a szakaszt abból a szempontból is, hogy folyamatosan épül a csoport létszáma. A tanácsadók szakmai együttműködésén túl a közös hallgatói kortárs csoport szerveződése a főiskolák együttműködésének a legtermékenyebb területe. A közös csoportmunka kifejezetten vonzó mindkét főiskola hallgatói számára. Így a munka színesebbé válik a csoporton belül és a többi hallgatóval egyaránt.

Erősségeink:

- a KJF igényli a felsőoktatási tanácsadást;
- részei vagyunk az intézményi rendszernek;
- az alapvető tárgyi és szakmai feltételeink biztosítottak;
- az információs tanácsadástól a konzultációs tanácsadáson keresztül a pszichológiai tanácsadásig, az egyéni tanácsadástól a csoportos tanácsadásig, az optimalizáló tanácsadástól a fejlesztő és gyógyító tanácsadásig széles skálán mozog a munkánk. Tanácsadási rendszer kialakulásának folyamatát építjük;
- jó kapcsolataink vannak a magyarországi felsőoktatási tanácsadás szakembereivel, a működő intézményekkel;
- vannak nemzetközi szakmai tapasztalataink is.

Problémáink:

- a főiskola szétszórtan helyezkedik el: a székesfehérvári anyaintézet mellett Budapesten és Siófokon is működnek kihelyezett tagozatok;
- sokféle szak van, így nem könnyű a kapcsolatépítés;
- nincs még kellő hagyománya a munkánknak – maga a főiskola is fejlődőben, változóban van;
- hagyomány nélküli az modell, ahogy három – eltérő szakirányú, finanszírozású (egy alapítványi és két állami), de egy városban működő – főiskola a felsőoktatási tanácsadás terén együttműködhet.

KORTÁRS SEGÍTŐK

A diáktanácsadók egy csoportja a kortárs segítők munkája „köré” szerveződött. Pregnánsan ilyen a jelen pályázati program részesei közül az egri *Eszterházy Károly Főiskola Diáktanácsadója*, a Szolnoki Főiskola *Hallgató Tanácsadó Szolgálat*a, a szegedi *Universitász DTI*-je és némileg *Apor Vilmos Főiskola* (a programba be nem kapcsolódott más ilyen diáktanácsadó is van az országban – pl. a *Bárczi, KLTE vegyészcsoportha*). A többi olyan intézményhez képest – ahol szintén dolgoznak kortárs segítők (jelentős szerepe van a kortárs segítségnek az *ELTE, BME, Pázmány Péter egyetemeken*, a székesfehérvári *Kandó Főiskolán*) – az jellemzi őket, hogy:

- a kortárs segítők szakmai és személyes érdeklődése (szociálpedagógus, szociális munkás, pszichológus, tanár szakos, menedzserhallgatók) vagy az intézmény artikulált elvárása (pl. tanulmányi tanácsadásban való segítségnyújtás) mindenképp formálja (vagy akár karakterizálja) a tanácsadási profilt és tevékenységeket. Jelenti ez azt is, hogy a kortárs segítők hallgatók érdeklődésváltozása – a segítők természetesen folyamatos cserélődésével együtt járón – némileg vagy akár erőteljesen is, minden időszakban színezi a tanácsadás tevékenységi irányultságát, köreit, módszereit;
- a kortárs segítség hagyományainak szerepe van a munkában;
- a tanácsadási munkára felkészítő képzés a tanácsadó működésének jelentős területe;
- a hallgatók különféle szabadidős programjainak szervezése, a hallgatóknak nyújtott szolgáltatások népszerűek;
- a kortárs segítők csoportot fenntartó fenoménra (karizmatikus vezetőre) elengedhetetlenül szükség van.

A kortárs segítők hallgatók sokféle programot, szolgáltatást – pl. a filmklubot, tanulmányi és személyes tanácsadást – maguk szervezik, zömmel önkéntes segítőként, és alkalomnak tekintik az egymással, a tanácsadási lehetőségekkel, a tanácsadókkal való találkozásra, kapcsolatfelvétellel. Minden program alkalom a tanácsadáshoz szükséges párbeszéd megteremtésére. A hallgatótársakkal való kontaktus, a személyesség, a kapcsolat meghatározó alapelve munkájuknak.

Az egyes tanácsadási területek, szintek közti kapcsolódásnak is jelentőséget tulajdonítanak, mivel látják, hogy az egyes hallgatóknak más-más területen van igényük a támogatásra, más-más úton lehet kapcsolódni hozzájuk.

Ezen DTI-k működésében a különböző felsőoktatási tanácsadási területek (információs, személyes, tanulmányi, drog-, karrier-tanácsadás, diákprogramok, tanulást segítő szolgáltatások) integrált tevékenységként

valósulnak meg. (Ennyiben különböznek koncepcióban és gyakorlatukban – eszközeikben, feltételeikben – is a HÖK által működtetett diák-központok működés módjától, ahol ugyancsak több aktív és volt hallgató dolgozik munkatársként.) A tanácsadás egészét tekintik szolgáltatásnak, és nem különböző szolgáltatásokat akarnak nyújtani társaiknak.

A kortárs segítők köré épülő diáktanácsadók munkájának erőssége az, hogy tagjaik képzését és a hallgatók segítő munkájának folyamatos támogatását kiemelten kezelik (tanácsadásra felkészítés, esetmegbeszélések, szupervíziók, szervezetfejlesztés, stábépítés), ami által közvetlen és közvetett tanácsadási kapcsolatot is létesítenek a hallgatókkal.

A kortárs segítők munkájára építő diáktanácsadó intézményekben a munka „háttérében” ott áll egy szakmailag erős humán (pszichológia, menedzsment) tanszék, illetve olyan tanszéki, kollégiumi tanárok, akik a tanácsadási munka szemléletét, szakmai színvonalát közvetítik, képviselik személyesen; tanácsadási munkára való felkészültségükkel, irányító munkájukkal támogatják a tanácsadás szakszerűségét, a csoport hatékony, szervezett működését. Az ő személyes elkötelezettségük fontos – mondhatni, meghatározó – eleme a tanácsadó működésének.

Tanácsadó munkájuk erőssége, hogy a hallgatói kapcsolatok révén a programjaik elfogadottak, népszerűek. Nehézségeik is státusukból adódnak: az oktatók körében, a felsőoktatási intézmény szervezeti szintjén talán kevésbé ismertek, elfogadottak (kivéve talán az Eszterházy Főiskolát, ahol a kortárs segítők a tanulmányi tanácsadás hagyományai révén jobban betagozódtak az intézménybe). Mivel a hallgatókkal való közvetlen kapcsolat kritikus pontja a tanácsadó működésének (hiszen a legfontosabb, hogy az ajánlott program „elérje” az érdekelteket), szerveződési módjuk a leghatékonyabb út ahhoz, hogy a hallgatók igénybe vegyék a – magyarországi kapcsolati kultúrában kevés pozitív hagyománnyal bíró – segítő szolgáltatásokat. Bizonyos preventív és gyógyító tanácsadási formák – mint pl. a drog- és egyéb addiktológiai tanácsadás – talajtalanon „a hallgatói háló” aktivitása, kiépülése nélkül.

E tanácsadók további erőssége a fiatalok kreativitása – a programok folyamatos megújulása (részben azon az alapon, hogy a munkába bekapcsolódó, újonnan érkező hallgatók érdeklődése folytonosan alakíthatja a tanácsadási-szolgáltatási profilt részben azért, hogy az új tagok, friss szemmel nézve egy már bevezetett programot, meg tudják újítani a működtetést).

A kortárs segítők „a saját bőrükön” érzik azt, hogy a diákságnak hol van szüksége segítségre. Az a természetes fluktuáció, ami a hallgatók felsőoktatási intézményben töltött idejének korlátozottságával függ össze, időről időre nehézséget is okoz az intézményi állandóság megőrzésében. A hallgatók kortárs tanácsadóként csak egy-két évet töltenek el a diáktanácsadóban, s ez mindig az újabb és újabb munkakezdet hátrányaival is együtt jár.

**SZOLNOKI FŐISKOLA
HALLGATÓI TANÁCSADÓI
SZOLGÁLAT**

**KORTÁRS SEGÍTŐ
CSOPORT**

A Hallgatói Tanácsadói Szolgálat és a Kortárs Segítők azért vagyunk, hogy Te testben, lélekben ilyen erős legyél.

Sz'asz Gólya!

Üdv a Kortárs Segítőktől! Gratulálunk, hogy főiskolánk hallgatója lettél.

Hogy mik (kik) a Kortárs Segítők? Hát mi! Na, de komolyra fordítva a szót: ez egy 2 éve működő, önkéntes hallgatói csoport a **Hallgatói Tanácsadói Szolgálaton (HTSZ)** belül, ami azért jött létre, hogy könnyebb, még színesebb legyen a főiskolai élet.

Tavaly például a következőkkel próbálkoztunk több-kevesebb sikerrel:

- tréningek (pl: tanulásmódszertan, önismereti, párkapcsolati, önmegnevelési, stb.)
- beszélgetés a pályakezdő közgazdászok lehetőségeiről
- táncestek (fr, magyar, stb.)
- Valentin-napi szerelem-est
- Gólyabál utáni „másnap”

Számotokra is van már egy-két(ezer) ötletünk, hogy véletlenül se unatkozzatok vagy érezzétek rosszul magatokat a zh-k és vizsgák előtt, közben és után.

Nagyon törekszünk, hogy mindig ott legyünk, ahol szükség van ránk. Megtalálhatsz bennünket új irodánkban a Tiszaligetben a mindennapos ügyeleti időben, vagy a főépület 253. irodájában is. Számíthatsz ránk az év eleji nagy tankönyvbeszerzési rohamban, a főiskolai ráhangolódásban és bármikor az év folyamán, hiszen mindig köztetek leszünk.

SZIA!

Mivel a hallgatói munka, aktivitás ezekben az intézményekben igen jelentős, mind a kortárs segítő hallgatók, mind a működésüknek keretet nyújtó tanácsadó intézmény részéről szükségszerűen felvetődnek a hallgatói szervezetekkel való együttműködés (pl. HÖK) különféle – hatásköri, határkijelölési stb. – kérdései. Van, ahol ez – úgy látszik – megnyugtatóan, hatékonyan elrendezett (pl. Eger), máshol viszont az együttműködés megoldandó kérdéseket vet fel – vagy legalábbis aktív problémakezelést igényel.

Egerben, Szolnokon és Zsámbékon egy felsőoktatási intézmény keretében működő diáktanácsadóban találnak teret a kortárs segítő, ami az intézményhez való kötődés szempontjából is kölcsönösen jelentős. *Szegeden* a Diákcentrum kapcsolódik ugyan tanszékhez, egyetemhez, de önálló alapítványi formája meghatározóbb.

A diáktanácsadók eltérő fejlődése, hagyományai miatt profiljuk is eltérő: leginkább az egyes tanácsadási területek fejlettségi szintjében, az egyes tanácsadási területen folyó munka súlyozottságában, volumenében mutatkoznak különbségek. A hallgatókkal való közvetlen kapcsolat, a sokszínűség, a kortárs csoport valódi (referencia) csoportként való működése és a tanácsadás rendszerszerű felfogása azonban szinte egyöntetűen meghatározó jellemzője ezeknek a tanácsadóknak.

Az *egri Eszterházy Károly Főiskolán* komoly hagyománya van a kortárs segítő munkának (1995 óta működik diáktanácsadó). Önálló munkaegységként dolgozott az Információs Tanácsadás-blokk (feladatuk a hallgatók számára szükséges információk begyűjtése, rendszerezése, átláthatóvá tétele és átadása). A Pszichológiai Tanácsadás-blokk munkacsoportjai egyéni tanácsadásra, a tanulási stratégiákat javító tréningek tartására, illetve olyan csoportfoglalkozásokra specializálódtak, melyeken lehetőség nyílt megosztani egymással véleményüket, problémáikat. A kortárs segítő több területen kipróbálhatják személyes (szociálpedagógus hallgatók) kompetenciájukat. Gazdag programjuk a weblapjukról megismerhető: www.ektf.hu/dti/.

Szolnokon a diáktanácsadó kezdeteit 1996-ra teszik, amikor a hallgatóknak nyújtott pszichológiai tanácsadással indult a munka. A Soros Alapítvány pályázati programja nyújtotta lehetőség alapján újjáalakult diáktanácsadóban a szabadidős programok, a tematikus beszélgetések, a tanulás-módszertani tréningek, az egyéni pszichológiai tanácsadás népszerű a hallgatók körében – a kortárssegítő-képzés mellett. Tanulmányi, gazdasági, kulturális, szociális, szabadidős információkat adnak közre. A hallgatói „segítői háló”, a hallgatói kapcsolati aktivitásnak teret biztosító kortárs segítő csoport működése talán a tanácsadás leghatékonyabb problémafeltáró-megelőző feltételét képezi. A karrier-tanácsadás és az álláskereső elősegítő csoportos és egyéni szolgáltatások (karrierépítés, álláskereső technikák, cégek bemutatkozásának szervezése), valamint a nemzetközi diákkapcsolatok és a külföldi tanulással kapcsolatos szolgáltatások (információk a lehetőségekről, pályázati anyagok

áttekintése és menedzselése) is kedvező fogadtatásra találtak. A város kulturális, oktatási, sport-, szabadidős és ifjúsági intézményeivel, rendezvényeivel való kölcsönösen előnyös együttműködésre törekszenek. Nehézséget jelent a tanácsadó munkában az, ami a főiskolán tanulóknak maguknak is, általánosan is gondot okoz, hogy a hallgatók zöme „bejáró”. A hallgatók ugyanis arra törekszenek, hogy a városban, a főiskolán minél kevesebb időt töltsenek el, időben hazaérjenek, a legkevesebbet kelljen utazgatniuk.

Zsámbékon a három féléves kortárssegítő-képzés részeként dolgoznak a diákok a diáktanácsadóban. Diáktanácsadó Szolgálat erősségei közé tartozik a pszichológiai-lelki tanácsadás, melyet a Pszichológia és Szociálpszichológia valamint a Teológia Tanszékek oktatói végeznek. Szinte minden hallgatót megszólítanak. A Diáktanácsadó Szolgálat szervezeti keretet adott a korábban is meglévő szolgáltatásoknak. Filmklub működik, fénymásolást, nyomtatást vállalnak.

A kortárs segítés szerepe a diáktanácsadók működésében

Az országban a kilencvenes években elindult társadalmi, gazdasági átalakulás természetesen a felsőoktatást sem hagyta érintetlenül. Számátalan tényező, így például az egyetemeken, főiskolákon tanuló diákok számának emelkedése, a kreditrendszer fokozatos bevezetése, az egyes értelmiségi pályákon tapasztalható elhelyezkedési problémák, az egész magyar társadalmat átható értékváltozás arra figyelmeztetett, hogy napjainkban az egyetemisták számára ma is folytonosan változók a diplomaszerzés, elhelyezkedés körülményei és feltételei. A felsőoktatási intézmények az átalakulás szakaszában természetes módon el vannak foglalva a strukturális átalakítás gondjaival, az alapvető infrastruktúra megteremtésével, az új tanulmányi szisztéma bevezetésének kérdéseivel – s a hallgatói oldallal való foglalkozásra ezután sem jut több idő. Ugyanakkor maga az átalakulás, a rapid változások, mint tudjuk, mindig nagyobb mértékben hívják elő az érintettekben – jelen esetben a hallgatókban – a bizonytalanságot vagy szorongást, vagyis nagyobb mértékű támogatásra van szükségük, mint a konszolidált időszakban.

A felsőoktatásban keletkezett hiányállapotot felismerve a diáktanácsadók megerősödésükhöz nem kizárólag professzionális szakembereket hívtak munkatársi segítségül, hanem kortárs segítőket is. Ők – a tanácsadási feladatra felkészített – problémaérzékeny egyetemi, főiskolai hallgatók.

A nyugati egyetemeken ugyancsak találtunk példát kortárs segítő tevékenységére. A felsőoktatásban, valamint a káros szenvedélyek megelőzésének szakirodalmából ismert a terepen dolgozó laikus kortársak

szerepe. Általában olyan feladatokat látnak el, amelyekre ők képesek leginkább (terepen nyújtott közvetlen segítség) – vagy ami a szakemberek számára nem is kellőképpen vonzó, szakmailag nem kielégítő munka.

Jelenleg az ország különböző tanácsadóiban tevékenykedő kortárs csoportok speciális szerepet töltenek be a hallgatók és a professzionális segítők közti kapcsolat kiépítésében. Mivel az életvezetésben adódó konfliktusok egy részével a diákok gyakrabban fordulnak saját hallgatótársukhoz, mint egy tanárhoz, a szervezett kortárs segítség fenntartja, őrzi az egymással való törődést mint emberi értéket, ugyanakkor a segítségre való felkészültsége, társas (szervezeti) támogatottsága következtében a kortárs segítő csoport tagja hatékony tanácsadó tud lenni.

TAGTOBORZÁS, FELKÉSZÍTÉS A TANÁCSADÓI FELADATOKRA (KÉPZÉS)

Mivel kb. két évet tud egy önkéntes kortárs segítő a diáktanácsadó munkájában eltölteni, új team kialakítására – képzésre – legalább két évente sor kerül. Az önkéntesek felkutatása és a jelentkezők közül azon hallgatók kiválasztása, akiket a diáktanácsadó munkatársul tud fogadni, könnyebben történik azokban az intézményekben, ahol kialakul a hagyománya ennek a munkának. Induló tanácsadók olykor küzdenek a toborzással.

A toborzás egy lehetséges formája a plakáton, szórólapon való hirdetés közreadása. A különféle oktatási intézményben tevékenykedő kortárs segítők a segítő tevékenység megkezdése előtt speciális felkészítő kurzuson vesznek részt. Természetesen a felkészítés tartalmi és módszertani felépítése nem független attól, hogy az önkéntes segítségre jelentkező hallgató milyen jellegű graduális képzésben vesz részt (képzési szakiránya a segítő munkához mennyire kapcsolódik). Ahol a leendő pályára való készülés tantervileg megalapozta a segítségre igényelt ismereteket és készségeket, ott gyakran elegendő egy rövidebb felkészítő program. Van olyan felsőoktatási intézmény, ahol a hallgatókat 80–100 órás felkészítő kurzussal segítik elő kortárs segítő munkájukra.

A következőkben a szegedi képzés tematikájának bemutatásán keresztül röviden vázoljuk azokat az alapvető ismereteket, készségeket, amelyekkel egy leendő kortárs segítőnek rendelkeznie kell, függetlenül attól, hogy milyen kurzus keretében sajátítja el azokat.

KÉPZÉSI TEMATIKA

A képzés *célja kapcsolatépítés* a jelentkezőkkel és a jelentkezők között, valamint természetesen az, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatók *felkészüljenek* saját kortársaik informálására, lelki támogatására, programok és tanfolyamok szervezésére és lebonyolítására. A felkészítés, a

feladatra való alkalmassá tétel útja a meglévő spontán mentálhigiénés aktivitás felerősítése, tudatosítása, ismeretekkel és készségekkel való bővítése.

A szegedi képzés *tartalmi* szempontból öt nagyobb tematikus modulra bomlik.

I. Személyiségfejlesztés, önismeret (*tréning*)

Cél: reális énkép tudatosítása.

Tematika:

a meglévő domináns és látens személyiségjegyek feltérképezése. Az eddigi életút globális áttekintése. Értérendszer, világkép, karriertervezés, jövőkép.

II. A felsőoktatásban tanuló diákok életében potenciálisan előforduló problématerületekkel való ismerkedés

Cél: a problémaérzékenység fejlesztése

Tematika:

a) *Identitás, felnőtté válás:*

- tévutak az identitásformálás során;
- káros szenvedélyek;
- krízishelyzetek és felismerhetőségük;
- az átmeneti életkorból és életmódból adódó speciális problémák:
Ki vagyok én? Mit akarok a világban?;
- a kollégiumi lét konfliktusai.

b) *Tanulással kapcsolatos kérdések:*

- hatékony tanulás, sikeres teljesítmény;
- kudarcok és feldolgozásuk;
- több önálló szak párhuzamos végzése;
- évkihagyás, évhalasztás, évismétlés.

c) *Kilépés az életbe:*

- pályaválasztás, pályamódosítás;
- karriertervezés, munkába állás.

d) *Rétegspecifikus kérdések:*

- középiskolások felkészítése a felsőoktatásra,
csoportos és egyéni tanácsadás;
- külföldi hallgatók beilleszkedésének segítése;
- külföldön tanuló magyar hallgatók felkészítése;
- mozgássérült hallgatók felsőoktatási életvezetésének segítése.

III. A segítőmunka személyes eszköztára

Cél: a segítésben hasznos speciális készségek fejlesztése, segítő módszerek és technikák elsajátítása.

Tematika:

- a segítő beszélgetés technikájának alternatívái;
- empátiát és kongruenciát fejlesztő gyakorlatok;
- kapcsolatfelvétel, kapcsolatépítés, kapcsolat befejezése, a segítőmunka lezárása;

- az információs, az életvezetési, valamint a pszichológiai tanácsadás kapcsolata és eltérő pontjai;
- a kortárs segítő kompetenciahatárai;
- speciális készségek a terepmunkában;
- a segítés etikai kérdései.

IV. A kortárs segítés speciális területei és a működés feltételei

Cél: a kortárs segítő munka területeinek megismerése.

Tematika:

- pszichológiai, életvezetési tanácsadás és megszervezése;
- információs tanácsadás és megszervezése;
- program- és kampányszervezés;
- reklám és propaganda;
- pénzügyi kérdések.

Ebbe a szakaszba tapasztalt kortárs segítő is bekapcsolódnak.

V. Egyéni tervekészítés féléves intervallumra

Ebben a szakaszban a tapasztaltabb kortárs segítővel közös munka zajlik.

A felkészítő szakaszt követően egy olyan gyakorlati tanulási időszak következik, amikor az újonnan bekerült segítő egy tapasztalt társával dolgozik együtt, majd rendszeres szupervízió mellett folytatódik a munka.

A KORTÁRS SEGÍTŐK TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEI A DIÁKTANÁCSADÁS KERETEIN BELÜL SZEGEDEN

Informálás, tájékoztatás középiskolákban a felsőoktatás sajátosságairól. Osztályfőnöki órák megtartása speciális, a középiskolásokat foglalkoztató témákban.

Az egyetemi, főiskolai hallgatóktól kapott információk életközeli, élményszerűek. Leginkább a továbbtanulás küszöbén álló 11. és 12. osztályosok igénylik, de az alsóbb évfolyamokon is jelentkezik rá igény.

Gólyatáborok szervezése, az új elsőévesek fogadása

A gólyatábor lehetőséget ad arra, hogy a gólyák megismerkedjenek a kortárs segítőkkel, akikhez később kérdéseikkel, problémáikkal fordulhatnak. A gólyatáborokban való részvétel egyfajta terepmunkát jelent a kortárs segítők számára.

Tanulmányi tanácsadás a tanév kezdetén és év közben

A beiratkozás időszakában fokozott mennyiségű tanulmányi tanácsadásra van szükség, mivel a hallgatók ilyenkor szembesülnek – főként az elsőévesek – a tanrend, a tanulmányi és vizsgaszabályzat, a kreditrendszer fogalmával; a kurzusfelvétel, órarend-összeállítás nehézségeivel. Ebben az időszakban kihelyezett standokkal elősegíthető a hallgatókkal való kontaktus létesítése, nagyobb lehetőségek teremthetők a tanácsadás igénybevételére.

Információs tanácsadás, információs bázis kiépítése és bővítése

Az információs bázis létrehozásával (pl. könyvtári szolgáltatások, utazási információk, orvosi ellátás, kulturális események...) és folyamatos bővítésével lehetővé válik a hallgatók életének megkönnyítése az egyetemi városban. A hallgatók tudják, milyen információ hasznos, és személyes tapasztalataikat is megosztják társaikkal.

Reklám-, propagandatevékenység

Ahhoz, hogy a hallgatók forduljanak a diáktanácsadó munkatársaihoz, tudomást szerezzenek tevékenységükről, szolgáltatásaikról, a magas színvonalú munkán túl megfelelő reklámtevékenység is szükséges. A kortárs segítők igen hatékonyak a személyes hírvívésben és az ötletes információhordozók készítésében.

Személyes tanácsadás

A kortárs segítők tevékenységének talán ez a legvitatottabb területe. A szegedi Diákcentrum Universitasban szerzett sokéves tapasztalat alapján elmondható, hogy megfelelő előképzettség után, folyamatos szupervízió mellett az életvezetési problémák, hétköznapi konfliktusok kezelésében azok a kortárs segítők, akik a mentálhigiénés tanácsadás fogadóóráin ügyeletet látnak el, diáktársaiknak jó partnerei tudnak lenni. A kompetenciahatáraik ismeretében semmiképpen nem vállalnak patológiás, krízishelyzeti eseteket. A képzés és szupervíziók során jól körülhatárolható az a mélység, ameddig elmehetnek. Azok a kortárs segítők, akik főként terepen (nagyobb kollégiumokban) dolgoznak, nyitottak a különféle devianciák, káros szenvedélyek észlelésére, s képesek olyan segítő beszélgetés kezdeményezésére, amely a mélyponton lévő hallgatót elvezeti a megfelelő szakemberhez.

A kortárs segítő szolgáltatások megszervezése

A kortárs segítők tevékenysége részben az aktuális tanácsadók irodájában zajlik – kialakított ügyeleti időkeretben –, részben pedig terepen, az egyetemisták hétköznapijához alkalmazkodva.

A kortárs segítők szerepei más-más módon alakulnak az egyes intézményekben. Van olyan diáktanácsadó, ahol a hallgatók már a felkészülés során specializálódnak a különféle feladatok elvégzésére, s feladataiknak megfelelően külön teamekben dolgoznak (pl. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Budapesti Műszaki Egyetem). Másutt az önkéntes segítők az aktuális igényeknek megfelelően többféle terület ellátására is vállalkoznak (Szeged, Diákcentrum Universitas; ELTE BTK Diáktanácsadó Központ stb.).

A diáksegítők mint szervezet

A kortárs segítő csoport a vállalt feladatok ellátása érdekében szervezeten együttműködő emberek csoportja, ahol formális és informális kapcsolatok alakulnak, szervezeti élet zajlik. A legkülönbébb alakulástörténeteket megismerve megállapítható, hogy a hazai kortárs segítő csoportok szerveződése a klasszikus informális és a teljesen formalizált szintek közötti skálán oszlik el. Ahol a megalakulás szorosan kapcsolódik más diákcsoporthoz (pl. HÖK), ott hamarabb jelennek meg a formális csoport jellegzetességei, másutt inkább karitatív közösségek működéséhez állnak közelebb, amelyeket egy meghatározó személyiségű tanár fog össze.

A kortárs segítők kivétel nélkül ingyen vagy egészen jelentéktelen tiszteletdíj ellenében végzik segítő tevékenységüket, így a finansziális kérdések nem játszanak szerepet a tanácsadóhoz való kötődésben.

Az eddig létrejött segítő csoportok különböznek egymástól abban, hogy tevékenységi körüket mennyire önálló módon vagy intézményi vezetői utasításra alakítják ki. Tapasztalatunk szerint hatékonyabbak az autonómabb módon működő kortárs segítőik, akik természetesen állandó konzultációs kapcsolatban lehetnek a diáktanácsadó szakembereivel, tanáraikkal.

Azokban az intézményekben, ahol a diáktanácsadó függetlenül működik a hallgatói önkormányzattól, fel szokott merülni a szerepek alakításának, az együttműködés kereteinek és a pozíciók meghatározásának a kérdése. A HÖK jól meghatározott pozíciókkal rendelkezik a felsőoktatási intézmények struktúrájában – míg a kortárs segítő diákok nem.

Érdeemes szólnunk arról, miként szabályozzák az egyes diáktanácsadók a csoporthoz vagy szervezethez tartozás feltételeit. Néhány diáktanácsadóban pusztán a belső jó érzés, az együttműködési szokásrend az alapja annak, hogy mi az, ami egy kortárs segítő szerepének, diáktanácsadóhoz kapcsolódásának szabályait alakítja. A szervezetek egy másik köre, ahol nyíltan – de csak szóban – megfogalmazott szabályok határozzák meg a csoporthoz tartozás feltételeit (ilyen pl. ha valaki kétszer nem megy be ügyni, nem számítanak rá többet, kimarad).

Vannak olyan kortárs segítő csoportok, ahol írásban kötnek megállapodást az önkéntes segítőikkel, s annak betartását időről időre ellenőrzik. Ilyen például a Diákcentrum Universitas is.

Végezetül a szervezeti kérdések vonatkozásában meg kell állapítanunk, hogy egyre több kortárs segítő csoport döbben rá az országban arra, hogy csak akkor lehetséges a hosszabb távú hatékony működés, ha kilépnek az amatőr formából, és a szó nemes értelmében professzionális módon működnek. A nemes szándék mellett megfelelő vezető kell, aki jól szervezi a közösséget, megfelelően tervezett a program és a szolgáltatások rendszere, továbbá biztosított a munkához megfelelő infrastruktúra.

Miért jó kortárs segítőnek lenni?

Napjainkban a felsőoktatásban az ifjúsági szervezetek színes kavalkádjával találkozhatunk. Ha megkérdezzük a bennük dolgozó fiatalokat, a különböző szervezetekben más-más választ kaphatunk a segítségben való részvétel motívumairól. Sokféle diákszervezetbe azért lépnek be a hallgatók, mert az ott töltött időben közeleti aktivitási lehetőségekre van alkalom, tapasztalatokat gyűjtenek, információs, kapcsolati tőkét építhetnek ki. Számíthatnak arra, hogy befektetett munkájuk a felnőtt világba kilépve megtérül.

A diáktanácsadók másfajta előnyöket biztosítanak a kortárs segítőknél.

A motiváló tényezők közül a legkiemelkedőbb a *segítő szerepnek*, személyes szociális kompetenciának átélése. Nagyon jól tudjuk, hogy egyetemünk, főiskolánk milyen nagy hangsúlyt helyeznek az elméleti képzésre, és milyen kicsi a *gyakorlati készségek* fejlesztésének lehetősége. A diáktanácsadók ideális közeget kínálnak az önkipróbálásra, hiszen egy-egy hallgató támogatás mellett, védetten, mégis a gyakorlatban tapasztalhatja meg és fejlesztheti önmagát.

Álljon itt egy vallomás erről:

„Én iszonyúan féltém attól, hogy mi lesz, ha egyszer csak bejön valaki hozzám az ügyeleti időpontomban. Nem tudtam elképzelni, mit kezdek majd vele. Aztán egyszer jött egy lány, akiben nagyon sok volt a feszültség, az indulat.

Elmentünk egy külön szobába, és elkezdtünk beszélgetni. Amikor kijöttünk a szobából, nagyon boldog voltam. Örültem annak, hogy végre megtört a jég, és egész jól sikerült a beszélgetésünk. Hirtelen elmúltak a kétségeim, hogy én erre teljesen alkalmatlan vagyok. Óriási megkönnyebbülés volt, és egy kicsit többnek éreztem magam, önbizalmat adott. Azóta persze már rájöttem, mit csináltam kevésbé jól, mit kellett volna esetleg másképp, de akkor nagyon jól éreztem – és hasznosnak, fontosnak – magam.”

Nem kevésbé fontos előnye a kortárs segítő csoportokban való részvételnek az, hogy referenciacsoporttá válhat. Manapság – amikor a kreditrendszer bevezetésének következtében felbomlottak a tanulócsoporthoz – valódi kincs egy mérvadó szervezett közösség.

Végezetül...

A fentiekben bemutatott kortárs segítő tevékenységnek gazdag spektrumából egyértelműen látható, hogy munkájukra szükség van, van tere a diáktanácsadóknak. Ugyanakkor nincsenek sztereotípiák a munkakörükre. A napjainkra létrejött, működő kortárs segítő csoportok egymástól teljesen eltérő fejlődési stádiumban vannak. Az összehangoltabb működés érdekében a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület a közeljövőben ki szeretné dolgozni a kortárs segítés sztereotípiáit mind a felkészítésre, mind a működési keretekre vonatkozóan. Ennek megszületése segítségükre lehet a már működő és a jövőben szerveződő diáktanácsadóknak is.

Szenes Márta

Egyedül érzed magad? Kilátástalan a világ? Semmi sem sikerül? Nem megy a vizsgára készülés?

Mi itt vagyunk, és segítünk! Neked! Tudni akard Gangsta Zolee-ék hol koncerteznek, vagy Katona Klári melyik városban lép fel? Túrázni, nyaralni indulsz a haverokkal, s kíváncsi vagy arra, hol és milyen árakért pihenhetsz?

Fordulj hozzánk! Internetes hozzáférhetőségünkkel pillanatok alatt megkeressük a válaszokat Neked.

Nem tudsz semmit a pályázati lehetőségekről? Segítség kell a gyakorlati hely kiválasztásához?

Albérletet keresel, vagy a régi könyveidet akarod eladni?

Gyere hozzánk, mi rendelkezésedre állunk, segítünk.

Vár a Hallgatói Tanácsadó Szolgálat!

A Diákcentrum Universitas, Szeged működésének bemutatása

ELŐZMÉNYEK, MEGALAKULÁS, FEJLŐDÉS

A *Diákcentrum Universitas* 1992-ben alakult Szegeden, a *József Attila Tudományegyetem*, a *Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem* és a *Juhász Gyula Tanárképző Főiskola* néhány szakemberének és diákjainak kezdeményezésére.

A Diákcentrum megalakulásakor alapkoncepciójának lényege az volt, hogy a pszichológia legkülönbözőbb eszközeivel segítse a felsőoktatásban tanuló diákok beilleszkedését az új tanulmányi keretekbe, biztosítsa eredményes fejlődésüket a pályára való felkészülés során, segítsen a karrierépítésben, valamint a jövőtervezésben; továbbá támogassa az életkori sajátosságokból adódó krízisek, feladatok megoldását.

Filozófiánk megfogalmazásának egyik sarkalatos pontja az az érték, mely szerint a felsőoktatásnak felelősséget kell vállalnia a személyiség egészének fejlődéséért, nem kizárólag az intellektuális szféra fejlesztéséért.

Az indulás „ártatlan” szakaszában a szegedi felsőoktatási intézmények szakemberei kooperábilisnak bizonyultak, és ennek következtében a Diákcentrum működését biztosító pályázatokat közösen lehetett beadni, valamint egymással szoros együttműködésben lehetett dolgozni. Ez a tény nem csupán az adminisztrációt egyszerűsítette, de biztosította filozófiánk megjelenésének egy másik sarkalatos pontját, a sokszínűséget, amely a Szegeden különböző intézményekben tanuló hallgatók közös programjaiban, tréningjeiben, önálló kezdeményezéseiben jelenhetett meg.

Tapasztalataink szerint Szeged olyan optimális méretű egyetemi város, ahol egy egységes koncepcióval, átfogó programmal, ám több helyszínnel tevékenykedő központ képes jól működni.

Ugyanakkor a Diákcentrum történetének további szakaszában töréspontok mutatkoztak: ennek következtében az egyes intézmények önállóan kívántak pályázni, várva ettől a jobb gazdálkodási feltételeket, illetve a szakmai önállóságot, sikert.

A különválást követően a jelen tanulmányban bemutatott Diákcentrum igyekezett őrizni universitás-minőségbeli működését, de természetesen erre a korlátozott anyagiak miatt csak bizonyos területeken volt képes. Így tevékenységét 1995–1998 között főként csak a József Attila Tudományegyetem hallgatóira koncentrált.

Az 1999-ben Soros Alapítványtól nyert sikeres pályázat megteremtette annak lehetőségét, hogy központunk képes legyen szolgáltatásait bővíteni, s esetleg az eredeti koncepciónak megfelelően elérhetővé tenni a Szegedi Tudományegyetem hallgatóinak egésze számára, s *valódi párbeszéd indult el az egyetemvezetés, más diákszervezetek és köztünk.*

Tevékenységünk kezdetén módszertani szempontból a pszichológia legkülönfélébb eszközei álltak a fókuszban. A működés során be kellett látnunk, hogy ahhoz, hogy a hallgatók számára a legoptimálisabb életvezetési minőséget biztosítsuk, számos más alkalmazott tudományra, ismeretre, módszerre is szükség van.

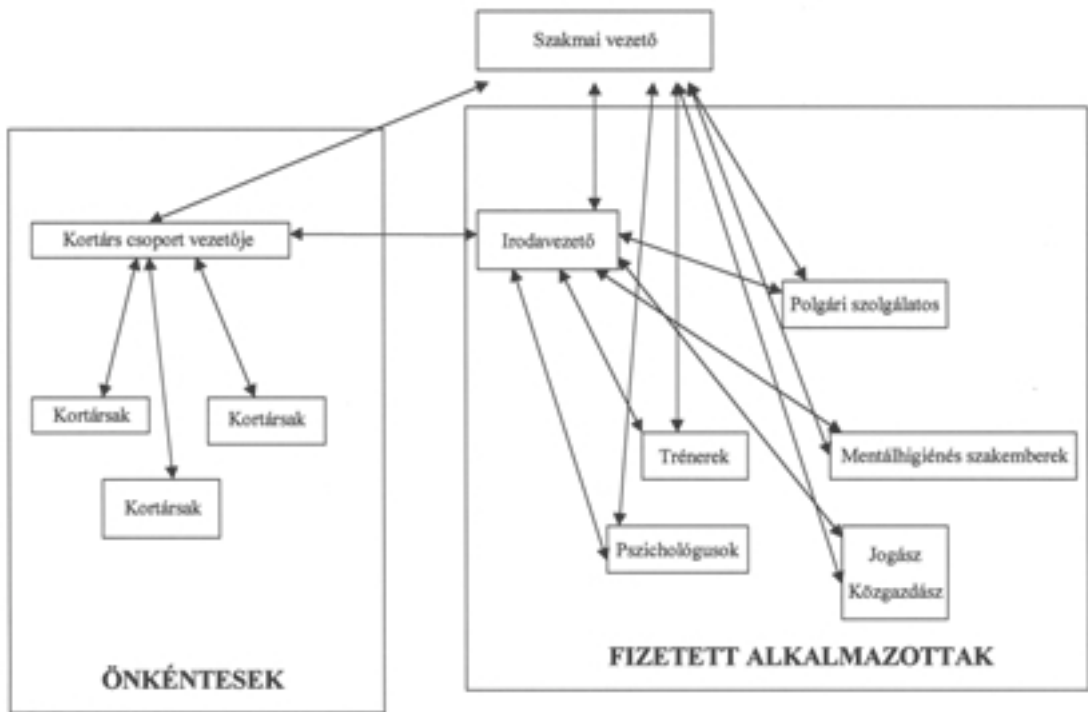
A DIÁKCENTRUM UNIVERSITAS ELHELYEZKEDÉSE AZ EGYETEM STRUKTÚRÁJÁBAN, BELSŐ FELÉPÍTÉSE

A Diákcentrum Universitas jelenleg a Szegedi Tudományegyetem diák-tanácsadója. Főállású alkalmazottait az Universitas közös anyagi tehervállalással biztosítja.

Diákcentrum igen lazán kapcsolódik az egyetem szervezetéhez, szervezetiileg önálló, mellérendelt kapcsolatban áll más öntevékeny diák-szervezetekkel.

Megalakulásának történetéből fakadó függetlensége számos előnnyel jár, például a gyors szolgáltatási profil kialakítása, illetve változtatása, cenzúra nélküli programkínálat stb. Ugyanakkor – bár nem felsőbb megbízatásra – valamilyen törvénybe foglalt állami feladatot hajt végre, mégsem tagja az egyetem döntéshozó fórumainak. Tevékenységének tapasztalatairól nem tud tájékoztatni a formális kommunikációs csatornákon, és hozzá is csak informálisan, kerülő úton jutnak el az információk, kari, egyetemi döntések. Az egyetem fontosabb fórumai, vezető tisztségviselői számára félévente készül jelentés a Diákcentrum tevékenységének dokumentálása céljából.

Belső szervezeti felépítését tekintve egy kortárs segítségre szerveződött – az egyetemen bejegyzett – öntevékeny hallgatói csoport és egy szakemberekből álló csoport kooperációja alkotja a Diákcentrumot. A Diákcentrum egészét a szakmai vezető fogja össze egy személyben, aki felel az ott zajló szakmai munkáért, illetve pénzügyi vonatkozásokért. A tevékenységet társadalmi munkában, nem függetlenített státus keretében végzi, ami jelentős mértékben megnehezíti a feladatok folyamatos és magas szintű ellátását. A tanácsadó munkájába bekapcsolódó szakemberek részidőben, megbízási szerződés keretében, vagy ösztöndíj ellenében végzik tevékenységüket. Az öntevékeny kortárs segítők csoportját egy közösen megválasztott hallgató fogja össze, aki folyamatos konzultációs kapcsolatban áll a szakmai vezetővel.

A Diákcentrum szervezeti keretei

Diákcentrum adminisztratív feladatainak ellátása, a pályázatok figyelése, a pályázati elszámolások elkészítése, az iroda és a kortárs csoport működését összekötő feladatok koordinálása az irodavezető feladata, aki 1999-től főállásban látja el az említett munkakört. A Diákcentrum másik függetlenített alkalmazottja egy korábban kortárs segítőként tevékenykedő hallgató, aki jelenleg polgári szolgálatát tölti a szervezetnél.

Meg kell említenünk, hogy a Diákcentrum stabilabb és folyamatos működése érdekében 1994-ben alapítványt hozott létre, s azt követően több szálon nyílt lehetőség a pénzügyi feltételek biztosítására. A Diákcentrum szolgáltatásaival szemben támasztott követelmények egyértelműen következnek abból a történeti tényből, hogy az intézményt nem felülről jövő kezdeményezés, kari vagy egyetemi határozat hozta létre, hanem alulról szerveződött, függetlenül más felsőoktatási egységektől.

Az igények pontos megfogalmazására a megalakulást megelőző több évre visszanyúló pszichológiai tanácsadási tapasztalat adott lehetőséget. Másrészt munkánkat folyamatosan igényfelmérésekkel készítjük elő, korrigálva és bővítve a szolgáltatások sorát.

Az igények tapasztalásának egy további adekvát forrása és terepe a felsőoktatásban való tanítás. A pszichológiai, pedagógiai, szociológiai tárgyak tematikáját ismerve számtalan olyan témával találkozunk, amely

hiányzik a hivatalosan meghirdetett kurzusok sorából, melyek ugyanakkor elengedhetetlenek a jövő értelmisége számára, részét képezik az általános műveltségnek.

A fentieknek megfelelően a következő főbb szükségletek, elvárások fogalmazódnak meg központunkkal szemben:

- segítségnyújtás általános életvezetési kérdésekben, információk;
- tájékozódás tanulmányi ügyekben;
- az egyetemi polgárrá válást, beilleszkedést segítő ismeretek és készségek;
- speciális tanulási stílus az egyetemen, vizsgarutin;
- széles spektrumú pszichológiai kultúra, önismeret;
- diákjogok az egyetemen;
- életút tervezés, belépés a munka világába.

A Diákcentrum különös figyelmet fordít arra, hogy a folyamatosan változó szükségleteket észlelje, illetve azokra megfelelő programokat, szolgáltatásokat építsen. A változó egyetemi létre való gyors reagálást különösen jól segítik a központunkban tevékenykedő kortárs segítők.

A MŰKÖDÉS ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI, AZ ELLÁTOTT FELADATOK. EDDIGI TEVÉKENYSÉGEK, SZOLGÁLTATÁSOK

A Diákcentrum profiljából adódóan célunk az egyetemen tanuló diákok mentális jólétének szolgálata. Alapelvünk, hogy minden hallgató ingyen érhesse el olyan szolgáltatásokat, melyek az optimális testi, lelki, szellemi fejlődés feltételei, s melyek egyébként nem képzik részét a hivatalos felsőoktatási tanulmányoknak.

Alapelvünk továbbá, hogy minél korábban teremtsünk a hallgató számára a zökkenőmentes életvezetéséhez szükséges körülményeket, hogy az értékes tanulmányi időből minél kevesebb teljen el a tájékozódással, alkalmazkodással.

Lényeges, hogy szolgáltatásaink könnyen elérhetőek legyenek, ne legyenek kiváltságos és hátrányos csoportok az egyetemen. Az esetleges induló hátrányok csökkentését is szem előtt tartjuk (kistelepülésről származók, mozgássérültek, kollégisták).

A megfogalmazott, deklarált célokból, alapelvekből és naprakészen felmért szükségletekből a következő feladatok adódnak:

- egyéni pszichológiai, életvezetési tanácsadás;
- csoportos tájékoztatás, tanácsadás, tréningek;
- információs bázis kiépítése és működtetése;
- öntevékeny csoportok létrejöttének facilitálása;
- tematikus rendezvénysorozatok (előadások, filmklub);
- önmenedzselés, PR tevékenység;
- kapcsolatépítés az egyetemen belül és azon túl.

A Diákcentrum Universitas tevékenysége 1 hétre kivétítve					
	<i>hétfő</i>	<i>kedd</i>	<i>szerda</i>	<i>csütörtök</i>	<i>péntek</i>
<i>Pszichológus, pszichiáter, mentálhigiénikus ügyelete</i>	16 – 18 óráig	15 – 17 óráig		14 – 17 óráig	
<i>Kortárs tanácsadás</i>	10 – 18 óráig	10 – 18 óráig	10 – 18 óráig	10 – 18 óráig	10 – 12 óráig
<i>Információs, tanulmányi ügyelet</i>	9 – 15 óráig	9 – 15 óráig	9 – 15 óráig	9 – 15 óráig	9 – 12 óráig
<i>Filmklub</i>			18 óraker		
<i>Előadások, beszélgetések</i>		Előadókkal egyeztetett időpontban			
<i>Ilmalaiva Önképzőkör</i>			16 óraker		

Szolgáltatásaink bemutatásából alapvetően kitűnik, hogy részben a mentálhigiénés prevenció elvét vallva megelőző programokat, tevékenységeket kínálunk, részben pedig beavatkozó jellegűeket. A kínált ismeretek és készségek egy jól elkülöníthető csoportja közvetlenül segíti a sikeres tanulmányokat, illetve a sikeres karrierépítést. Más részük közvetett kapcsolatban van a sikeres életvezetéssel.

KAPCSOLATRENDSZER, KAPCSOLATTARTÁS ÚTJAI, MÓDOZATAI – KOMMUNIKÁCIÓ INTÉZMÉNYEN BELÜLI S AZON KÍVÜLI SZERVEZETEKSEL

Tevékenységünk szemléletéből fakad, hogy szeretnénk szolgáltatásainkról, programjainkról minél szélesebb körben tájékoztatást nyújtani. Erre a célra számtalan formát találtunk s keresünk a továbbiakban is. A következőkben néhányat felsorolunk:

1. A tanév kezdetén minden hallgató indexébe könyvjelző formában szórólapot helyezünk el.
2. Lehetőség szerint szereplünk a karonként megjelenő tanrendben.
3. Állandó hirdetőfelületeink vannak, ahol az információkat hente frissítjük.
4. Alkalmi rendezvényeinkről szóló plakátjainkat nagy példányszámban szórjuk szét.
5. A bölcsészkar Pszichológia Tanszékének munkatársai személyesen, az oktatási órákat megelőzően bekapcsolódnak a tájékoztatásba.

6. Rendszeres rovatunk van az egyetemi ifjúság körében olvasott több újságban is.
7. A szegedi médiában (rádió, újság) havonta nyújtunk magunkról tájékoztatást.
8. Nagy létszámú rendezvényeinken tájékoztatunk a következő ciklus várható programjairól.

Az egyetemeken belüli szervezetekkel való párbeszéd nem volt jellemző a megalakulás időszakára. Erdemi kapcsolatalakítás akkor indulhatott el, amikor már a Diákcentrum is rendelkezett kapcsolatokkal, lebonyolított néhány nagy sikerű rendezvényt, és kezdte megtanulni, miként artikulálja magát az egyetem terében.

A *Hallgatói Önkormányzattal* való párbeszéd közel öt évvel ezelőtt indult meg. Tevékenységünket örömmel fogadták, bár nem nézték jó szemmel az intézményen belüli önállóságot. Munkánk elvi elfogadásaként szándéknyilatkozatot írtak alá a további támogatásunkról. Napjainkra sikerült elérnünk, hogy a Diákcentrumot a Hallgatói Önkormányzat, valamint a hallgatóknak ugyancsak szolgáltatást nyújtó *Hallgatói Iroda* is elismeri. Munkánkról kölcsönösen tájékoztatjuk egymást, bizonyos feladatokat egymással együttműködve oldunk meg. A Diákcentrum ugyanakkor gazdasági szempontból még mindig „gyermekkorban” van, függetlenül az „apától”, aki inkább csak zsebpénzt, mint megélhetési keretet juttat neki.

Egyértelműen jó kapcsolat alakult ki az egyetemi *Kulturális Iroda* és a *Diákcentrum* között pályázati támogatás formájában.

Az utóbbi évben alakult és fejlődik diáktanácsadónk kapcsolata a *Hallgatói Állásközvetítő és Karrierirodával*. Az elmúlt évben az *Állásbörze* szervezésében közösen vettünk részt, illetve speciális tréninget szerveztünk végzős hallgatók számára. A diáktanácsadó a karriertervezés pszichológiai síkját vállalta el: egyénre szabott pályaaorientáció, életút- és karriertervezés, első interjú technikák oktatása. A *Karrier Iroda* rendelkezik olyan adatbázisokkal, ahol a végzős hallgatók és a munkaadók egymásra találhatnak.

A Diákcentrum megalakulása óta törekszik arra, hogy az egyetem kollégiumaiban is megfelelő szintű szolgáltatásokat tudjon nyújtani. Kezdetben kortárs segítőink kihelyezett ügyeletet láttak el. A tapasztalatok azonban azt mutatták, hogy sokkal hatékonyabb, ha nem hivatalosan meghatározott időkeretekben és kötött helyszínen, hanem terepmunkaként végzik segítő tevékenységüket. Sok kortárs segítő lakik kollégiumban, így ennek megoldása nem ütközik akadályokba. Ezenkívül igyekszünk minél több programot különböző kollégiumi épületekben lebonyolítani, így kerülve közelebb a hallgatókhoz.

A diáktanácsadó hosszabb távon csak akkor képes eredményesen működni, ha folyamatos kapcsolatot tart szűkebb és tágabb környezetével. Az eddig bemutatott egységeken túl említést kell tennünk az ambuláns *Felnőtt Ideggondozóról*, valamint a *Pszichiátriai Klinikáról*. Amennyiben pszichológiai tanácsadásunk során hatáskörünkön kívül eső problémával találkozunk, felvesszük a kapcsolatot a megfelelő egészségügyi intézménnyel.

A prevenció terén végzett munkánk során aktív kapcsolatban állunk Szegeden és Makón néhány középiskolával (osztályfőnöki órák tartása), illetve nagyobb kollégiumokkal (önismereti csoportok, káros szenvedélyek prevenciója).

A kulturális programok szervezésében kiváló partnerünk a *SZITI Információs és Tanácsadó Iroda*. Több városi méretű kulturális és mentálhigiénés rendezvényt bonyolítottunk le együtt, nagy sikerrel (*Jó napot, Szeged! 1997.*, *Családi hétvége a MOL-nál, 1999.* stb.)

A diáktanácsadók munkáját országos szinten a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület koordinálja, amelynek megalakításában és munkájában folyamatosan részt veszünk.

AZ INTÉZMÉNY ELHELYEZÉSE – INFRASTRUKTURÁLIS JELLEMZŐK

A Diákcentrum megalakulása óta számtalan helyen talált otthonra, így működési tapasztalatai a különböző helyek függvényében is alakultak. A Csongrád Megyei ÁNTSZ Klub helyiségétől a bérelt lakásig sokféle elhelyezésünk volt. Jelenleg az egyetem Bölcsészettudományi Karán 15 m²-es iroda + 25 m²-es tréningzsoba áll rendelkezésünkre.

A leghatékonyabban azóta tudunk működni, hogy a Diákcentrum bekerült az egyetem területére. Ez a hallgatókkal való közvetlen kommunikációban, a jobb PR-feltételekben, más szervezetekkel gyümölcsözőbb kapcsolatban nyilvánult meg. Irodánk felszereltsége a kezdetek óta minimális.

A MŰKÖDÉS ANYAGI FORRÁSAI

A Diákcentrum 8 éves megalakulása óta működésének 95%-át pályázati forrásból fedezi, 5% adományi támogatásból származik. A pályázatok 90%-a az egész országra szól, 2%-a városi és 3%-a intézményen belüli pályázat. Intézményünknek tehát rendszeres, a létezés minimális biztonságát nyújtó pénzforrása sincs, kizárólag pályázati forrásokra támaszkodhatunk.

Gyengeségeink:

- a pályázatról pályázatra létezés nehezé teszi a munka magas szintű, folyamatos tervezését és kivitelezését;
- a korlátozott munkakörülmények miatt bizonyos szolgáltatásokat nem tudunk nyújtani – bár nagy szükség lenne rájuk;
- miután a diáktanácsadók tevékenységrendszerének köre nem definiált, folyamatos konfliktus adódik más ifjúsági szervezetekkel az elvégzett vagy csak tervezett szolgáltatás hovatartozásáról. Másként fogalmazva: kinek a kompetenciakörébe tartozik például a karrier-tanácsadás?
- A Diákcentrum mint szervezet helye az egyetemi struktúrában még nem egyértelműen tisztázott, így jogosítványai is meglehetősen bizonytalanok. Például nem rendelkezik adatbázissal a hallgatókról, szemben a Hallgatói Önkormányzattal.
- A diáktanácsadó munkájának szerves részét képezik a különböző területek szakemberei által ellátott feladatok. A szakemberek csak limitált óraszámban vesznek részt a munkában, a munka jellege és mennyisége ugyanakkor minimum öt főállású szakember alkalmazását igényelné.
- A szolgáltatások kivitelezésében jelentős feladatot vállalnak a kortárs segítők, akik hallgatói státusukból adódóan maximum 2-3 évet töltenek a stábben. A folyamatos stábépítés nagy energiát és időt igényel.

Erősségeink:

- munkánk kivitelezésében egy gazdag tapasztalatokkal rendelkező stáb vesz részt, amely magas színvonalú szakmai munkát végez, színes étlapot kínál;
- a diáktanácsadó – kisebb szervezeti egység lévén, továbbá függetlenségéből fakadóan – gyorsan képes reagálni az új hallgatói igényekre, szükségletekre. Ugyanerre az egyetem hagyományos bürokráciával terhes makroszisztémája képtelen lenne.
- Mivel a Diákcentrum nem “felsőbb” megbízatásra jött létre, hanem a hallgatók igényeit észlelve, civil kezdeményezésre, nagymértékben élvezi a diákok bizalmát, akik szívesen és akadályok nélkül teremtenek velünk kapcsolatot.
- A diáktanácsadó stábja gyorsan mobilizálható számtalan mentálhigiénés feladatra, így például munkacsoportunk épp az előző évben vállalkozott a középiskolákkal való kapcsolatépítésre.
- Speciálisan felkészített kortárs segítők napi kapcsolatban állnak a hallgatókkal, így mind az igényeket, mind munkánk eredményességét képesek rövid idő alatt észlelni.
- A Diákcentrum szerteágazó szolgáltatásai során alkalmas számos új módszer, technika kipróbálására, mérni képes eredményességüket, hatékonyságukat, majd tapasztalásairól visszajelzést adhat az oktatásnak. A kísérleti műhelyben bevált modulok később oktatási kreditek lehetnek.

SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ DIÁKKÖZPONTOK

A diákoknak nyújtott szolgáltatások köré szerveződött diákcentrumok igen sokszínűek, aktivitásuk rendkívül széles körű.

A *Pécsi Tudományegyetem Központi Hallgatói Szolgáltató Irodájának* (KÖSZI) vezetője – a többiekkel egyetemben – vallja, hogy az egyetem és a hallgatók elsődleges elvárása az egyetem *teljes szolgáltatói skálájának biztosítása*. „Működésünk alapelve, hogy minőségi szolgáltatást nyújtunk a diákok számára” – írja a Diáktanácsadó Központjának vezetője, Benked László.

Diákközpontok alakulástörténete meghatározza jelen arculatukat. „A rendszerváltás után a szabad érdekérvényesítési mechanizmusok kialakulásával a hallgatói önkormányzatoknak sokrétű feladatnak kellett megfelelniük: a hallgatói érdekvédelem, adatszolgáltatás, információáramlás, alapszintű szolgáltatások együttes biztosítása.

Azáltal, hogy a hallgatói önkormányzatok mind szélesebb körben vállalták a hallgatók egyetemi életével kapcsolatos tennivalókat, szükségessé vált az önkormányzati és a szolgáltatói tevékenységek szétválasztása.

„Természeteszerű, hogy szolgáltató irodánk az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat mellett kezdte meg működését” – írják erről a pécsiek, szinte egybehangzón a hallgatói érdekképviseltek mellett kialakult többi központ munkatársaival egyetemben.

A *Debreceni Egyetem* munkatársai azt látják, hogy: a „kilencvenes évek közepétől a kihívásoknak megfelelően, egymástól elszigetelődve, ötletes és sikeres kezdeményezések indultak el tanszékek, a hallgatói önkormányzatok és az intézményi bürokrácia kezdeményezésével. Egy idő után a hatékonyabb működés érdekében szükségessé vált ezek összefogása.”

A diákcentrumok csokorba (irodaközpontba) fogják össze a hallgatók számára fontosnak ítélt szolgáltatási területeket – s mindazt, ami aktuálisan társadalmilag kurrens, támogatott tevékenység.

A problémák iránti *érzékenységük, mobilitásuk, rugalmasságuk* (ahogy a debreceniek mondják) következtében valóban olyan szolgáltatásokat nyújtnak a hallgatóknak, amire deklaráltan igény van, kereslet mutatkozik vagy a hallgatók, vagy az intézmények, vagy mindkettő részéről. Megkeresik és megtalálják azokat a szolgáltatási formákat és forrásokat (egyetemi támogatás, HÖK, hallgatói rendezvények, pályázatok, szponzorok, nonprofit mértékű bevételek a szolgáltatások után), amellyel a

diákoknak – gyakran diáktársaiknak, mert a munkatársak között sok a frissen végzett vagy még jelenleg is hallgatói státuszban levő – segíthetnek. Valóban igen érzékenyen figyelnek a hallgatói és intézményi igényekre – s mint írják: „nem sémákban gondolkodunk, valamint saját bőrünkön, illetve környezetünkben érzékeljük a korosztály problémáit” (Debreceni Egyetem). Ugyancsak figyelnek a munkájuknak alapot biztosító forrásokra is. A debreceniek beszámolójából – mint a többiekéből – az látszik, hogy igazán hatékonyan tudnak feltételeket teremteni a nyújtott szolgáltatásaikhoz. Az egyik diákközpont vezetője arra a kérdésre, milyen feltételek mellett működnek, a következő választ adta: „Munkafeltételek részletezésétől elnézésüket kérve eltekintenek. Az utóbbi két évben a sikeres pályázatainkat látva (FEFA, Soros) az egyetem anyagilag támogatott bennünket, így jelentős fejlesztéseket vihetünk végbe.” A nyíregyházi Kulcs Hallgatói Centrum most tervezi, hogy közhasznú társasággá alakul át. „Ez esetben az iroda által nyújtott nonprofit szolgáltatások bővülni fognak (pl. komplex karrierprogram indítása), mert így újabb források kerülhetnek bevonásra. Ez a szervezeti változás egyébként hosszú távon fogja biztosítani a hatékony működés pénzügyi feltételeit” – írják. Annak ellenére, hogy megoldottnak látszik a fenntartásuk, nehézséget okoz számukra, hogy állandó pénzforrásuk nem biztosított. Ez erőteljesen kihat a munka tartalmi irányulására és szervezési feltételeire is.

Céljaikat, feladataikat mindannyian a hallgatói, az egyetemi igényekkel való teljes azonosulásban fogják fel, szerepüket ebben a széles keretben határozzák meg.

A *pécsi KÖSZI* programja alapjának a jogelőd Janus Pannonius Tudományegyetem stratégiai tervét, küldetésnyilatkozatát tekinti, melyben kiemelt fontosságú célként jelölték meg a hallgatóknak nyújtott komplex szolgáltatások kialakítását, amelyek:

- „– javítják a hallgatók életminőségét, komfortérzetét;
- közvetve hozzájárulnak a tanulás, a felkészülés megfelelő háttérfeltételeinek megteremtéséhez;
- elősegítik a diploma megszerzése után a munkaerőpiacon a minél jobb érvényesülést;
- segítik a végzett hallgatók és az alma mater közötti kapcsolattartást azzal a kettős céllal, hogy
- a végzett hallgatóknak ne szakadjon meg a kapcsolatuk a kibocsátó, szakmai pályájukat meghatározó intézménnyel;
- a jelenlegi hallgatók profitálhassanak a már végzett hallgatók ismereteiből, tapasztalataiból is;
- a kapcsolatrendszer ápolásán keresztül segítsék megerősíteni és fejleszteni a piaci pozíciót mind az egyetem egészét, mind az egyes karokat, hallgatói csoportokat illetően;
- a »keresleti« oldal igényeinek a hallgatók felé történő közvetítésével és támogatásuk megnyerésével, illetve
- az egyetem, a képzés, a hallgatók piaci elismertségének növelésével.”

Ezeket a célokat magukénak érzik, mint ahogy a másik pécsi egyetemi diákközpont is az egyetem elvárásaként fogalmazza meg, hogy a diákközpont az „egyetem piaci pozícióit erősítse, arculati spektrumát bővítse, az egyetem és a hallgatók közötti információáramlást gyorsítsa, valamint az egyetemi léttel kapcsolatosan felmerülő helyzeteket, lehetőségeket orvosolja...” Alapcéljaiknak megfelelően „...megvalósítandó hallgatói projekt a hallgatói szolgáltatások egymásba kapcsolódó rendszere” – vallják.

Rendkívül széles körű, kiterjedt szolgáltatási programjuk talán azzal is összefügg, hogy céljaikat a felsőoktatási intézmények céljaihoz való közelségben, szinte azonos szinten fogalmazzák meg.

A KÖSZI programjában három nagy projektet valósít meg. Ezek: 1. Karrier Centrum 2. Beilleszkedési Program 3. Tanulmányi Tanácsadás.

A *Karrier és beiskolázási program* keretében működtetik a *Karrier Centrumot*, amelyben az alábbi feladatok szerepelnek:

- „a megfelelő pálya, elhelyezkedés és álláskeresés segítése
- önismereti (képességfelmérő és képességfejlesztő) tréningek és tanácsadás, munkaalkalmassági tesztek és felmérések (pszichológus bevonásával);
  - pályaaorientációs és karriertervezési tanácsadás (az egyéni karriertervezést segítő);
  - munkaerő-piaci ismeretek és álláskeresési technikák (önéletrajzírás, pályázat, jelentkezés, felvételi beszélgetés stb.) (mindezek lehetnek egyéni és csoportosak, nyílt vagy zárt rendszerűek);
  - összegyetemi állásbörze;
  - állásközvetítés (egyrészt a munkáltatók számára a hallgatói adatbank felhasználásával biztosítjuk a frissen végzett (illetve végzős) kvalifikált szakemberek kiválasztását; másrészt a frissen végzett [végzős] hallgatók elhelyezkedését segítjük elő az álláslehetőségek felkutatásával és közvetítésével);
  - hallgatói adatbank (önéletrajz-gyűjtemény) felállítása, működtetése (mely tartalmazza a hallgatók személyes, illetve az álláskereséssel kapcsolatos adatait);
  - hallgatói monitoring-rendszer működtetése (a hallgatók elhelyezkedési szándékának nyomon követése);
  - céginformációs rendszer működtetése (a PTE végzett hallgatóit foglalkoztató cégekről elérhető információkat (a cégek bemutatkozó és gazdálkodási adatait, a keresett szakembereket, az ösztöndíj-lehetőségeket és a cégprezentáció időpontját) jelenítjük meg mind számítógépes hálózaton, mind promóciós anyagokkal);
  - cégbemutatók, céglátogatások, vállalati interjúk, szakmai napok szervezése;

- Human Research Klub (a cégek személyügyi menedzsmentjei, valamint a munkaerőpiac megfelelő közvetítő-szolgáltató intézményei (fejvadászok, tanácsadók, munkaügyi központok) bevonásával a munkáltatói oldal elvárásait igyekszünk összegyűjteni és közvetíteni a leendő munkavállalónak).”

Beilleszkedési programjukat „akut, a beilleszkedést segítő, gyors megoldásra váró kérdések” kezelésére érdekében dolgozták ki. Ennek részei:

Mentálhigiénés projekt

- pszichológiai tanácsadás (pszichológusok által nyújtott szolgálat az életvezetéssel, tanulással, partner- és társkapcsolattal, autonómiával [dependenciával], önértékeléssel, nemi identitással, szexualitással összefüggő problémákkal kapcsolatban);
- „lelkifröccs” – pszichológussal (a Dante Kávézóban);
- önismereti, életút-korrekciós tréningek;
- stresszkezelés (a tanulmányok okozta stressz feloldására);
- drog-, alkohol- és AIDS-prevenációs tanácsadás és rendezvények.

Jogi tanácsadás

- szakvizsgázott ügyvéd segítségével tanácsadás a hallgatók polgári és büntetőjogi problémáinak megoldására.

Pályázati program

- (szponzori pályázatok, ösztöndíjak, tanulmányutak, támogatási források megszerzése különböző programokhoz)
- bel- és külföldi pályázatfigyelés;
  - tájékoztatás speciális pályázati kiírásokról;
  - segítségnyújtás pályázatok elkészítésében;
  - információ külföldi ösztöndíjakról;
  - az US/IS (Külföldi Tanácsadó Információs Szolgálat) működtetése;
  - információs szolgáltatások a kiutazó hallgatóknak;
  - hallgatói csereprogramok – együttműködés a SIEN Alapítvánnyal.

Programszervezés

- hallgatói szakmai rendezvények, konferenciák, előadás-sorozatok;
- egyetemi tömegsport szervezése;
- szabadidőprogramok szervezése;

Üdülésszervezés

- (idegenforgalmi és turisztikai tevékenység partnerek bevonásával)
- sítáborok;
  - elsődlegesen nyári (az oktatási időszakon kívüli) üdülési lehetőségek – különös tekintettel a falusi turizmusra;
  - túra és természetjárás szervezése;
  - speciális hazai és külföldi programok.

Albérlet- és szállásközvetítés

- ingyenes albérlet-közvetítő szolgálat – elsődlegesen a nappali tagozatos – hallgatóink részére;
- levelező és más képzési formákban tanuló hallgatóinknak szálláslehetőségek kiközvetítése a konzultációs időszak időtartamára.

Fénymásolás – a PTE hallgatói részére.

A *Tanulmányi Tanácsadó Szolgálat* keretében:

„Segítségnyújtás a PTE minden kara számára a hallgatói jogviszonyból származó

- tanulmányi;
- juttatási (ösztöndíj, kollégium stb.) és térítési (tandíj-, költségtérítés stb.);
- fegyelmi

problémák megoldásához, valamint tájékoztatás

- a fellebbezési és más jogorvoslati lehetőségekről
- a szükséges kérvények megírásához.

Információszolgáltatás a PTE-n folytatható áthallgatásról, párhuzamos képzésekről, a doktori (mester) képzésekről és a különböző továbbképzési lehetőségekről és feltételekről.”

A *Tanácsadói programjaik* keretében 1999-es év őszétől rendszeresen, ingyenesen biztosított tanácsadások:

„Pszichológiai és mentálhygiénés tanácsadás

Párkapcsolati, krízis- és stresszkezelési tanácsadás évi 278 órában. Hallgatóink térítésmentesen jutottak segítséghez a Pécsi Tudományegyetem Pszichológia Intézetén működő Khairosz Alapítvány munkatársai részéről.

Lelkifröccs programunkban heti két órában az egyetemisták körében kedvelt *Dante Café*-ban (Csontváry Múzeum) szakvizsgás pszichológus áll igény szerint rendelkezésre.

Az év folyamán a pszichológiai tanácsadáson 45 fő jelent meg, a Lelekfröccs programon hozzávetőleg 70–80-an vettek részt.

Drogprevenció

A Baranya megyei Drogambulanciával együttműködve közel fél éve törekszünk egy komplex drogprevenciós program beindítására a hallgatók számára. A program fő pontjai: a Pécsi Egyetemi Klub rendez-

vényeinek ún. party-service szolgáltatása, időszakos rendezvények, *Ar-talomcsökkentő fesztiválok*, filmklub, felvilágosító jellegű kerekasztal-beszélgetések.

Jogi tanácsadás

Jogi tanácsadásainkat főként hadkötelezettséggel kapcsolatos problémák ügyében, valamint munkaügyi kérdések tisztázásában keresik fel a hallgatók. Ennek heti óraszámja eddig négy óra volt, dr. Rózsás Eszter az Állam- és Jogtudományi Kar Alkotmányjogi Tanszékének ügyvédi szakvizsgával rendelkező adjunktusa fogadja a hallgatókat. Az év során 34 hallgató vett részt e tanácsadáson.

Karrier- és pályaaorientációs tanácsadás

Álláskeresési stratégiák, interjútechnikák, kiválasztási módszerek, kommunikációs helyzetgyakorlatok elsajátítása szakemberek közreműködésével. Személyre szabott karriertervezés és pályaaorientációs foglalkozások. A karrier- és pályaaorientációs foglalkozások heti 6 órában voltak biztosítottak. A két alkalommal megrendezett cégprezentációk és csoportos álláskeresési tréningek megszervezése is e feladatkörbe tartozott. E programokon 185 fő vett részt.

Pályázati tanácsadás

Pályázatfigyelés, hazai és nemzetközi pályázatok, ösztöndíj-lehetőségek felkutatása, továbbítása. Monitoring feladatok vállalása, közreműködés és szaktanácsadás pályázatok elkészítésében, heti 12 órában.

Intézményi és személyi menedzsment, pályázati projektek kidolgozásában való segítségnyújtás. Az eddigi tanácsadási kör: hallgatók, EHÖK, Janus Színház, KÖSZI. Az év során az egyetemi csoportok mellett 62 hallgató jelentkezett e tanácsadáson.

Pályázatiíró szemináriumok

Álláspályázatok, hallgatói öntevékeny csoportok pályázati koordinációja. A tanácsadás mellett az iroda menedzsmentjében való aktív közreműködés: szakmai programok kidolgozása, futtatása, az iroda pályázati aktivitásának serkentése, az alapvető szakmai kapcsolatrendszerek, együttműködés-keretek, támogatói kör kialakítása.

Információszolgáltatás

Elsősorban a Pécsi Egyetemi Klub rendezvényeiről, valamint egyéb egyetemi kulturális-művészeti programokról nyújtunk tájékoztatást, és jegyeket árusítunk. Az információáramoltatás kínált szolgáltatásaink megismertetését, egyes esetekben ezek könnyebb elérhetőségét célozta.

Plakátokból eddig 600 db A/3-asat, szórólapból 1500 db-ot adtunk ki. Ezt a keretszámot fenn kívánjuk tartani, illetve a szolgáltatásokba bevont hallgatói létszám függvényében növeljük. Web-oldalunkon (www.jpte.kösz.hu/) kínált szolgáltatásainkat is bővíteni kívánjuk. Eddig az általános információk mellett az alberlet-közvetítés került fel honlapunkra, illetve a tanácsadókkal lehet előzetesen időpontot egyeztetni. A későbbiek során egyes szolgáltatásainkat szintén elérhetővé kívánjuk tenni a hálózaton.

Az információszolgáltatás folyamatosan, az iroda teljes nyitvatartási idejében zajlik, és elsődlegesen az iroda főállású munkatársai végzik. Az információszolgáltatás rendszerébe szervesen illeszkednek tanácsadói és egyéb rendezvény és kutatás jellegű programjaink.

Hallgatói tanulmányügyi tanácsadás

Ösztöndíj-, tanulmányi és vizsgaszabályzati problémák kezelése. Tájékoztatás posztgraduális, párhuzamos képzési lehetőségekről. Tanulmányi idő alatt zajló belső pályaaorientáció.

Tájékoztatás külföldi ösztöndíjakról (a jövőben együttműködve a US-IS Nemzetközi Tanulmányi Tanácsadó Központtal, az Egyetemi Hallgatói Külügyi Bizottsággal és a Nemzetközi Kapcsolatok Osztályával.)”

A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Diáktanácsadó Központja 5 egységből és feladatkörből építi fel a munkáját:

- Hallgatói Pályázati Iroda (HaPI);
- Diákiroda, amely egyben a HÖK iroda is;
- HuMSIRC iroda;
- Confabula szerkesztőség;
- Oktatási Centrum.

Minden szervezeti egységnek saját önálló és gazdag feladatköre van, és a Diákközpont fogja össze a munkájukat. Részleteiben kidolgozott – és az utóbbi évben – a Soros Alapítvány szellemi és anyagi támogatásával összefogott – programjuk részletes bemutatására helyhiány miatt nem kerül sor. De fontosnak tartjuk azt a gondolatot, amit a Diákközpont vezetője, Mihálcz Attila írt le beküldött beszámolójában: „*A Soros Alapítványtól kapott támogatásnak két jelentős hatása van:*

1. Létrehozhattuk a Hallgatói Pályázati Irodát, amelynek hiánya már szinte kínos volt. Egyetemi anyagi segítség is érkezett, mivel fel tudtuk mutatni sikeres pályázatunkat.
2. Tudatosult bennünk, hogy 5 szervezeti alegységgel működő, hallgatói szolgáltatásokat végző központ vagyunk. Felosztottuk és rendeztük kiszélesített tevékenységi körünket, újabb szolgáltatásokat indítottunk el (pl. lelkisegély-szolgálat, prevenciócsoport stb.), valamint kapcsolatteremtés indult el más hasonló intézményekkel. Felismertük szolgáltatásaink fontosságát, valamint azt, hogy mindezeket tudatosítani kell a hallgatókban is.”

A Debreceni Egyetem Hallgatói Tanácsadó és Karrierirodája ugyancsak gazdag programot alakított ki: „Karrier-tanácsadás és állásbörze-szervezés, hallgatói kedvezmények – irodánk franchise partnere a Diákbonusz Kht-nak –, részvétel az egyetem hallgatói szolgáltató tevékenységének, illetve a minőségbiztosítási programjának kialakításában, szociális és tanulmányi tanácsadás, a Hallgatói Önkormányzat tevékenységének segítése, a határon túlról érkező hallgatók problémáinak megoldása – irodánk tevékenyen segítette a debreceni Márton Áron Szakkollégium felállítást –, honlapfejlesztés, Európai Unióval kapcsolatos tájékoztató tevékenység, kapcsolattartás a városi Diákönkormányzattal, működésének segítése, részvétel a város ifjúságpolitikai koncepciójának kialakításában, rendezvényszervezés, kiadványkészítés.” Valamint: „a komplex életviteli és mentálhigiénés tanácsadástól kezdve a tanulmányi információk szolgáltatásán át a pályorientációs tanácsadásig, az egységes hallgatói adatbázis kialakításáig szinte minden probléma megoldása vagy legalább segédkezés a megoldásában, amivel egy felsőoktatási hallgató intézményében vagy annak falain kívül találkozhat.” Mindezek mellett még nagyon sok feladatot látnak el:

„Az AIESEC Helyi Bizottságával és a KLTE HÖK Pont Irodával közösen idén immár negyedik alkalommal rendeztük meg az Universitas Állásbörzét.

Folyamatosan segítjük a Debreceni Egyetem Hallgatói Önkormányzatának tevékenységét szakmai anyagok elkészítésével, szolgáltatási feladataikban való részvétellel. Évente megjelentetjük a *Hallgatói Kalendárium* című kiadványt, melyben a hallgatók minden egyetemmel kapcsolatos fontos információról értesülhetnek.

Munkalehetőségeket és albérelti lehetőségeket közvetítünk hallgatók részére.

Előadásokat, fórumokat szervezünk különböző témákban, irodalmi estektől az aktuálpolitikai kérdésekig.

Segítjük a városi diákönkormányzat munkáját, pályorientációs programokat szervezünk a középiskolásoknak.

Adatbázisunkban több száz tanári állásajánlat közül válogathatnak az érdeklődők az ország legtöbb középiskolájából.”

A Képzőművészeti Egyetem Információs és Tanácsadó Irodája egészen újonnan alakult, nem a fent ismertetett alakulástörténettel rendelkezik (céljait is inkább az intézmény és a hallgatók kapcsolatának segítségével határozza meg), de ugyancsak széles szolgáltatási spektrumot kínál:

„Tanulmányi ügyek:

- ösztöndíj-lehetőségek bel- és külföldön;
- pályázatok (intézményi, országos és nemzetközi);

- külföldi egyetemek, tanulmányok;
- nyelvtanfolyamok, nyelvvizsgák;
- diákmunka-lehetőségek;
- kulturális és szabadidős programok;
- közhasznú információk.

Tanácsadás:

- jogi;
- adóügyi;
- pszichológiai;
- pályázati ügyek.

a) Információszoigáltatás:

napi aktuális tanulmányi ügyekben (nappali, levelező, távoktatásos hallgatók, posztgraduális és tanári továbbképzésben részt vevők számára információnyújtás);

- tanévközi munkalehetőségekről;
- szünidei munkalehetőségekről;
- magántanítványokról;
- kulturális és sportprogramokról;
- egyéb képzési programokról;
- nemzetközi pályázatokról;
- hazai oktatási pályázatokról;
- szabadidős tevékenységekről.

b) Tanácsadói szolgáltatás:

- munkajogi kérdésekben;
- a hallgatói jogviszonyt érintő kérdésekben;
- mentálhigiéniai kérdésekben;
- adózási kérdésekben;
- munkavállalással, pénzkeresettel kapcsolatosan;
- szakmai pályázatok elkészítésével kapcsolatosan;
- tanulmányi kérdésekben.

c) Kiadványok megjelentetése

d) Rendezvények szervezése:

- személyiségfejlesztő tréning;
- főiskolai Munkaügyi Napok.”

Hasonlóan új szerveződés a *nyíregyházi Kulcs* iroda. Szerényebb, de máris igen széles szolgáltatói programja van:

„a) Információszoigáltatás:

napi aktuális tanulmányi ügyekben (nappali, levelező, távoktatásos hallgatók, posztgraduális és tanári továbbképzésben részt vevők számára információnyújtás);

- tanévközi munkalehetőségekről;
- szünidei munkalehetőségekről;

- magántanítványokról;
- kulturális és sportprogramokról;
- egyéb képzési programokról;
- nemzetközi pályázatokról;
- hazai oktatási pályázatokról;
- szabadidős tevékenységekről.

b) Tanácsadói szolgáltatás:

- munkajogi kérdésekben;
- a hallgatói jogviszonyt érintő kérdésekben;
- mentálhigiéniai kérdésekben;
- adózási kérdésekben;
- munkavállalással, pénzkeresettel kapcsolatosan;
- szakmai pályázatok elkészítésével kapcsolatosan;
- tanulmányi kérdésekben.

c) Kiadványok megjelentetése

d) Rendezvények szervezése:

- személyiségfejlesztő tréning;
- Főiskolai Munkaügyi Napok.”

A szolgáltatásokat nyújtó diákközpontokat segíti széles körűen kialakított kapcsolatrendszerük – intézményen belül („Munkatársaink részt vesznek HÖK-delegáltaként több egyetemi bizottság munkájában”) és intézményen kívül egyaránt (országos kapcsolatrendszer, HÖÖK, városi intézmények, többi diákközpont). A debreceniek erősségüknek tekintik azt, hogy „közéleti (*hallgatói önkormányzati múltjuk*) van, és jellemzi őket a „széles körű rálátás a felsőoktatási folyamatok hátterére, az intézményi stratégiára”.

Igen komoly, nagy létszámú megbízott munkatársi (szakértői) gárdával dolgoznak. Nagyban segíti őket az adott felsőoktatási intézménybeli adekvát működésben a hallgatói participáció.

„Állandó munkatársak mellett diákmunkatársakat is foglalkoztatunk. Ők megfelelő képzés után megértőbben ismerik fel a hallgatói gondokat, egy-egy részterületen szinte profi módon segítenek, és az sem mellékes, hogy ösztöndíj jellegű javadalmazásban részesülnek. Naponta találkoznak csoporttársaikkal, így gyors információközvetítést végeznek.” (Pécs)

A diákcentrumok mint hallgatókat segítő intézmények igen dinamikusan fejlődnek, és munkájuk, tevékenységük nyilvánvalóan hiánypótló. Olyan szolgáltatásokat nyújtanak a hallgatóknak, amire valóban szükségük van. Részei magának az intézménynek, így elég pontosan fel tudják mérni, milyen területeken van szükség a munkájukra – mivel segíthetik a diákokat és magát a felsőoktatási intézményt, arculatának alakítását.

FÜGGELÉK

Külföldi továbbtanulási információs központok

Az alábbi helyeken külföldi – jórészt egyesült államokbeli – felsőoktatásról lehet nyomtatott vagy számítógépen lehívható információt találni. A központok hálózatát (a Fulbright Központ kivételével) a Soros Alapítvány hozta létre a USIA támogatásával 1990-ben. A központokban segítséget lehet kapni a külföldi felvételi vizsgák rendszerében való eligazodáshoz, az azokra való felkészüléshez, a felvételi pályázat benyújtásához.

Az amerikai felsőoktatásról minden elérhető információt tartalmaz a Szegedi Egyetemen lévő információs központ honlapja:

<http://www.bibl.u-szeged.hu/afik/menuw.html>

Budapesti Műszaki Egyetem, Diákközpont

1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3., K ép. I. em. 51.

Garancsy Julianna

☎: 463-3838, 463-2522

Fax: 463-1065

Üzenet küldése: juli@sc.bme.hu

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Soros-USIS Amerikai Tanácsadó Központ

1088 Budapest, Szabó Ervin tér 1.

Gál Györgyné

☎: 411-5023

Fax: 411-5017

Üzenet küldése: szaboe@c3.hu

Fulbright Tanulmányi Tanácsadó Központ

1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19–21. I/8. Professzorok Háza fsz. 4.

Vajda Ágnes, Litkei Kornélia

☎: 462-8050

Fax: 462-8053

Üzenet küldése: vajda@fulbright.huninet.hu

*Debreceni Egyetem, Regionális Információs Központ
és Pályázati Iroda*

4028 Debrecen, Böszörményi út 138.

Juhász Judit

☎: (52) 508-368

Fax: (52) 508-368

Üzenet küldése: jjuhasz@tigris.klte.hu

Miskolci Egyetem

„Inforrás” Diáktanácsadó Központ

3515 Miskolc–Egyetemváros

Kristóf Magdolna

☎: (46) 565-368

Fax: (46) 565-361

Üzenet küldése: qkokop@gold.uni-miskolc.hu

Pécsi Egyetem, Rektori Hivatal, Központi Szolgáltató Iroda

7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b

☎: (72) 501-500

Szegedi Tudományegyetem, Egyetemi Könyvtár

Amerikai Felsőoktatási Információs Központ (AFIK)

6720 Szeged, Dugonics tér 13. I. em.

Dr. Bakonyiné dr. Ficzkó Ildikó

☎: (62) 544-065

Fax: (62) 544-035

Üzenet küldése: ficzko@bibl.u-szeged.hu

Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola

Pályázati Koordinációs Iroda

9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4.

Horváth Ilona

☎: (94) 313-892/253, 345-715

Fax: (94) 345-715

Üzenet küldése: hica@deimos.bdtf.hu

Veszprémi Egyetem, Könyvtár

8200 Veszprém, Egyetem u. 10.

Kun Szabó Tiborné, Pákozdy Szilvia

☎: (88) 422-022/4223

Fax: (88) 425-074

Üzenet küldése: kunsa@almos.vein.hu

**A Soros Alapítvány által támogatott diákcentrumok,
diáktanácsadók**

Budapest

*Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Diákközpont–Támpont*

1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3. I. em. 52.

☎: 463-3838, 463-3982

Fax: 463-2520

Web-hely: www.tampont.bme.hu

Támpont vezetője: Tolonics István, e-mail: tolo@sc.bme.hu

Munkatárs: Garancsy Juli, e-mail: juli@sc.bme.hu

*Eötvös Loránd Tudomány Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Diáktanácsadó Központ*

1052 Budapest, Pesti Barnabás u 2. I/4.

☎: 276-0966/5463; 266-9100/5463

1088 Múzeum krt. 4. D ép. alagsor 117-119.

☎: 267-0966/5066, 266-9100/5066

Vezető: Ritoókné dr. Ádám Magda ☎: 342-3130

Gábor Dénes Főiskola Diáktanácsadó és Karrierközpont

Budapest, XI. ker. Etele út 68.

☎: 203-0304/1090, 1091

Fax: 203-0304/1090

E-mail: tanacsado@okk.szamalk.hu

Web-hely: www.gdf.hu/dkk

Vezető: Major Lilian, e-mail: majorl@okk.szamalk.hu

Magyar Képzőművészeti Egyetem Információs és Tanácsadó Iroda

1062 Budapest, Andrássy út 69-71.

☎: 478-0980

Fax: 478-0981

E-mail: foreign@voyager.arts7.hu, leszter@voyager.arts7.hu

Web-hely: www.arts7.hu

Vezető: Szabados Árpád

Debrecen

Debreceni Egyetem Hallgatói Tanácsadó és Karrieriroda

4028, Debrecen, Kassai út 26.

Vezető: Hamvas László

☎/fax: (52)-426-180/7096

E-mail: info@haha.hu

Web-hely: www.haha.hu/karrier

Eger

Eszterházy Károly Főiskola Diáktanácsadó és Programszervező Iroda

3300 Eger, Egészségház u. 4.

☎: (36)-520-400/3011

Fax: (36)-520-484/2178

E-mail: dti@ektf.hu

Web-hely: www.ektf.hu/dti/

Vezető: Galambos Arnold, e-mail: arnold@ektf.hu

Miskolc

Inforrás Hallgatói Információs Tanácsadó és Karrier Központ

3515 Miskolc—Egyetemváros

☎: (46)-565-361, (46)-565-368

Fax: (46) -565-361,

E-mail: diakinfo@gold.uni-miskolc.hu

Web-hely: www.uni-miskolc.hu/inforras

Irodavezető: Kopcsó Gábor

Nyíregyháza

Nyíregyházi Főiskola Hallgatói Centrum

A Kulcs Hallgatói Szolgáltató Iroda

4400 Nyíregyháza, Sóstói u. 31/b.

☎: (42) 402-488/215

Fax: (42) 402-485

E-mail: hc@zeus.nyf.hu

Munkatárs: Román István, irodavezető

Pécs

Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar

Diáktanácsadó Központ

H-7624 Pécs, Szigeti u. 12.

☎/fax: (72)-536-111

E-mail: hapi@medstud.pote.hu

Web-hely: www.gyrus.pote.hu

Vezető: Mihálcz Attila

Pécsi Tudományegyetem Központi Hallgatói Szolgáltató Iroda —

KÖSZI

☎: (72)-251-444/2081, 2085, 2086, 2088

Fax: (72)-251-444/2087; (72)-501-525

E-mail: beked_laszlo@koszi.jpte.hu

Web-hely: <http://koszi.jpte.hu/>

Vezető: Benked László, ifjúsági titkár

*Piliscsaba**Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Diáktanácsadó Iroda*

2087 Piliscsaba-Klotildliget, Egyetem u. 1.

☎: (26)-577-035; 577-037; (26)-577-042

Fax: (26)-577-042

E-mail: diaktan@btk.ppke.hu

Web-hely: www.btk.ppke.hu/oktatás

*Szeged**Diákcentrum Universitas Alapítvány*

6722 Szeged, Petőfi sgt. 30—34.

Postacím: 6701 Szeged, pf. 2450

☎: 62/544-029

Fax: 62/544-509 (Szegedi Tudományegyetem

BTK Pszichológia Tanszék)

E-mail: dcentrum@stud.u-szeged.hu

Szakmai vezető: Dr. Szenes Márta

Irodavezető: Katona Edit

*Székesfehérvár**Kodolányi János Főiskola Információs és Diáktanácsadó Iroda*

8000 Székesfehérvár, Szabadságharcos út 55. (Ybl-épület)

☎: (22)-543-300/462

E-mail: diaktanacsado@mail.kodolanyi.hu

Web-hely: www.kodolanyi.hu/diaktanacsado

Vezető: dr. Rajnai Nadinka

*Szolnok**Szolnoki Főiskola Szolnok**Hallgatói Tanácsadói Szolgálat — HTSZ*

5000 Szolnok, Ady Endre út 9. és

5000 Szolnok, Tiszaligeti "B" épület

☎: (56)-511-750/345, 361

E-mail: htsz@kgf.hu

Web-hely: www.kgf.hu

Szakmai vezető: Lovász Ferenc Sándor

E-mail: lovasz@kgf.hu

Koordinátor: Pluhár Andrea

Zsámbék

Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Diáktanácsadó Szolgálat

2072 Zsámbék, Zichy tér 3.

☎: (23)-342-415/180

E-mail: piroda@avkf.hu

Vezető: Mészáros János

Közép

„AKI KERES, TALÁL”

**Egyetemi
Állásbörze
2000**

2000. március 21-22.

KEZEDBE ADJUK A JÖVŐDET

JEGYZETEK

¹ A feladat megvalósíthatóságához szükséges egyik feltételt, a szakemberigény kielégítését alapozza meg az a kormányrendelet (30/1997. [IX. 16.]), mely a felsőoktatási diáktanácsadó szakemberek (posztgraduális) képzésére vonatkozik.

² *Diáktanácsadók működésének szervezetei és szakmai háttere*. ELTE BTK DTK 3. sz. füzet, Budapest, 1997. 7. o.

³ FEDORA jelentés: Watts A. G.–Esbroeck van R: *New Skills for New Futures: Higher Education Guidance and Counselling Services in the European Union*. Vubpress, Brussels and FEDORA, Louvain-la-Neuve, 1998.

⁴ Stefan Zweig: *A tegnap világa*. Európa, Budapest, 1981. 392. o.

⁵ Lásd A vonatkozó alapvető szakirodalmi munkákat *A nevelési és pályaválasztási tanácsadás pszichológiája*. Szerk.: Illyés—Ritoók. Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.; W. Barratt: Az egyetemi tanácsadás és a hallgatók személyiségfejlődése az Egyesült Államokban 311—327. o.; Ritoók Pálné: Az egyetemisták részére szervezett tanácsadás Magyarországon 303—310. o.; S. Wiegiersma: Hogyan adjunk pszichológiai tanácsot? 165—184. o.; valamint *Handbook of Counseling Psychology*. Edited by S. D. Brown—R. W. Lent 1992. 217—283. o., 485—511. o.

⁶ Lásd Wiegiersma: i. m.

⁷ Uo.

⁸ E. H. Erikson: *A fiatal Luther és más írások*. Gondolat, Budapest, 1991.

⁹ Lásd Ritoók (1992): i. m.

¹⁰ J. E. Marcia: Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, (1966) 551—558. o.

¹¹ Chickering: *Education and Identity*. Sowe—Bass, San Francisco, 1969.

¹² R. Maynard—T. Frank—E. Seville: *Lectures on Career Counselling*; Career Service, University of Birmingham, 1999.

¹³ FEDORA jelentés, i. m.

¹⁴ A speciális igényű csoportok elemzését I. E. L. Herr—S. H. Cramer: *Career Guidance and Counselling through the Life Span*. Systematic Approaches. HarperCollins Publishers, 1992. 784. o.

¹⁵ Ritoók Pálné: *Személyiségfejlesztés és pályaválasztás*. Korszerű nevelés, a Magyar Pedagógiai Társaság sorozata, Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 10. o.

¹⁶ Uo. 11. o.

¹⁷ Váriné Szilágyi Ibolya: *Fiatal értelmiségiek a pályán*. Akadémiai, Budapest, 1981. 21. o.

¹⁸ D. Super: Career and life development. Ch. 8. In: D. Brown at L. Brooks, 1990.

¹⁹ L. például a Gladding, által bemutatott rendszereket. In: *Fejezetek a konzultáció pszichológiájának témaköréből*. Szerk. Fonyó Ilona, Pajor András (Részletek: Gladding: *Counselling a Comprehensive Profession*), Bárczi Gusztáv GyPTF, 1998. 297. o.

²⁰ Ray Woolfe (1983): A tanácsadás egy válságos világban; a tanácsadás szociológiája felé. In: Ritoókné Ádám Magda (szerk.): *A tanácsadás pszichológiája*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1992. Kiemelés a szerzőtől.

²¹ Maynard et al: i. m.

²² FEDORA jelentés, i. m.

²³ Herr-Smartot (1986) idézi az intézményi attribútumok és a választás összefüggésében.

²⁴ Elterjedőben van a humánerőforrás-gazdálkodás terén az “any degree discipline” szemlélet: a munkaadók már nem szakirányú diplomásokat, hanem tehetséges, képezhető értelmiségieket keresnek. A foglalkoztatottak hozzáértésének sokszínűsége a gyors alkalmazkodás záloga a sokdimenziós gazdasági térben.

²⁵ FEDORA jelentés, i. m.

²⁶ Uo.

²⁷ Maynard et al.: i. m.

²⁸ Ha a kliens más jellegű problémával fordul a szolgálathoz, az intézmény pszichológiai tanácsadójába vagy más szakemberhez irányítják. E szervezetek szükség esetén ugyanígy referálnak klienseket a karrier-tanácsadóba.

²⁹ www.agcas.ac.uk (Az AgCAS kutatásainak, kiadványainak részletes ismertetése ugyanitt.)

³⁰ OECD jelentés, 1996.

³¹ Ritoók Magda: *Guidance Programs in Hungary. New Tendencies in Counselling after the Change of Regimes; Educational and Vocational Guidance*, Bulletin 56/1994. (Fordítás Kozek L.)

³² Bár a karrierirodák *nem működnek közvetítőként*, nem szolgáltatnak térítés ellenében adatot vagy pályázót a munkaadónak, fennmaradásuk mégis nagyban az éves állásbörzék látogatottságától függ.

³³ N. E. Amundson: *Active Engagement – Enhancing the Career Counselling Process; Ergon Communications*, Richmond BC, 1998.

³⁴ A fogalmat H. B. Gelatt alkotta. *Creative Decision Making*. Crsip Publications, Los Altos, 1991.